

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

**MAGYARORSZÁG
KONVERGENCIA PROGRAMJA
2020-2024**

2020. április

Tartalom

1.	BEVEZETŐ	1
2.	GAZDASÁGPOLITIKAI CÉLOK A COVID-19 VÁLSÁGGAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN	2
3.	MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK ÉS ELŐREJELZÉS	4
3.1.	KÜLSŐ KÖRNYEZET	4
3.2.	A NÖVEKEDÉS ÖSSZETEVŐI	6
3.2.1.	KÜLGAZDASÁG	10
3.2.2.	BERUHÁZÁS	11
3.2.3.	FOGYASZTÁS	15
3.3.	MUNKAERŐPIAC	17
3.3.1.	FOGLALKOZTATÁS	17
3.3.2.	KERESETEK	19
3.4.	INFLÁCIÓS FOLYAMATOK	20
3.5.	CIKLIKUS FOLYAMATOK	21
3.6.	KÜLSŐ EGYENSÚLY	22
3.7.	A KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK GAZDASÁGI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA	23
3.8.	MONETÁRIS ÉS ÁRFOLYAM-POLITIKA	25
3.9.	PÉNZÜGYI SZEKTOR	27
4.	A KORMÁNYZATI SZEKTOR HIÁNYA ÉS ADÓSSÁGA	30
4.1.	KÖLTSÉGVETÉS-POLITIKAI CÉLOK	30
4.2.	A 2019. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS TELJESÜLÉSE	30
4.3.	A 2020. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS A COVID-19-VÁLSÁG FÉNYÉBEN	33
4.4.	2021-24. ÉVI ÁLLAMHÁZTARTÁSI FOLYAMATOK	36
4.5.	STRUKTURÁLIS EGYENLEG	37
4.6.	A KORMÁNYZATI SZEKTOR ADÓSSÁGA	38
5.	A BEVÉTELEK SZERKEZETE ÉS HATÉKONYSÁGA	42
6.	ÉRZÉKENYSÉGVIZSGÁLATOK	48
7.	AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS HOSSZÚ TÁVÚ FENNTARTHATÓSÁGA	50
	TÁBLÁZATOK	51

1. BEVEZETŐ

Az Európai Unió tagállamai minden év április végéig benyújtják az Európai Unió Tanácsához és az Európai Bizottsághoz a stabilitási vagy a konvergencia programjaikat. (Az euró övezeten belüli tagállamok stabilitási programot, az euró övezeten kívüli tagállamok konvergencia programot készítenek.)

A 2020. évi konvergencia program tájékoztat a Kormány gazdaságpolitikai céljairól, részletesen ismerteti a makrogazdasági és költségvetési folyamatokat, különös tekintettel a koronavírus-válság hatásaira és az arra adott gazdaságpolitikai válaszokra, valamint bemutatja a középtávú tervezés

részeként a tárgyévre és az azt követő négy évre vonatkozó előrejelzéseket. A kockázatelemzés részeként érzékenységvizsgálat keretében két, a járvány utáni kilábalás időzítésében eltérő, alternatív forgatókönyv makrogazdasági hatásait elemzi. A konvergencia program a nemzeti reform programmal együtt került kialakításra. Utóbbi dokumentum részletesen tartalmazza a végrehajtott és tervezett szakpolitikai intézkedéseket.

A konvergencia program lezárására 2020. április 30-án került sor.

2. GAZDASÁGPOLITIKAI CÉLOK A COVID-19 VÁLSÁGGAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

A koronavírus-járvány által előidézett válság olyan sokkot okozott világszerte, amely példátlan kihívás elé állította az egészségügyi rendszereket és a kormányzatok cselekvőképességét. A járvány kiváltotta gazdasági válság felülírta a korábbi gazdasági kilátásokat, így a magyar gazdaságpolitika elsődleges céljává vált az eddig elért gazdasági eredmények megvédése, valamint célzott intézkedésekkel annak megalapozása, hogy a járvány elmúltával a gazdasági növekedés visszanyerje lendületét.

Az elmúlt évek következetes gazdaságpolitikájának köszönhetően a járvány egy ellenálló, kiegyensúlyozott szerkezetű gazdaságot ért 2020 márciusában. 2019-ben éves szinten 4,9%-kal nőtt a GDP, amihez jelentős mértékben járult hozzá a 2016 novemberében a Kormány kezdeményezésére megkötött adó- és bérmegállapodás. A 2010-ben célként kitűzött, 10 év alatt elérendő 1 millió új munkahelyből az elmúlt 9 év alatt már 840 ezer megvalósult. Így a foglalkoztatottak száma meghaladta a 4,5 millió főt és ezzel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta 3,3%-ra csökkent 2019 végére, ami a negyedik legalacsonyabb volt az Európai Unió tagállamai között. Az elmúlt időszakban megvalósult beruházásbővülésnek köszönhetően hazánk beruházási rátája tavaly 28,6%-ra emelkedett, ami a második legmagasabb az EU-ban. A már korábban elkezdődött és tavaly beteljesült fejlesztéseknek köszönhetően a megnövekedett kapacitásokkal rendelkező ipar az alacsonyabb külső kereslet ellenére is 5%-kal bővült 2019-ben.

Tavaly is folytatódott Magyarország sérülékenységének az elmúlt években végbement javulása, amit az országgockázati felár alakulása és a külfölddel szembeni GDP-arányos nettó adósság csökkenése is mutat. Az államháztartás hiánya jóval a referenciaérték, azaz a GDP 3%-a alatt alakult az elmúlt időszakban (2019-ben a GDP 2%-ának felelt meg), és a GDP-arányos államadósság 2011 óta csökkenő pályán van, aminek eredményeképp az adósságráta 2019-ben 66,3%-ra mérséklődött. Az

államadósság finanszírozásában a külföldiek szerepe, valamint ezzel párhuzamosan a devizakitettségek is visszaszorult.

A magyar Kormány idejében meghozta azokat a döntéseket, amelyek elengedhetetlenek a járvány elleni sikeres védekezéshez, valamint elősegítik a gazdaság újraindítását a járvány elmúltával. Az egészségmegőrzést célzó korlátozások egyrészt sikeresen hozzájárulnak a fertőzöttek számának kordában tartásához, másrészt negatívan befolyásolják a gazdasági szereplők teljesítőképességét. Ezért a 2020. évi költségvetés átdolgozásra került, figyelembe véve az államháztartás fenntarthatóságának, valamint a járvány elleni védekezés és az abból való kilábaláshoz szükséges költségvetési háttér biztosításának szempontjait.

A Kormány első intézkedései között szerepelt a hiteltörlesztési moratórium bevezetése, amelynek révén 2020 végéig az adósok (vállalatok és háztartások) mentesülnek a 2020. március 18. napján fennálló szerződések alapján már folyósított kölcsönök törlesztése alól. Emellett a válság által legérintettebb ágazatokban (például turizmusban, vendéglátásban, személyszállításban stb.) június 30-ig elengedik a munkáltatók közteher-fizetési kötelezettségét, illetve a válság által veszélyeztetett számos kisadózónak nem kell tételes adót fizetnie.

A Kormány 2020. március-április során a járvány elleni védekezés és a gazdaság újraindítása érdekében több ütemben hozott a költségvetést érintő döntéseket, amelyek részben bevételi, részben kiadási jellegűek. A járvány elleni közvetlen védekezési, eszközbeszerzési, beruházási kiadásokra, egyéb intézkedésekre idáig mintegy 600 milliárd forint került felhasználásra. Ezen kívül döntés született az egészségügyi dolgozók 2020. évi egyszeri bérmegemeléséről, illetve egyes családtámogatási módok meghosszabbításáról.

A globális koronavírus-járvány miatt kialakult válsághelyzetnek leginkább kitett szektoroknak nyújtott segítség mellett, a korábban bejelentetteknek megfelelően döntés született valamennyi vállalkozást érintő adókönyvtésről is: július 1-jétől újabb két százalékponttal, 17,5 százalékról 15,5 százalékra csökken a szociális hozzájárulási adó mértéke. A Gazdaságvédelmi Akcióterv munkahelymegtartó támogatással, hitellel, garanciaeszközökkel, tőkepótlással, valamint adóintézkedésekkel segíti a vállalkozásokat. Ennek keretében került meghirdetésre a munkahelyvédelmi bértámogatási program, amelyben az állam a rövidített munkaidőben történő foglalkoztatás idejére átvállalja a munkavállalók kieső jövedelmének egy részét. Emellett a kutatási, fejlesztési és innovációs szektor magasan képzett munkavállalóinak megtartása érdekében három hónap időtartamra igényelhető bértámogatás is. A kisvállalati adó kulcsa 2021. január 1-től egy százalékponttal - 12 százalékról 11 százalékra - csökken.

A meghozott válságkezelő intézkedések fedezetéül átcsoportosításokról és egyéb forrásteremtő intézkedésekről is döntött a Kormány (kiskereskedelmi különadó és hitelintézetek egyszeri hozzájárulása, gépjárműadó átterelése a központi költségvetésbe).

A költségvetési intézkedések mellett sor került új kamat- és garanciatámogatott hitelkonstrukciók indítására, illetve a meglévő konstrukciók bővítésére, továbbá tőkeprogramok meghirdetésére, amelyek célja kedvezményes finanszírozás biztosítása a vállalkozások számára. A Magyar Nemzeti Bank által hozott intézkedésekkel együtt a koronavírus-válság kedvezőtlen hatásainak ellensúlyozását, a gazdaság újraindítását szolgáló intézkedéscsomag a GDP egyötödének felel meg.

Mivel a koronavírus-válság közvetlen és közvetett gazdasági következményeinek kezelése – a forrásteremtő intézkedések mellett is – a költségvetés növekvő szerepvállalásával jár, a GDP arányában kifejezett költségvetési hiány a jelenlegi várakozások

szerint meg fogja haladni a 2019. évi konvergencia programban az idénre előirányzott mértéket. Az ebből következő nagyobb finanszírozási igény biztonságos fedezése érdekében az ÁKK az eredeti finanszírozási tervnél nagyobb mértékű forrásbevonási lehetőségre kapott felhatalmazást, amiből 2 milliárd euró kötvénykibocsátás rendkívül kedvező feltételek mellett meg is valósult április végén.

A gazdaságpolitika továbbra is elkötelezett a gazdaság versenyképességének javítása által megalapozott, az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságára kellő figyelemmel lévő konvergencia folyamat mellett. A globális koronavírus-válság várható lefutását és gazdasági hatásainak alakulását övező nagyfokú bizonytalanság mellett is a tartós reálkonvergenciát támogató folyamatok fennmaradása és erősödése várható a konvergencia program időhorizontján.

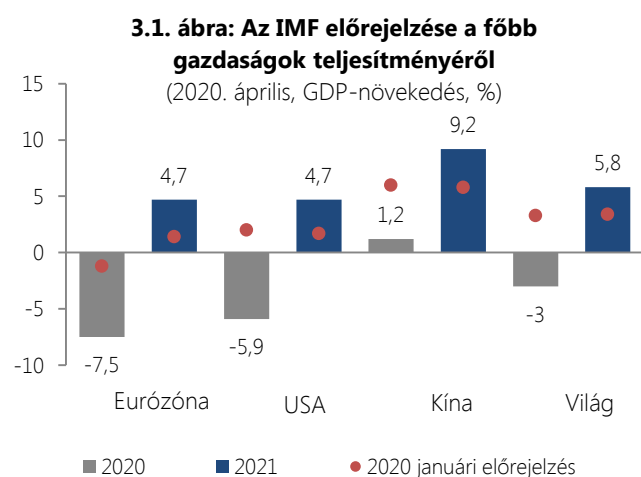
A program makrogazdasági alapforgatókönyve idén 3,0 százalékos GDP visszaesést valószínűsít, ugyanakkor 2021-ben – részben az idei csökkenés korrekciójának is köszönhetően – a növekedés 4,8 százalékot érhet el. 2022-től a programidőszak végéig 4 százalék fölötti GDP-bővülés várható. A válság hatására 2020-ban átmenetileg bekövetkező visszaesést követően 2021-től ismét folyamatosan bővül a foglalkoztatás, így a munkanélküliségi ráta 3,5 százalékos értékével 2022-ben alig haladja meg a 2019. évit, 2024-ben (3,3 százalék) pedig már alacsonyabb annál.

A program költségvetési pályája szerint a hiány a 2020-ban bekövetkező átmeneti gazdasági visszaesés, valamint a válságkezelő és gazdasághelyreállító intézkedések költségvetési hatását figyelembe véve a körülményekhez képest alacsony szinten marad, az idén 3,8 százalék várható, majd a programidőszak végére 1 százalékra mérséklődik. A GDP-arányos államadósság csökkenő trendje az idei átmeneti megakadást követően 2021-től visszatér, és 2024-ben az adósságráta a 60 százalékos referenciaérték alá kerül.

3. MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK ÉS ELŐREJELZÉS

3.1. KÜLSŐ KÖRNYEZET

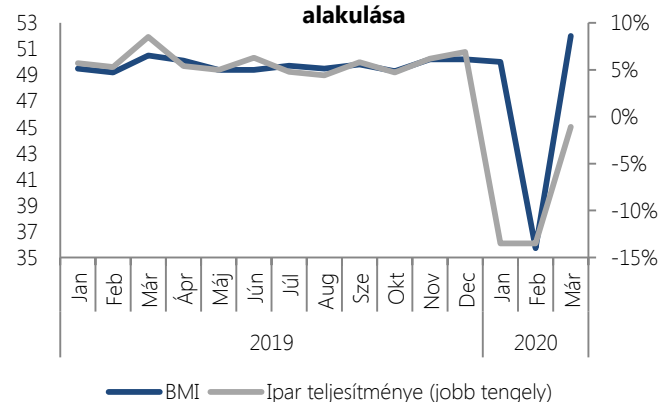
A világgazdaságot 2019-ben mérsékelt bővülés jellemezte – ám egyes nyugat-európai gazdaságok már tavaly is különösen törékeny, több esetben a recesszió határán egyensúlyozó állapotban voltak – és hasonló várakozások fűződtek az idei évhez is. Ugyanakkor a januárban Kínából induló koronavírus-járvány átírta az előzetes forgatókönyveket: április végére a globálissá váló járvány már több mint 3 millió megbetegedést és 200 ezer halálesetet okozott. Kína után Európában és az Egyesült Államokban is futótűzként terjedt el a fertőzés. A járvány közvetlenül és a megfékezését szolgáló egészségügyi intézkedéseken keresztül közvetetten is visszaveti a gazdaságok teljesítményét. A gazdasági károk mérséklésére történelmi léptékű fiskális és monetáris intézkedések léptek életbe. A kilátások szerint a járvány első hullámát sikerül megfékezni, így az év második felében már a kilábalás fázisába léphet a világgazdaság, majd jövő évben ismét elérheti a 2019. év végi teljesítményét (3.1. ábra). Mindazonáltal fennáll a kockázata annak, hogy a gazdaságok újraindításával a járvány újabb hullámot vethet, amely a járványügyi intézkedések ismételt szigorítását teheti szükségessé. A járványra pontot tevő gyógyír megtalálásáig ezért az előrejelzések nagyfokú bizonytalanságot hordoznak magukban.

Forrás: IMF

A koronavírus kiindulópontjának tekintett Kína már a járvány előtt is komoly gazdasági kockázatot képezett. Az évek óta tartó intenzív növekedés lassult, amelynek egyik legfőbb jele a 2018-as és a tavalyi év járműkeresletének visszaesése volt. Az idei év elején eszkalálódó koronavírus-járvány erősen lerontotta a kínai gazdaság első negyedéves teljesítményét, ugyanis a holdújévhez kapcsolódó munkaszüneti napokat a fertőzöttebb régiókban több mint három héttel meghosszabbították, jelentős kiesést okozva ezzel az ország ipari termelésében és számos szolgáltatás terén. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy Kínában a második negyedévre sikerült megfékezni a vírus terjedését és a korlátozások feloldásával a termelés is erőre kapott. Ezt alátámasztja a beszerzési menedzserindex, illetve az ipari kibocsátás javulása is (3.2. ábra). A fejlemények alapján az ország részben pótolhatja a kieső termelést az év második felében. Ugyanakkor növekedési korlátot képez, hogy két legjelentősebb kereskedelmi partnerénél az Egyesült Államokban és az Európai Unióban a járványügyi helyzet egyelőre nyomás alá helyezi a gazdaságokat.

3.2. ábra: A kínai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex és ipari teljesítmény alakulása

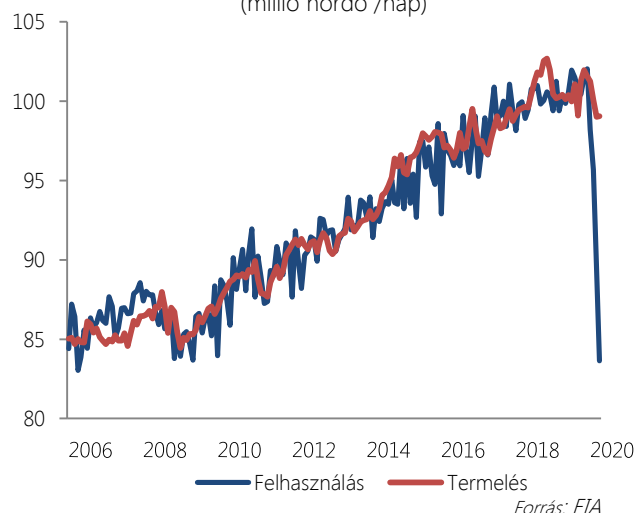
Forrás: Investing, Trading Economics

A kihatásokat súlyosbítja a járvány globálissá terebélyesedése. Április második felére a világban minden harmadik igazolt megbetegedés, valamint minden negyedik halálos áldozat az USA-hoz volt köthető. A gazdasági leállások következtében az elmúlt pár hétben rekordszámú, közel 30 millió amerikai folyamodott munkanélküli segélyért. A szövetségi kormányzat a jegybankkal karöltve a pénzügyi válság idejében alkalmazottnál is nagyobb csomaggal támogatja a világ legnagyobb gazdaságának talpra állását. A járványügyi helyzet uralásával egyes államokban már a gazdasági élet újraindítását tervezik, mindemellett lassú helyreállítási folyamat veheti kezdetét.

Az eurózóna a tavalyi évben mind a korábbi éveknél, mind a várakozásoknál alacsonyabb, 1,2%-os növekedést ért el, főként a német gazdaság gyengélkedésének következtében. Az eurózóna esetében is a koronavírus-járvány váltotta ki a recessziót. Az elsőként Olaszországban elhatalmasodó járvány már az övezet összes tagját elérte, mindenütt jelentős gazdasági visszaesést okozva. A beszállítói láncok megszakadása, a kereslet zuhanása, illetve egyes területeken a járványügyi előírások miatt Európa-szerte számos vállalat arra kényszerült, hogy hetekre felfüggeszse termelését. Ugyanakkor biztató, hogy a GDP egy-két tizedét is elérő gazdasági mentőcsomagok összeállítását követően egyre több uniós tagállam a járványhelyzet enyhülésével már a gazdaság újraindítására is összpontosíthat. A krízis negatív hatásai miatt a tagországok mindegyike recesszióba süllyed. Különösen nagymértékű lehet a visszaesés a már járvány előtt is gyengélkedő és egyben nagy súlyú turisztikai ágazattal rendelkező országok esetében, mint Olaszország, Spanyolország vagy Görögország.

A kormányok mellett a jegybankok is sorra léptek a járvány negatív hatásainak csillapítása érdekében. Márciusban a Fed összességében rendkívüli 100 bázispontos kamatvágást jelentett be nullára vágva ezzel a kamatokat, amelyre a 2008-as válság óta nem volt példa. Emellett az amerikai jegybank korlátlan mennyiségben hajlandó állampapírokat és jelzálogleveleket vásárolni, hogy ezzel támogassa a pénzügyi piacokat. Az Európai Központi Bank pedig 540 milliárd eurós mentőcsomagot hirdetett a koronavírus-járvány okozta helyzet miatt. Mindeközben a WTI olaj világpiaci ára az utóbbi hetekben rendkívüli mélységekbe süllyedt, főként a járvány nagyarányú keresletmérséklő hatása miatt (3.3. ábra).

3.3. ábra: A világ olajfelhasználása és termelése
(millió hordó /nap)

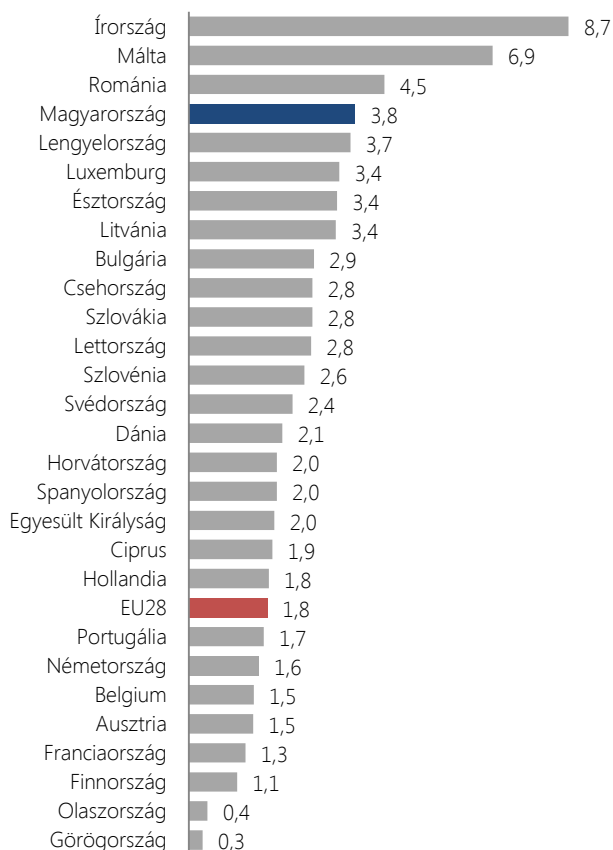

Összességében tehát a koronavírus-járvány miatt az idei évben várhatóan – több mint egy évtized után először – az euróatlanti térség országai recesszióba kerülnek. A visszaesés mértéke meghaladhatja a 2008-as pénzügyi válságkor tapasztaltat is. Ennek következtében 2020 első felében a magyar gazdaság számára releváns exportpiacok is zsugorodni fognak. A második félelvtől már kilábalás várható, ugyanakkor a helyreállás időbeli lefutását továbbra is a járványügyi helyzet fogja alapvetően befolyásolni.

3.2. A NÖVEKEDÉS ÖSSZETEVŐI

A magyar gazdaság a 2013-as növekedési fordulat óta összesen közel 30%-kal bővült. A konvergencia szempontjából kiemelkedő, hogy az elmúlt években a magyar gazdaság bővülése nem csak a régi, hanem Románia kivételével az újonnan csatlakozott tagállamok növekedését is meghaladta (3.4. ábra).

3.4. ábra: Átlagos növekedés 2013 és 2019 között
(százalék)

Forrás: Eurostat, PM-számítás

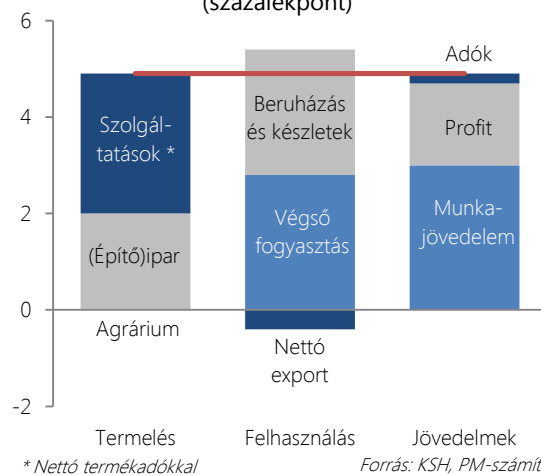
Ami a tavalyi teljesítményt illeti, 2019-ben 4,9%-kal bővült a magyar gazdaság, amely a világviszonylatban is kiemelkedő növekedést produkáló Írország mögött a második legdinamikusabb növekedési ütem az Unióban. A kedvező folyamatokhoz a termelő és a szolgáltató ágazatok is érdemben hozzájárultak. Az ipar és az építőipar egyaránt 1 százalékponttal, míg a szolgáltatások összességében 2,9 százalékponttal támogatták a növekedést.

A gazdaságban megtermelt jövedelmek alakulásának szemszögéből, a gyorsuláshoz legnagyobb mértékben a munkából származó jövedelmek emelkedése járult

hozzá (3.5. ábra). A jelentős bériáramlás elsődleges forrása a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumán kötött bér- és adómegállapodás, aminek eredményeként számottevő mértékben emelkedett a minimálbér és a garantált bérminimum, miközben több lépcsőben összesen 15,5 százalékponttal csökkennek a munkáltatói terhek. Mivel 2020. július 1-től 15,5%-ra csökken a szociális hozzájárulási adó, így a második félévre már 11,5 százalékpontos mérséklődés valósul meg. Különösen kedvező, hogy a bérek emelkedésével párhuzamosan a vállalatok profitabilitása is tovább javult, ami azt mutatja, hogy a vállalkozások a munkavállalói jövedelmek növekedése mellett is megtartották versenyképességüket. Ez többek között a javuló munkaerő-gazdálkodásnak és a növekvő automatizációnak köszönhető, amit a gépberuházások felfutása is alátámaszt.

A jövedelmek felhasználását tekintve megállapítható, hogy a bérfejlesztéseknek köszönhetően jelentősen növekedett a belső kereslet, ami egyfelől a fogyasztás, másfelől a szolgáltatások dinamikus teljesítményében mutatkozott meg. Az építőipar 20%-os ütemet meghaladó bővüléséhez a vállalati beruházások, az otthonteremtési támogatások, az állami megrendelések és az uniós források növekvő felhasználása egyaránt hozzájárultak.

3.5. ábra: A 2019. évi 4,9% GDP-növekedés dekompozíciója
(százalékpont)

A gyengébb külső környezet, így például a huzamosabb ideje visszaesést mutató német ipari teljesítmény ellenére a magyar ipar növekedése jelentősen gyorsult 2018-hoz képest, amelynek háttérében a jelentős volumenű új kapacitások és a hazai termelési egységek költségelőnye állt. Az áruexport növekedését azonban meghaladta az áruimport emelkedése, ugyanakkor kedvező tényező, hogy ennek háttérében a fogyasztás mellett a beruházások gyors bővülése állt. Továbbá ki kell emelni a szolgáltatás-külkereskedelem – elsősorban a szállításokhoz és a turizmushoz köthető – elmúlt években stabilan pozitív egyenlegét, amelynek következtében a nettó export csak kismértékben fogta vissza a növekedést 2019-ben.

A magyar gazdaságot lendületes növekedés és erős fundamentumok jellemezték az idei év elején, azonban a koronavírus-járvány amint világszerte, úgy Magyarországon is alapjaiban írja felül a növekedési prognózisokat. Az idei év első két hónapját lényegében még nem érintette a gazdaság márciustól kibontakozó visszaesése. A március 20-át követően megsokasodott leállások miatt az első negyedév utolsó napjaira az ipari kapacitások jelentős hányada eshetett ki. Emellett nagymértékben csökkenhetett a turizmus teljesítménye, illetve a kultúra és szabadidős szolgáltatások március második felére lényegében felfüggesztődtek. Bár a kiskereskedelem egyes szegmenseiben a tartalékfelhalmozások átmenetileg növelték a forgalmat, ugyanakkor összességében a negyedév végére itt is lendületvesztés történt.

A világvjárvány időszakában a GDP további alakulására csak jelentős bizonytalanság mellett adható prognózis. Az előrejelzés alappályája azzal a feltevéssel készült, hogy a járványügyi helyzet Európa-szerte lehetővé teszi, hogy a gazdasági vérkeringés a második negyedévet követően fokozatosan normalizálódjon. Ezt a feltevést megalapozza, hogy egyfelől már több európai uniós tagállam a járvány megfékezésére meghozott intézkedéseinek enyhítésére készül, másfelől több magyarországi gyár is részlegesen újraindította a termelést április második felében. Mindez bizakodásra ad okot a tekintetben, hogy a konjunktúra szempontból a március 23. és április 20. közötti mélypontot – a Kormány intézkedéseinek is

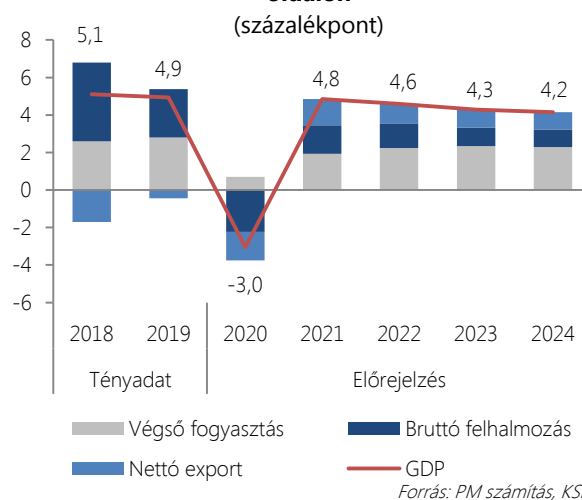
köszönhetően – ismét konjunkturális élénkülés váltja fel. Mindazonáltal egyes szektorok (mint például a turizmus, kulturális és szabadidős tevékenységek) a korlátozások enyhítése után is tartósan alacsony kereslettel kénytelenek szembenézni.

A járványügyi korlátozó intézkedések enyhítésével a háztartások kereslete is élénkülésnek indulhat. Ezt a folyamatot erősíti, hogy az EU tagállamai közül hazánkban egyrészt a legmagasabb a GDP-arányos megtakarítási ráta, másrészt a legalacsonyabb a hitelállomány, amelyek a fogyasztáson keresztül jelentős növekedési tartalékot képeznek az elkövetkező években.

Az elmúlt években rekord magasságba emelkedő beruházási ráta az idei évre prognosztizálható beruházás-aktivitás mérséklődése ellenére is magas szinten maradhat, majd a következő években értéke ismét növekedhet. Mindez a termelőkapacitások jelentős bővülését vetíti előre, amely eredményeképp még viszonylag kedvezőtlen külső konjunktúra mellett is dinamikus maradhat a kivitel és növekedhet Magyarország világpiacon részesedése.

Ezen folyamatok eredményeként az alapforgatókönyv megvalósulása esetén az idei évben 3,0%-os GDP visszaesés valószínűsíthető, ugyanakkor 2021-ben – részben a csökkenés korrekciójának is köszönhetően – a növekedés 4,8%-ot érhet el (3.6. ábra).

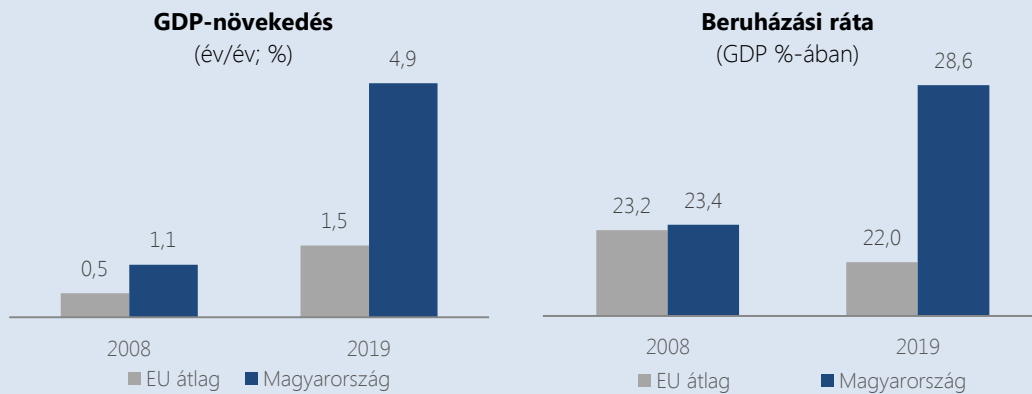
3.6. ábra: GDP-bővülés a keresleti oldalon
(százalékpont)

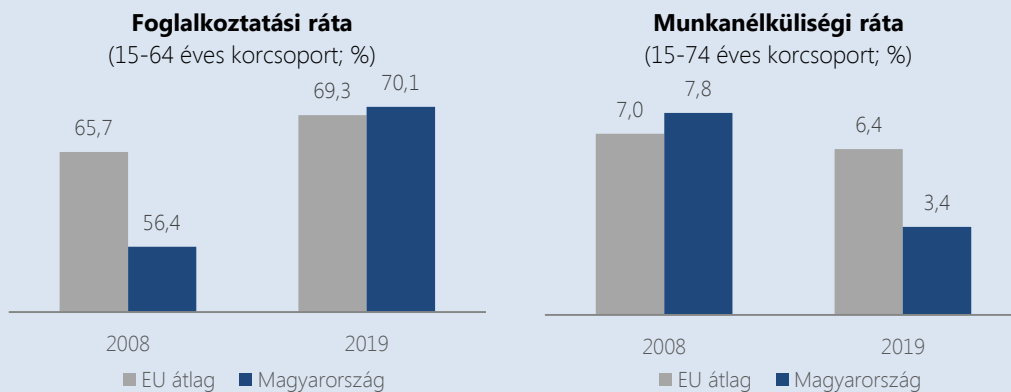
1. számú keretes írás: Magyarország erős fundamentumokra támaszkodhat a válságkezelés során

A 2008-as pénzügyi válság igen sérülékeny állapotban érte a magyar gazdaságot: akkoriban az Európai Unió egyik legkedvezőtlenebb munkaerő-piaci mutatói jellemezték az országot, a növekedési teljesítmény egyre inkább elmaradt a régiós versenytársakétól, magas volt a költségvetés hiánya, az államadósság növekvő pályán állt, és nem utolsósorban a devizahitelek megugró törlesztőrészelei súlyosbították a visszaesést. Mindezek hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarország mély recessziót élt át, amelyből a korábban felhalmozott adósságok terhei miatt a kilábalás is éveket vett igénybe.

A jelenlegi világjárvány kitörését megelőzően azonban a hazai gazdaság fundamentumai lényegesen kedvezőbbek, mint a 2008-as pénzügyi válság előtt. A magyar gazdaság 2013-tól kezdve növekedési pályára állt, amelynek köszönhetően olyan lendületes bővülés bontakozott ki, amely az EU leggyorsabban növekvő országai közé helyezte Magyarországot. A gyors fejlődés a korábbiakkal szemben egészséges és kiegyensúlyozott szerkezetben valamint eladósodástól mentesen valósult meg. A bővülés több lábón állt, a termelési oldalon az ipar, szolgáltatások és az építőipar egyaránt támogatták azt, valamint a felhasználási oldalról elsősorban a versenyképes üzleti és adókönyvetnek, illetve a kormány hathatós ösztönző tevékenységének köszönhető kiemelkedő beruházási teljesítmény biztosította a növekedés fenntarthatóságát.

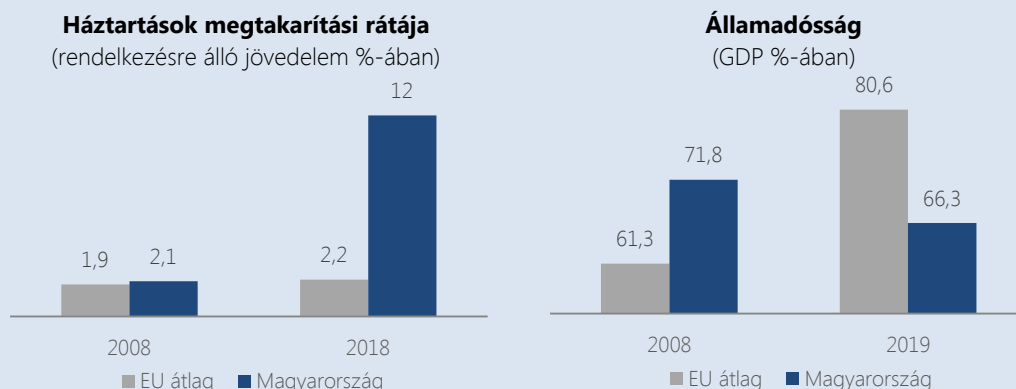
A dinamikusan bővülő teljesítményhez jelentősen hozzájárult, hogy a Kormány munkaerő-piaci aktivitást ösztönző intézkedéseinek eredményeképpen a magyar munkaerő-piaci mutatók az Európai Unió élvonalába ugrottak.

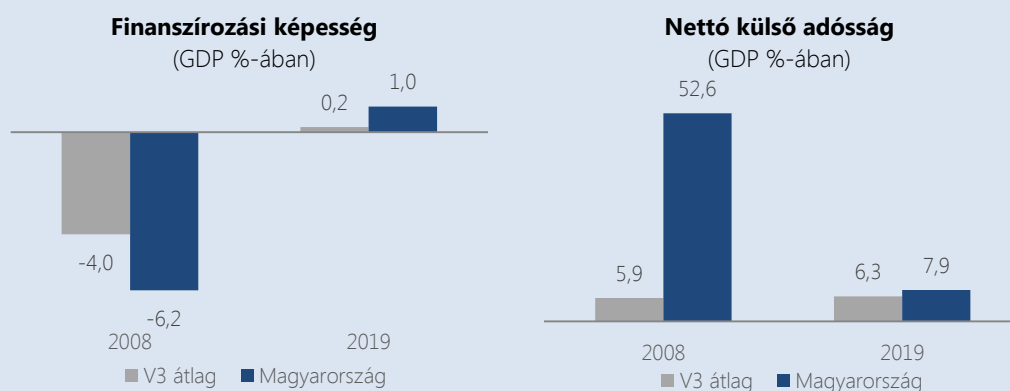
A munkaalapú gazdaság megteremtése a bérek dinamikus emelkedésével párosulva a családok jövedelmét is nagymértékben emelte, amelynek következtében a háztartások pénzügyi helyzete a korábbiaknál lényegesen stabilabbá vált, amihez hozzájárult a szektor számára jelentős terhet jelentő devizahitelek kivezetése is. Miközben a javuló jövedelmi helyzetük következtében a háztartások növelni tudták fogyasztásukat, az nem párosult túlzott eladósodással, amit jól mutat a hazai megtakarítási ráta európai összehasonlításban is kiemelkedő nagysága.

A dinamikus növekedés az államháztartás oldaláról fegyelmezett fiskális politikával párosult, amit jól jellemez a tartósan csökkenő hiány és államadósság. A kedvező folyamatok eredményeként a 2008-as helyzettel szemben Magyarország GDP-arányos államadósság-mutatója jóval alacsonyabb az EU országok átlagánál. A csökkenéssel párhuzamosan az adósság szerkezete is kedvezőbbé vált, mivel mérséklődött a külföldiek kezében lévő adósság és

a devizaarány is. A költségvetés stabil helyzetéhez hozzájárult az adórendszer átalakítása, az adózás hatékonyságát és a gazdaság fehéredését eredményező intézkedések, mint például az online pénztárgépek használatának kötelezővé tétele, az EKÁER rendszer vagy az online számla adatszolgáltatás bevezetése.

A kedvező üzleti környezetnek és a versenyképes hazai munkaerőnek köszönhetően a növekedés egyik fontos motorja a jelentős részben exportra termelő ipar és a szolgáltatások bővülése volt. Ennek következtében a növekedés beindulását követően a külkereskedelem többlete rekord magasságba emelkedett. A kedvező külső egyensúly és az EU transferek hatékony felhasználása következtében az ország nettó finanszírozási képessége a korábbi válság előtti negatív értékkel szemben régiós összehasonlításban is kiemelkedően pozitívvá vált az elmúlt tíz év alatt, amelynek köszönhetően a GDP-arányos nettó külső adósság a 2008. évi 50%-ot meghaladó szintről 8% alá csökkent.

Különösen kedvező, hogy a munkavállalói jövedelmek növekedésével párhuzamosan a vállalkozások profitja is emelkedett, tehát a rekord magas foglalkoztatás következtében beindult bérfelzárkózás nem rontotta a hazai vállalkozások versenyképességét. Ez a tendencia részben a vállalatok hatékonyságának növekedésével magyarázható, amelyet többek között a növekvő mértékű automatizálás is támogat.

Összességében megállapítható, hogy 2020 elején a magyar gazdaság erős fundamentumokkal rendelkezett. Ez a megállapítás igaz mind a reálgazdasági, mind az egyes szektorok és az ország egészének pénzügyi egyensúlyára vonatkozóan is. Ezek a kedvező feltételek egyfelől lehetővé tették, hogy a koronavírus-járvány által okozott gazdasági hatások kivédésére a Kormány az ország történetében egyedülállóan nagyméretű intézkedéscsomagot vessen be, másfelől megalapozzák azt a várakozást, hogy a járványveszély enyhülésével a magyar gazdaság gyorsan regenerálódhat és visszatérhet dinamikus növekedési pályájára.

3.2.1. Külgazdaság

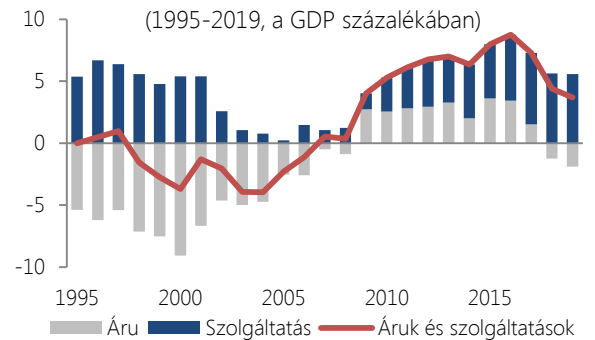
2019-ben a korábbi éveknél visszafogottabb külső kereslet érvényesült. Ennek ellenére – elsősorban a járműiparban megvalósuló kapacitásbővítéseknek köszönhetően – a kivitel dinamikusan növekedett. Ezzel párhuzamosan az import szintén jelentős bővülést ért el a globális termelési láncokba való beágyazottság, illetve a bővülő belföldi kereslet eredményeként. A tavalyi év során az export volumene 6,0%-kal, míg az importé 6,9%-kal növekedett éves alapon.

Export oldalon a tavalyi év során a szolgáltatások kiemelkedően, 9,1%-kal bővültek, amely – az elmúlt hat évhez hasonlóan – meghaladta az árukivitel 5,2%-os növekedését. A szolgáltatások jelentős bővülésének hátterében elsősorban a turizmus növekedése állt. Az árukivitel esetében a főcsoportok közül a gépek és szállítóeszközök esetében gyorsult az export bővülésének üteme, míg a feldolgozott termékek esetében a kivitel volumene stagnált az előző évhez képest.

Import oldalon a szolgáltatások 7,5%-kal, míg az árubehozatal 6,8%-kal növekedett az előző évhez képest. A szolgáltatásimport bővüléséhez jelentős mértékben hozzájárult a turizmus, illetve az üzleti szolgáltatások növekedése. Az árubehozatal esetében a növekedés legfontosabb mozgatórugója az energiahordozók, illetve a gépek és szállítóeszközök importjának jelentős emelkedése volt. A beruházások lendületes, 16%-os bővülése a magas importvonzathoz köthetően jelentősen hozzájárulhatott a behozatal kivitel meghaladó dinamikájú növekedéséhez.

A fenti folyamatok következtében a külkereskedelmi egyenleg többlete tovább mérséklődött a 2016-os rekordév után, így a GDP 3,7%-át tette ki a tavalyi évben (3.7. ábra). Ebben főként az áruforgalmi többlet csökkenése játszott szerepet, amelyre legnagyobb hatással a feldolgozott termékek mérlegének romlása bírt, illetve ezt követi az energiaszámla növekedése. Mindezek eredményeként a nettó export negatívan járult hozzá a GDP növekedéséhez.

3.7. ábra: A külkereskedelmi egyenleg alakulása

Előretekintve az exportkilátásokat rövid távon visszaveti a koronavírus-járvány negatív hatása, ugyanakkor a 2020 első felében kieső termelés a későbbiekben helyreállhat, így a külkereskedelem további bővülése várható a következő években (3.8. ábra). A már bejelentett, az elkövetkező évek során megvalósuló, több mint 4000 milliárd forint összértékű vállalati nagyberuházások révén jelentősen, világgpiaci részesedést is növelően bővíthet az exportteljesítmény.

Az import esetében szintén meghatározó a koronavírus-járvány keresletcsökkentő hatása, amely mind a fogyasztás, mind a beruházások terén érvényesül. Ezek következtében a behozatal 2020-ban jelentősen mérséklődhet, majd a külső és belső kereslet helyreállításával párhuzamosan nőhet. Mindezek eredményeként a nettó export 2020-ban negatívan járulhat hozzá a GDP-növekedéshez, ugyanakkor 2021-től ismét érdemben támogathatja a növekedést.

3.8. ábra: Az exportteljesítmény alakulása

3.2.2. Beruházás

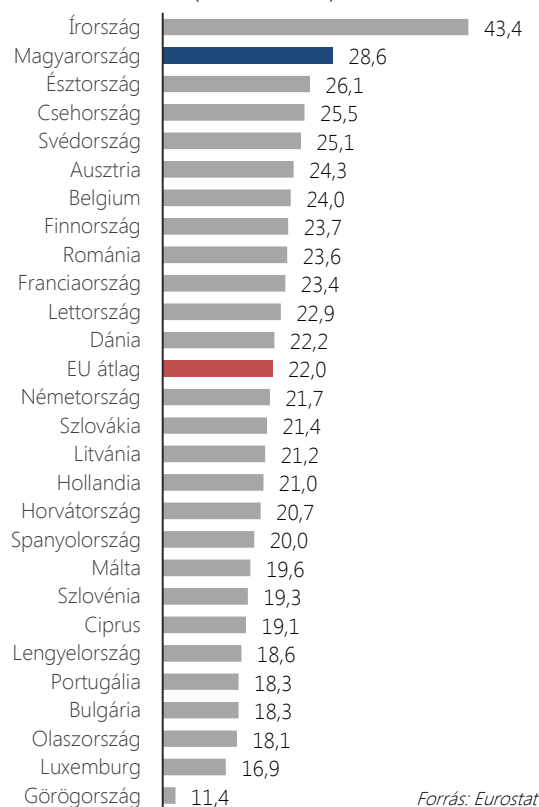
A tavalyi év során rekord mértéket elért beruházási ráta, a kiegyensúlyozott bővülés, a folyamatban lévő nagy volumenű kapacitásbővítések, valamint a vonzó vállalati adózási környezet is alátámasztja, hogy Magyarország megerősödött fundamentumokkal száll szembe a koronavírus-járvány kapcsán jelentkező gazdasági nehézségekkel.

3.9. ábra: Beruházási ráta alakulása nemzetközi összehasonlításban (bruttó állóeszköz-beruházások a GDP százalékában; 4 negyedéves gördülő összeg)

2019 során közel 13 400 milliárd forint értékű fejlesztés valósult meg Magyarországon, amelynek eredményeként a beruházási aktivitás 15,3%-kal múlta felül a megelőző évit. Az elmúlt 10 évben összesen 77%-kal bővültek a fejlesztések, amelynek köszönhetően hazánk beruházási rátája a 2010-ben mért 20,2%-ról a tavalyi évben már 28,6%-ra emelkedett, ami a második helyen szerepel az európai uniós országok rangsorában (3.9. és 3.10. ábrák).

3.10. ábra: Beruházási ráták alakulása 2019-ben (GDP %-ában)

A beruházások elmúlt időszaki növekedése több szempontból is kiegyensúlyozott, ugyanis egyrészt az építési és – a termelési kapacitásokat közvetlenül növelő, így hazánk potenciális növekedésére is kedvező hatást gyakorló – gépjellegű fejlesztések emelkedésében is kétszámjegyű dinamikát regisztráltak a tavalyi évben. Másrészt a nemzetgazdasági ágazatok szinte mindegyikét érintette a lendületes beruházásbővülés, amelyen belül ki kell emelni, hogy a legnagyobb, több mint egynegyed súllyal rendelkező feldolgozóipar beruházásai 2019 egészében 16%-kal bővültek, részben az akkumulátorgyártókhöz köthető villamosipar, valamint a vegyipar teljesítménynövekedése révén. Harmadrészt mindhárom szektor beruházási aktivitása hozzájárult a kedvező folyamatokhoz: a háztartások és a vállalatok fejlesztései együttesen a tavalyi év során kiemelkedő mértékben, nominálisan 28%-kal emelkedtek, miközben az állami projektek is 12%-kal nőttek.

Vállalatok

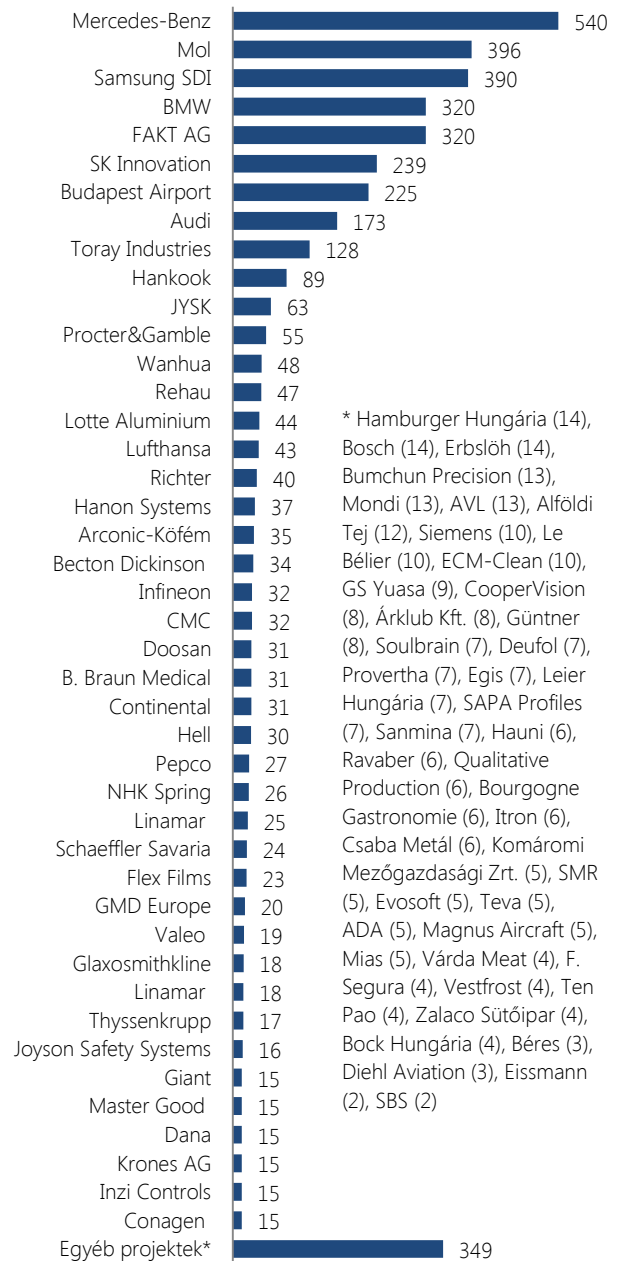
Az elérhető információk alapján a hazánkban nagyberuházást végző vagy tervező vállalatok mindezidáig nem jelentettek be a koronavírus-járvánnyal összefüggésben projekt-csúszást, illetve felfüggesztést. Ugyanakkor fennáll a kockázata annak, hogy egyfelől a koronavírus-járvány miatti védekezés, másfelől a keresletcsökkenés következtében egyes fejlesztések megvalósítása a tervezettnél hosszabb időt vehet igénybe, illetve esetlegesen el is maradhat. Mindezeket figyelembe véve idén a beruházások átmenetileg mérséklődnek, ugyanakkor 2021-től kezdődően újra lendületet vesznek a gazdaság visszarendeződésével párhuzamosan.

A Kormány a gazdaság újraindítására, az exportpiacokon elért sikerek megőrzése, valamint a munkahelyek teremtése érdekében egy új exporttámogatási és beruházás ösztönzési program elindításáról döntött. Ennek részeként egyfelől az Eximbank három új terméket dolgoz ki: kedvezményes hitellehetőséget biztosít magyar cégeknek beruházásokhoz, illetve forgóeszköz-hitel formájában úgy, hogy a kisvállalkozásoknak a forgóeszköz-hitel kamata egy éven belüli hitelfelvétel esetén csak 0,1 százalék lesz. Emellett egy garancia- és egy biztosítási program is elindításra kerül az exportpiacokról érkező késedelmes fizetések negatív hatásainak kivédésére. Másfelől bevezetésre került egy versenyképesség növelő támogatás is, amelynek célja, hogy segítséget nyújtson azon feldolgozóipari és üzleti szolgáltató központi szektorban működő közép- és nagyvállalatoknak, amelyek a koronavírus-járvány kitörése által nehéz helyzetbe kerültek. A vissza nem térítendő, előlegként rendelkezésre álló támogatást 2020 végéig lehet igénybe venni legalább 150 ezer euró értékű beruházás megvalósításához. A támogatás mértéke 800 ezer euróig terjedhet.

Ezen túlmenően április végétől kedvezményes források is rendelkezésre állnak a beruházások megvalósítására: egyfelől a Növekedési Hitelprogram Hajrá a kkv-k számára biztosít 1500 milliárd forintnyi összeget, másfelől a Magyar Fejlesztési Bank hitel, garancia és tőke programjai a kkv-k mellett nagyvállalatoknak is biztosítanak kedvezményes beruházási forrást további mintegy 1500 milliárd

forint értékben. A felsorolt programok lehetővé teszik, hogy a járvány hatására kialakuló krízishelyzet ellenére a korábban eltervezett vállalati beruházások megvalósuljanak.

3.11. ábra: Elmúlt időszakban bejelentett nagy volumenű beruházások (milliárd forint)

Forrás: HIPA, Sajtóinformációk

A növekedési lehetőségek kihasználását támogatja, hogy Magyarország tőkevonzó képessége számottevően erősödött az elmúlt évek során. Csupán az elmúlt időszakban bejelentett vállalati fejlesztések meghaladják a 4 000 milliárd forintot, ami az éves hazai GDP mintegy 9%-át kitevő összeg (3.11. ábra). Középtávon, a beruházások révén megvalósult többletkapacitások a fokozatos felütésük után éves szinten mintegy 12 000-20 000 milliárd forinttal

emelhetik hazánk exportteljesítményét, amely a jelenlegi éves magyar áru kivitel nagyságrendileg 34-56%-át jelenti. Mindent egybevéve az elkövetkező években a fenti beruházások összességében 12-16 százalékpontos lendületet adhatnak a magyar gazdaság növekedési üteméhez. A kedvező folyamatokat támogatja továbbá, hogy a tőkeköltségeket érdemben mérséklő, 2017-től 9%-ra csökkentett társasági adókulcs EU-szerte továbbra is a legalacsonyabbnak számít.

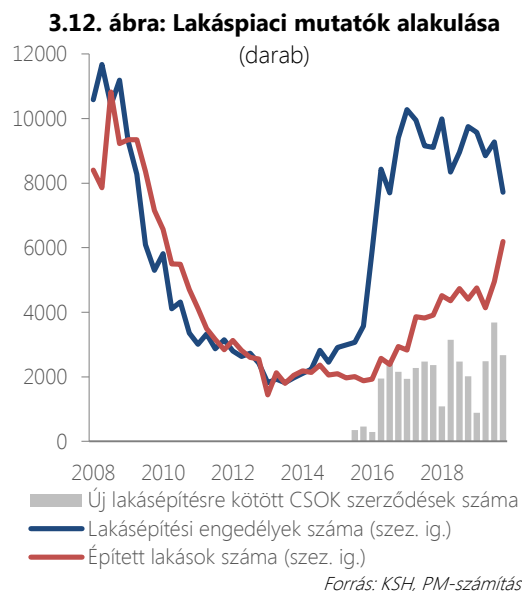
Ezt alátámasztják a Nemzeti Befektetési Ügynökség (HIPA) által kezelt projektek is, ugyanis 2019-ben rekordmértékű, összesen 101 projekt kapcsán született pozitív befektetői döntés hazánk vonatkozásában. Ezen beruházási projektek eredményeként a következő években több mint 5,3 milliárd euró tőkebefektetésre kerül sor, ami 24%-os növekedést jelent 2018-hoz képest, illetve közvetlenül 13,5 ezer új munkahely jön létre az országban. A fejlesztések országon belüli területi eloszlása is egyre kiegyensúlyozottabbá válik, mivel 2019-ben Magyarország minden megyéjébe sikerült legalább egy új nagyberuházást bevonni.

A működőtőke-befektetések összetételét vizsgálva megállapítható, hogy – a hagyományosan erős német és amerikai befektetői kör mellett – 2019 a keleti nyitás országairól, nevezetesen Dél-Koreáról, Japánról és Kínáról szolt befektetési szempontból. Ezzel összefüggésben kedvező fejlemény az elektromobilitási ágazat megerősödése, ugyanis a tavalyi évben számos elektromos meghajtású autók számára akkumulátorokat gyártó nagyvállalat beruházásáról született döntés, többek között a Samsung SDI, az SK Innovation és a Toray részéről összesen 2,85 milliárd euró értékben. Ezen túlmenően az e-mobilitáshoz kötődő járműipari fejlesztések között megtalálható például az Audi e-transzformációs projektje, amely az elektromos motorok gyártókapacitásának bővítésére irányul, a Schaeffler csoport zöldmezős szombathelyi, az Infineon ceglédi beruházása, valamint a Fox Automotive komáromi elektromos járműgyára. Továbbá fontos tendencia az üzleti szolgáltató központok további stabil növekedése, ugyanis az elmúlt évben minden korábnál több beruházásról született döntés ezen a területen is.

Hazánk beruházásösztönzés területén elért eredményeit külföldön is széles körben elismerik. Egyfelől a befektetési témákra szakosodott Site Selection magazin Global Best to Invest 2019 jelentése alapján Magyarország sorozatban másodszor is a világ 10 legjobb befektetési célországa közé került. Másfelől az IBM-PLI Global Location Trends felmérés szerint hazánk a külföldi befektetések nyomán létrejövő munkahelyek száma alapján világszinten a 16. helyen szerepel, míg – az egymillió lakosra vetített adatok alapján – globálisan az 5. legjobb eredményt érte el. Végezetül az új munkahelyek nemzetgazdasági hozzáadott értéke alapján Magyarország a legutóbbi felméréshez képest öt pozíciót javítva világszinten a 11. helyet szerezte meg, amely visszatükrözi, hogy a magas hozzáadott értéket előállító projektek aránya folyamatosan emelkedik a gazdaságban.

Háztartások

2015 decemberében a Kormány számos, a lakásépítéseket keresleti és kínalmi oldalról egyaránt ösztönző intézkedést hozott. Többek között döntés született a lakásértékesítések áfa-kulcsának 5%-ra történő átmeneti csökkentéséről, a családi otthonteremtési kedvezmény (CSOK) emeléséről és az adó-visszatérítési támogatás bevezetéséről. Ezek eredményeként a történelmi mélypontot megjárt lakáspiac maga mögött tudta hagyni a 2008-as gazdasági válság okozta sokkot és az elmúlt négy év során dinamikus bővülés bontakozott ki a szektorban (3.12. ábra).

A lakáspiac fellendüléséhez 2016 óta számottevő mértékben járult hozzá a – Családvédelmi Akcióterv részeként kibővítésre került – Családi Otthontermelési Kedvezmény, ugyanis 2020 márciusával bezárólag összesen 128 ezer háztartás kérelmét fogadták be a bankok, 380 milliárd forint értékben, ami az éves hazai GDP 0,8%-át meghaladó összeg. Ezen túlmenően a Falusi CSOK keretei között – amely a kedvezményezett kistelepüléseken használt lakás és ház vásárlására, illetve a megvásárolt ingatlan felújítására, korszerűsítésére nyújtott családtámogatás – 2019. július óta további 8 ezer család 45 milliárd forint összértékű kérelme került befogadásra. Az elmúlt időszak kedvező lakáspiaci folyamataihoz hozzájárult továbbá a stabilan alacsony kamatkörnyezet, valamint a lakosság foglalkoztatási és jövedelmi helyzetének tartós javulása.

A lakáspiac kínálati oldalát illetően 2019 során összesen 21,1 ezer lakás épült az országban, amely 20%-os bővülést jelent a megelőző évhez viszonyítva. Bár 2023 végéig – az 5%-os lakásáfa alkalmazását érintő kormányzati döntés hatására – még nagy volumenű ingatlanfejlesztések átadása várható, a megváltozott gazdasági helyzet is mérséklőleg hat a lakásépítésekre.

A keresletoldali folyamatokat tekintve megállapítható, hogy 2019-ben 910 milliárd forint volt az új lakáshitelek összértéke, amely – még a magas bázishoz viszonyítva is – 7,0%-os növekedést jelent éves összevetésben. Bár a MÁP+ megjelenését követően a tavalyi év második felétől kezdődően a befektetési célú lakásvásárlások aránya mérséklődött, a saját használat céljára keresett ingatlanok iránti kereslet fennmaradt. Ugyanakkor a befektetési célú vásárlások csökkenéséhez köthetően 2019 második felében a lakáspiaci tranzakciószámok mérséklődtek, és megtorpant az elmúlt években jellemző dinamikus lakásár-növekedés, valamint erősödött a vevők alkupozíciója is. Megállapítható, hogy a koronavírus-járvány – a lecsökkent személyes interakciók következtében – a lakásvásárlási és eladási kedvet is visszavetette, és a gazdasági visszarendeződést

követően is csak hosszabb távon várható a kereslet számottevő élénkülése.

Kormányzat

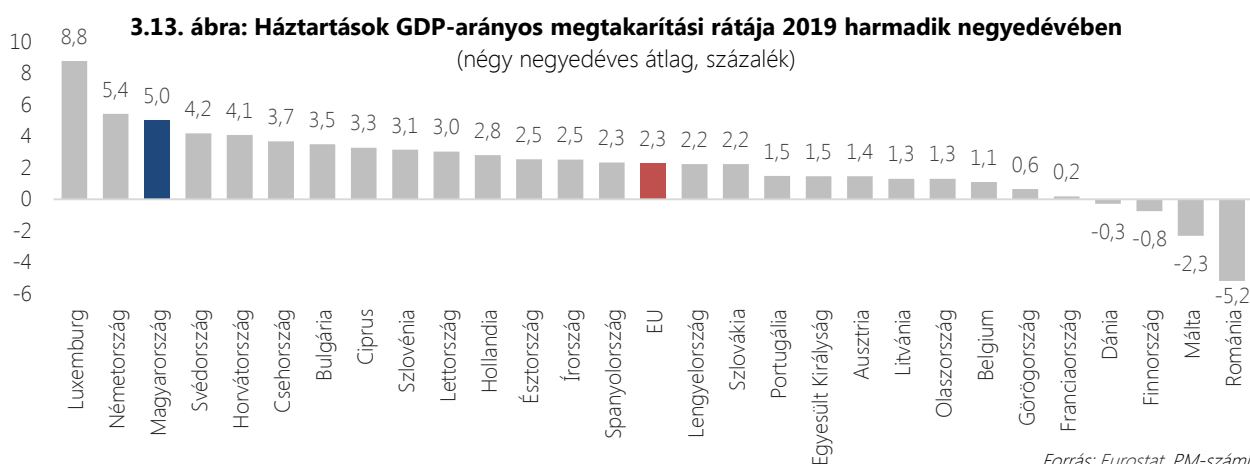
Az állami beruházások 2019 során nominálisan 12%-kal emelkedtek éves összevetésben, amelyen belül részben a központi közigazgatási szervek által megvalósított projektek hatására a közigazgatásban 5%-kal, a fekvőbeteg-ellátáshoz kötődő fejlesztések révén pedig az egészségügyben 10%-kal bővült a beruházások volumene. Továbbá az uniós források felhasználásával megvalósult dinamikus köz- és vasúti infrastruktúra-fejlesztések következtében 15%-kal emelkedett a szállítás-raktározás ágazat beruházási aktivitása. Ez azért különösen kedvező, mert ezek a projektek amellet, hogy fokozzák a gazdaság tőkevonzóképeségét, a munkaerő-mobilitás elősegítése szempontjából is kiemelt jelentőséggel bírnak.

Az állami beruházások dinamikáját az elmúlt időszakban és az előrejelzési horizonton is számottevően meghatározza a 2014-2020-as uniós költségvetési ciklus forrásainak allokálása. A 2014-2020-as EU-s költségvetési periódusban Magyarország számára 25 milliárd euró értékben állnak rendelkezésre a Strukturális és Beruházási Alap forrásai, amely összeg a hét éves időszak egészét tekintve megközelítőleg évente a hazai GDP 2,9%-át teszi ki. Ezek a projektek még további 4,6 milliárd euró hazai társfinanszírozással egészülnek ki. 2019 végéig összesen 30,6 milliárd euró értékben született döntés a projektekről, amely a teljes 29,6 milliárd eurós keret 103%-át jelenti, ugyanakkor 12,1 milliárd euró került ténylegesen felhasználásra a gazdaságban. Mivel ez a rendelkezésre álló források 41%-át teszi ki, a fennmaradó négy évben fog az uniós transzferek közel 60%-a realizálódni a gazdaság teljesítményében, ugyanis a 2014-2020-as időszak forrásainak felhasználására még 2023 végéig van lehetőség az ún. n+3-as szabály miatt. Ez alapján megállapítható, hogy az uniós transzferek a 2023-ig tartó időszakban folyamatosan támogatják majd a beruházási teljesítményt.

3.2.3. Fogyasztás

2019 során is dinamikusan emelkedett a háztartások reáljövedelme, így folytatódott a fogyasztás évek óta tartó nagymértékű bővülése is. A kedvező tendenciáknak köszönhetően a 2013-as növekedési fordulat óta a fogyasztás adta hozzávetőlegesen a GDP-növekedés felét. Ebben fontos szerepet játszott egyrészt a reálbérek jelentős emelkedése, amelyet a mérsékelt inflációs környezet és a – részben a 2016 novemberi bér- és adómegállapodás eredményeként – kétszámjegyű nominális bérnövekedés egyaránt támogatott. Másrészt a bővülő, 4,5 millió főt meghaladó foglalkoztatás is emelte a munkajövedelmeket. Mindemellett a háztartások vásárlóerejének növekedését támogatták a Családvédelmi Akcióterv keretében elérhető többletforrások is. Mindezen tényezők eredményeként a háztartások fogyasztási kiadása 5,0%-kal nőtt 2019-ben.

negyedévében a háztartások hitelállománya 300 milliárd forinttal bővült, így az év egészében közel 17 százalékos növekedést mutatott. Az erőteljes dinamika nagymértékben a júliusban elindított babaváró támogatáshoz kapcsolódó hitelfelveteleknek köszönhető, ugyanakkor enélkül is jelentős, 9 százalékos növekedés valósult volna meg. A bővülés ellenére a hitelpiac további növekedési potenciált jelent az elkövetkező évekre vonatkozóan, ugyanis a GDP-arányos hitelállomány elmarad mind a régiós országok, mind az eurózóna átlagától (3.14. ábra).

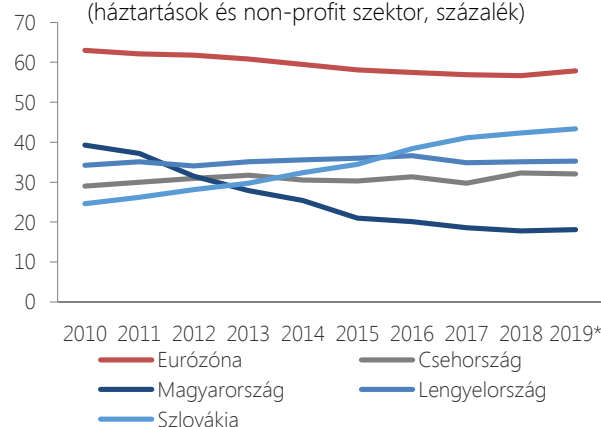

A fogyasztási kiadások növekedési üteme az elmúlt években a reáljövedelmek bővülését követte. Azonban a lakosság fogyasztási döntéseiben továbbra is meghatározó szerepe van az – erősödő pénzügyi tudatossághoz is köthető – óvatossági motívumoknak, amelyek egyben a lakossági beruházások és megtakarítások emelkedését is lehetővé tették. Az elmúlt évek dinamikus gazdasági növekedése mellett a háztartások megtakarítási rátája nemzetközi összevetésben is magas szinten stabilizálódott (3.13. ábra). Így a fogyasztás – a válság előtti időszakról eltérően – a háztartások pénzügyi egyensúlyának megőrzésével párhuzamosan bővül.

A növekvő reálbérekkel és az alacsony hitelkamatokkal összhangban 2019 negyedik

3.14. ábra: Háztartások GDP-arányos hitelállománya régiós összevetésben

(háztartások és non-profit szektor, százalék)

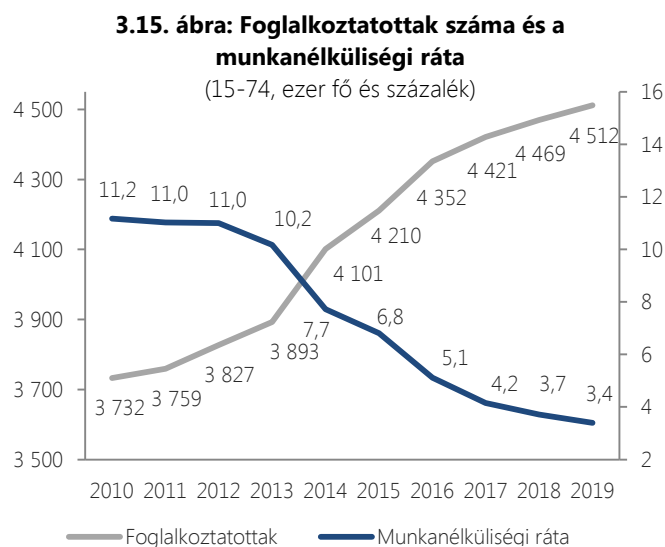
Előretekintve a koronavírus-járvány rövid távon a háztartások fogyasztását is kedvezőtlenül érinti. Bár a járvány hatására az élelmiszerüzletek, gyógyszertárak és drogériák forgalma február és március hónapban kiemelkedő növekedést mutatott, a felhalmozott készletek miatt az elkövetkező hónapokban ebben a szegmensben is lassulhat az értékesítés. A munkahelyeket megőrző, illetve újakat teremtő programok segítenek tompítani a vállalatok foglalkoztatási hajlandóságának csökkenését, azonban így is várhatóan megtorpan a lakosság rendelkezésre álló jövedelmének bővülése. A háztartások

vásárlóerejének fenntartását segítik továbbá a Kormány közelmúltban meghozott intézkedései (többek között az év végéig tartó hitelmoratórium, a munkahelyek megőrzéséhez adott bértámogatás, egyes adók megfizetése alóli mentesítés vagy a gyesyed-, gyetjogosultság meghosszabbítása a veszélyhelyzet végéig), amelyek enyhítik a járvány által okozott társadalmi és gazdasági károkat. A járványhelyzet enyhülésével ugyanakkor a háztartások részben pótolhatják az elhalasztott vásárlásaikat, amely előretekintve ismét magas fogyasztási dinamikát eredményez.

3.3. MUNKAERŐPIAC

3.3.1. Foglalkoztatás

A munkaerő-piaci részvételt ösztönző kormányzati intézkedések és a jó konjunktúrahelyzet eredményeképp a foglalkoztatás bővülése 2019-ben is folytatódott, amelynek köszönhetően a foglalkoztatottak létszáma 4 512 ezer főre emelkedett. 2019-ben átlagosan 43 ezer fővel dolgoztak többen, mint egy évvel korábban, ami 1%-os bővülésnek felel meg. Emellett folytatódott a közfoglalkoztatottak számának csökkenése, létszámuk 2019 átlagában 101,1 ezer főre mérséklődött. Mindezek eredményeképp a hazai elsődleges munkaerőpiacon 68 ezerrel (+1,6%) többen találtak munkát. A foglalkoztatási ráta éves átlagban 70,1%-ra nőtt, ami 0,9 százalékponttal magasabb az előző évhez képest. Kiemelkedő, hogy a 20 és 64 év közötti korosztály foglalkoztatási rátája tartósan meghaladja az Európa 2020 stratégiában meghatározott 75%-os célértéket.

A növekvő foglalkoztatással párhuzamosan a munkanélküliségi ráta rekord alacsony szintre, éves átlagban 3,4%-ra csökkent (3.15. ábra). A munkanélküliek létszáma 160 ezerre mérséklődött. A gazdaságilag aktívak száma 30 ezer fővel tovább növekedett 2019-ben, az aktivitási ráta pedig 71,9%-ról 72,6%-ra emelkedett.

A munkaerőpiac területén elért eredmények nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedőek. A hazai

munkanélküliségi ráta az egyik legalacsonyabb az Európai Unióban, valamint kiemelkedő mértékű a foglalkoztatás és az aktivitás növekedése is.

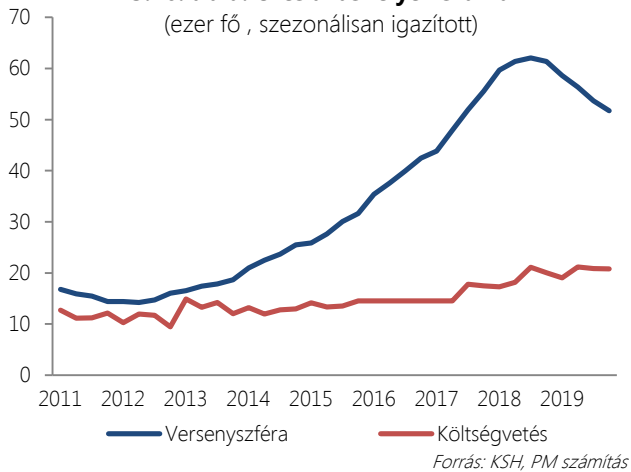
A foglalkoztatás a szolgáltatások esetében nőtt leginkább. A legnagyobb bővülés a kereskedelem, az infokommunikáció, a szakmai tudományos tevékenység és a szállítás-raktározás ágazatokban volt tapasztalható. Az építőiparban közel 11 ezer fővel emelkedett a dolgozók létszáma. A foglalkoztatás szempontjából jelentős feldolgozóipari ágazatban továbbra is közel 1 millió munkavállalót alkalmaznak.

A felsorolt eredményeket a gazdaság stabil növekedési pályára állása következtében megnövekvő munkaerő-kereslet mellett, számos munkapiaci részvételt, illetve munkakeresletet ösztönző kormányzati intézkedés alapozta meg: így többek között a személyi jövedelemadó csökkentése, a szociális hozzájárulási adóból igénybe vehető kedvezmények, az álláskeresési támogatások átalakítása, a rokkantnyugdíjazás feltételeinek szigorítása, az effektív nyugdíjkorhatár emelése, az „Út a munkaerőpiacra” program, az Ifjúsági garancia program, a 2016 év végi bérmegállapodás, valamint a 2019-es Gazdaságvédelmi Akcióterv.

Az elmúlt években a foglalkoztatottság nagyarányú bővülésének és az erősödő konjunktúrának köszönhetően a munkaerő-piaci környezet feszessé vált. A hazai munkaerőpiacot az elmúlt évben is magas munkaerő-kereslet jellemezte, ugyanakkor az elmúlt negyedévekben – főként a versenyszférához köthetően – csökkent a betöltetlen álláshelyek száma, ami a munkaerőhiány mérséklődésére utal (3.16. ábra). Ennek hátterében a vállalatok hatékonyságnövelő intézkedései, illetve az intenzív beruházási aktivitás révén erősödő automatizáció állhatott.

3.16. ábra: Üres álláshelyek száma

(ezer fő , szezonálisan igazított)

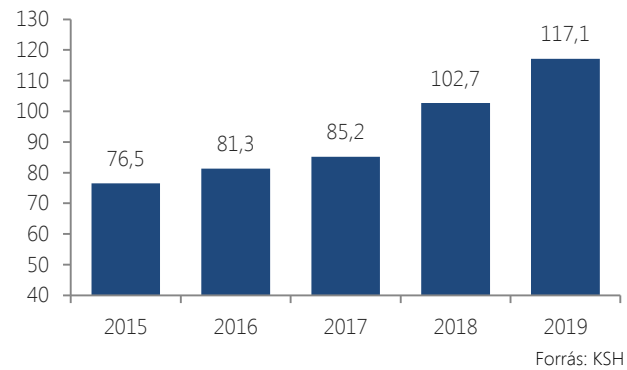

Az inaktívák száma a 2010-es közel 3,46 milliőről 2019-re 2,75 millióra csökkent. Ennek a csoportnak túlnyomó részét a nyugdíjasok teszik ki, esetükben a nyugdíjkorhatár 2022-ig megvalósuló fokozatos emelése, illetve a nyugdíjas munkavállalók számára biztosított adó- és járulékkedvezmények növelik a munkaerő-piaci részvételt a következő években.

Az idősebbek munkaerő-piaci részvételének erősítéséhez hozzájárult a „Közérdekű Nyugdíjas Szövetkezetek” létrehozása 2017. december 1-től. Ehhez köthetően 2017-hez képest 2018-ban közel 20 ezer fővel több nyugdíjas dolgozott. 2019-ben a nyugdíjasok járulékkedvezményének következtében ez a szám tovább emelkedett, megközelítve a 120 ezer főt (3.17. ábra).

3.17. ábra: Foglalkoztatott nyugdíjasok száma

(ezer fő)

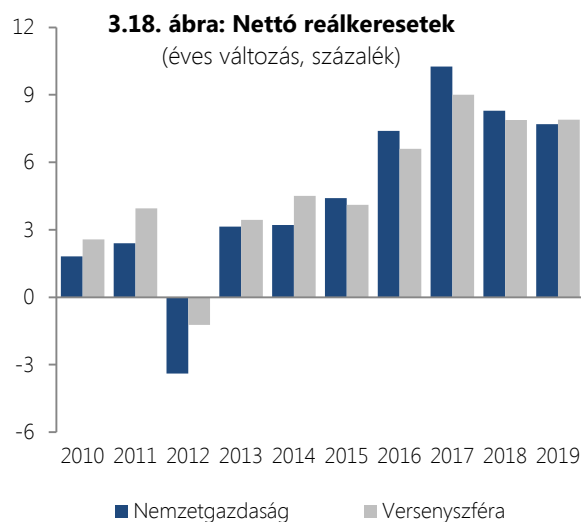
Az elmúlt évek kedvező munkaerő-piaci folyamatait a koronavírus-járvány megakasztotta. Hatására számos ágazat jelentős keresletcsökkenést él át, illetve számos, nemzetközi értékláncokba ágyazott termelő függesztette fel átmenetileg tevékenységét, amely visszavetette a vállalkozások foglalkoztatási hajlandóságát, ennek következtében átmenetileg a munkanélküliek számának emelkedése és a foglalkoztatottak számának csökkenése prognosztizálható. Ezeket a kedvezőtlen folyamatokat azonban érdemben mérséklék a Kormány munkahelyet védő, illetve új álláshelyek létrehozását elősegítő intézkedései, valamint a gazdaság újraindítását támogató lépései, mint például a bértámogatás vagy az adó- és járulékcsoökkentések.

Előretekintve kedvező, hogy a gyártást szüneteltető nagyobb vállalatok az egészségügyi és biztonsági intézkedések bevezetését és a működési folyamataik részbeni átszervezését követően az elmúlt hetekben sorra jelentették be termelésük újraindítását. A járványhelyzet enyhülésével, valamint a gazdaság helyrerázódásával párhuzamosan várhatóan újraindul a foglalkoztatás-bővülés.

3.3.2. Keresetek

Az elmúlt évek dinamikus bérnövekedésében szerepet játszott a kedvező gazdasági konjunktúra, a foglalkoztatottság nagyarányú bővülése nyomán feszessé váló munkaerő-piaci környezet, a képzett munkavállalók megtartásáért folytatott verseny, illetve a közsféra bérfelvezetései. Mindemellett a kormány intézkedései is hozzájárulnak a keresetek növekedésének tartós fennmaradásához. A növekedéstámogató gazdaságpolitika egyik legjelentősebb eredményei a 2016. év végén megkötött bér- és adómegállapodás, ami elősegíti a keresetek dinamikus emelkedését a munkáltatói költségek mérséklése mellett. A több évre szóló program célja, hogy a munkatermelékenység növelése révén tartósan hozzájáruljon a gazdasági növekedéshez, illetve a versenyképesség javításához. A megállapodás tartalmazza a bérminimumok jelentős emelését és a vállalkozásokat terhelő adók csökkentését. A társasági adó és a szociális hozzájárulási adó csökkentése jelentős részben ellensúlyozta a béremelésből fakadó vállalati többletterheket.

2019-ben a nemzetgazdasági bruttó átlagkereset 11,4 százalékkal haladta meg az előző évit, így a 2017 óta jellemző kétszámjegyű bérdinamika a tavalyi évben is fennmaradt. A versenyszférát ennél némileg magasabb, 11,6 százalékos béremelkedés jellemezte. 2010 óta a nettó reálkeresetek a másfélszeresükre nőttek a nemzetgazdaságban. 2019-ben a dinamikus bérnövekedésnek és a fogyasztói árak 3,4 százalékos emelkedésének eredőjeként a reálbér 7,7 százalékkal nőtt (3.18. ábra). A lendületes bérfelzárkózásnak köszönhetően a bér- és adómegállapodással összhangban 2019. július 1-jétől újabb 2 százalékponttal, 17,5 százalékra csökkent a szociális hozzájárulási adó kulcsa.

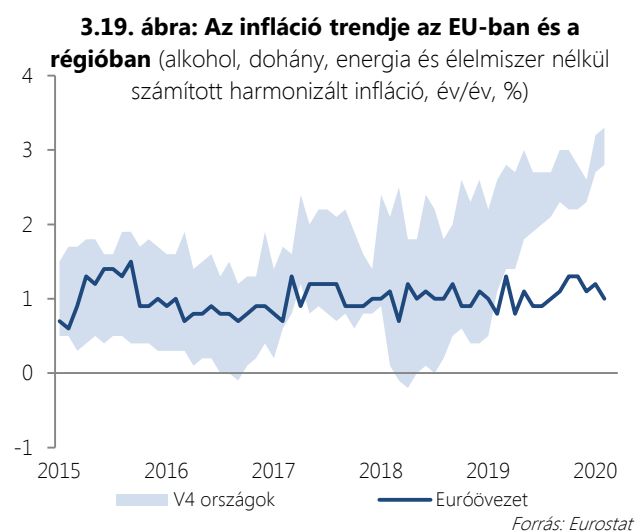
A dinamikus bérnövekedés nem változtatta meg Magyarország költségoldali versenyképességét. Egyrészt ugyanis a régiós országok minimálbéreinek és bérszínvonalának felzárkózása is felgyorsult. Másrészt az elmúlt években tapasztalt bérnövekedés ellenére a hazai bérhányad regionális és európai összehasonlításban is visszafogott, amelyhez hozzájárul, hogy a 27%-ról több lépésben végül 11,5%-ra csökkenő szociális hozzájárulási adókulcs mérsékli a bérköltséget.

A gazdaság megtorpanása a vállalatokat jelentős költségcsökkentésre is készíti, ami miatt a bérdinamika idén mérsékeltebb lehet. A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak kivédésére, a munkahelyek védelme és a munkáltatói terhek mérséklése érdekében – többek között – 2020. július 1-jétől további 2 százalékponttal 15,5 százalékra csökken a szociális hozzájárulási adó kulcsa. Előretekintve a bérek emelkedése a gazdasági teljesítmény ismételt felpörgésével újra dinamizálódik.

3.4. INFLÁCIÓS FOLYAMATOK

2019-ben az infláció 3,4% volt, ami kismértékű növekedést jelent a 2018. évi 2,8%-hoz képest, míg az adóhatásokkal szűrt árindex mindkét évben megegyezett. A dohánytermékek jövedéki adója uniós normához való közelítése, illetve az üdítők, szeszesitalok és sós késztermékek után fizetendő népegészségügyi termékadó emelése következtében az árak 2019 egészében mintegy 0,2 százalékponttal gyorsabban emelkedtek, míg 2018-ban az internet-szolgáltatás áfájának csökkentése érdemben fékezte a drágulást.

Az infláció növekedése emellett a régió egészében megfigyelhető volt, a visegrádi országokban átlagosan a magyarországgal megegyező, 0,6 százalékpontos gyorsulást regisztráltak (3.19. ábra). A jelenség különösen a szolgáltatások esetében volt megfigyelhető, ami az erőteljes bérdinamika, illetve a belső kereslet velejárója lehetett. Az euróövezetben a gazdaság lassulásával összefüggésben ezzel szemben alacsonyabb lett az áremelkedés, amelynek hatására a régió inflációs folyamatai érdemben elváltak az euróövezetben tapasztalttól.

Magyarországon a háztartások élénkülő keresletének hatását mutatja, hogy a piaci alapú szolgáltatások áremelkedése meghaladta a 4%-ot. A dinamikus béremelkedés alapvetően a munkaerő-intenzív szolgáltatásokat és termékeket érintette, így egyebek mellett többet kellett fizetni a javítási

díjakért, vendéglátásért. Az importált inflációs hatások vegyesek voltak. Kedvezően alakult az ipari termékek ára, ami a gyenge uniós konjunktúra hatásának begyűrűződéséhez köthető. Ezzel szemben a kőolaj, valamint az élelmiszerek, ez utóbbin belül különösen az év második felében a kínai sertéspestis miatt drágábbá váló hús és hústermékek áremelkedése érdemben növelte az árindexet.

Előretekintve az előző évhez hasonlóan a magasabb áremelkedés irányába hatnak az indirektadó-változások is, amelyek eredményeként mintegy 0,4 százalékponttal növekedhet az általános árindex. Az adóváltozás részben továbbra is a dohánytermékek jövedéki adójának uniós szinthez történő közelítéséhez köthető, de jelentős hatás, hogy az alacsony olajárak miatt várhatóan a járműüzemanyagok jövedéki adója is emelkedik majd. Az infláció ugyanakkor elmaradhat a tavalyitól, köszönhetően annak, hogy a koronavírus-járvány miatt bekövetkező lassulással párhuzamosan a kereslet élénküléséből eredő árhatások eltűnhetnek.

Továbbá a külső hatások is az infláció erőteljes mérséklődését vetítik előre. A legfontosabb tényező az olajárak év eleje óta bekövetkezett nagymértékű csökkenése, amely önmagában az év első négy hónapjában 1,7 százalékponttal alacsonyabb inflációt eredményezett. Emellett a koronavírus-járvány következtében a világgazdaság szintjén a kereslet mérséklődése és számos termék, műszaki cikk árának csökkenése valószínűsíthető, ami itthon is lassítja az árdinamikát, habár ezt a hatást kiolthatja a forint gyengülése.

Összességében a külső és a belső tényezők egyaránt abba az irányba mutatnak, hogy a fogyasztói árak növekedése 2020-ban lassulhat, így az év első hónapjaiban látott erőteljes drágulás ellenére az év egészében 2,8% lehet az infláció mértéke. Ezt követően azonban az egyszeri áremelkedést okozó tényezők bázisba épülésével az infláció mérsékelten emelkedhet. Ennek hatására 2021-től az MNB középtávú céljának megfelelően 3% lehet az általános áremelkedés üteme.

3.5. CIKLIKUS FOLYAMATOK

A magyar gazdaság teljesítménye a 2000-2008. közötti időszakban a potenciálisan elérhető szint felett alakult. A pénzügyi válságot megelőző időszakban ugyanis nagyarányú költségvetési hiány, túlzott hitelezés és a külföld felé történő rohamos eladósodás jellemezte a gazdaság növekedését, ami így fenntarthatatlanná vált. 2009-ben a globális pénzügyi válság kitörésével a korábban felhalmozott adósság visszafizetése került a középpontba, amellyel párhuzamosan a gazdaság teljesítménye jóval a potenciális szintje alá került. Az ezt követő években a negatív kibocsátási rés lassú záródása volt megfigyelhető.

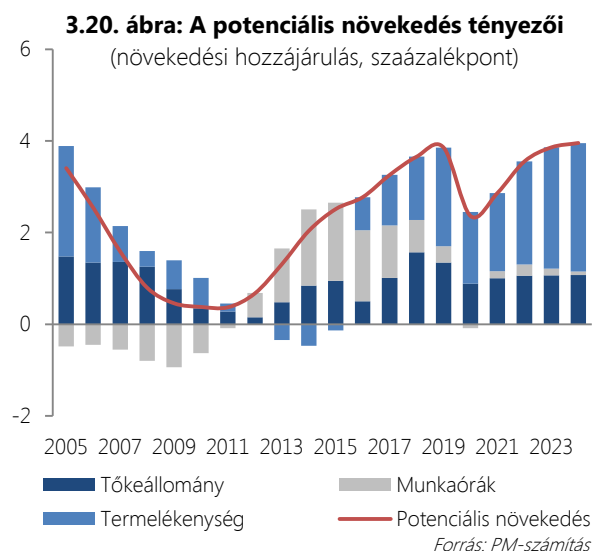
2018-ban az erőteljes belföldi kereslet eredményeként a kibocsátási rés pozitív tartományba kerülhetett. Ezt követően 2019-ben, a folytatódó kimagasló növekedési teljesítményhez köthetően a kibocsátási rés tovább tágulhatott. 2020-ban a koronavírus-járvány okozta kereslet-visszaesés következményeként a gazdaság teljesítménye csökken, illetve ezzel egyidejűleg a kibocsátási rés ismét negatív tartományba kerülhet.

Előretekintve az elkövetkező időszakban a gazdaság növekedése ismét meghaladhatja majd a strukturális tényezőkből fakadó mértéket, a kibocsátási rés így fokozatosan záródhat. Kedvező, hogy a potenciális kibocsátási szint elérése a 2009 utáni elhúzódó folyamathoz képest jóval gyorsabb lehet, mivel a járvány megerősödött állapotban érte a magyar gazdaságot. Egyrészt a külső és belső pénzügyi mutatók, mint az adósság mértéke, szerkezete sokkal előnyösebbek. Másrészt pedig a fiskális és monetáris mozgástér is tágabb, amelynek köszönhetően a gazdaságpolitika is érdemben tudja támogatni a munkahelyek és a termelőkapacitások megőrzésén keresztül a gazdaság ismételt felpörgését.

A potenciális növekedés tekintetében a középtávú folyamatok lényegében változatlanok maradtak, 2024-

ben a gazdaság potenciális növekedése ismét elérheti a 4%-ot (3.20. ábra). A növekedés tényezőit tekintve folytatódik az előző években kibontakozott tendencia, miszerint a hangsúly a munkaintenzív, azaz a mennyiségi növekedésről egyre inkább a minőségi fejlődés felé terelődik, annak köszönhetően, hogy a hatékonyság és a tőkefelhalmozás kerül előtérbe. A pozitív folyamatok eredményeként a teljes tényezőtermelékenység potenciális növekedéshez való hozzájárulása fokozatosan emelkedhet, 2024-ben megközelítheti a 3 százalékpontot.

A járvány következtében rövid távon lassul a magyar gazdaság potenciális növekedési üteme. Ugyanakkor kedvező, hogy egyrészt a beruházási ráta az előrejelzési horizonton mindvégig magas, jóval 25% felett alakulhat, ezáltal a tőkefelhalmozás potenciális növekedéshez való hozzájárulása az előrejelzési horizonton egészében jelentős maradhat. Másrészt az átmeneti visszaesést követően a munkapiaci helyzet ismét javul, köszönhetően annak, hogy a 2010 óta végrehajtott reformoknak eredményeképp a strukturális munkanélküliség alacsony, 4% körüli szintre csökkent.

3.6. KÜLSŐ EGYENSÚLY

A külső egyensúlyi folyamatokat tekintve a rekord magas folyó fizetési mérleg aktívumot eredményező 2016-os évet követően a korábban elhalasztott fogyasztás realizálódása, illetve főként a beruházások masszív növekedésének következtében a külfölddel szembeni többlet csökkent. A külső többlet 2016-hoz képest bekövetkezett mérséklődése ugyanakkor a régió egészében megfigyelhető tendencia. Ennek oka, hogy a visegrádi országok a fő európai kereskedelmi partnereik lassulása ellenére dinamikusan tudtak növekedni, ami szükségszerűen emelte az importigényeket. Összességében Magyarország külső egyensúlyi mutatói régiós összehasonlításban továbbra is kedvezőek, amint az is, hogy a nettó külfölddel szembeni adósság a GDP 7,9%-ára csökkent 2019 végére.

2019-ben a folyó fizetési mérleg hiánya GDP-arányosan 0,9% volt, míg a finanszírozási képesség többlete a GDP 1%-át tette ki. A részleteket tekintve a külkereskedelem többletének apadása az elmúlt évekhez képest lelassult, köszönhetően a jármű- és az elektronikai iparban megvalósított exportkapacitás-bővítéseknek, illetve a gabonafélék növekvő kivitelének. A jövedelmek és viszonzatlan átutalások hiánya az előző évihez hasonlóan alakult, ugyanakkor kedvező, hogy az EU-tól érkező tőke-transzferek értéke a GDP 1,9%-át tette ki, ami 0,3 százalékponttal magasabb az előző évinél.

Előretekintve a koronavírus-járvány miatt nagymértékűvé váló globális lassulás kedvezőtlenül érinti Magyarország kiviteli lehetőségeit. Az export visszaesése különösen a korábbi években a jelentős, külfölddel szembeni többletet generáló turizmus és a légi közlekedés esetében lehet a legmarkánsabb. Mindazonáltal a csökkenő belső kereslet eredményeként a behozatal is jelentősen mérséklődik, ezért végső soron a külkereskedelmi egyenleg csak csekély mértékben romlik. A folyó fizetési mérleg egyenlege az áru- és

szolgáltatásegyenleg kisebb többlete miatt tovább csökkenhet 2020-ban. A finanszírozási képesség szintjén ezzel szemben érdemi javulás várható, köszönhetően az EU-tól érkező tőke-transzfernek tavalynál gyorsabb elszámolásának.

Középtávon a helyzet normalizálódását követően a külkereskedelmi egyenleg javulását várjuk, mivel a feldolgozóipari kapacitások, amelyek az elmúlt években a megvalósítási fázisban az egyenlegromlás döntő hányadát okozták, a termelés beindulásával az exportot növelik, míg a beruházásokból eredő importigény csökken. Emellett az EU-tól érkező transzfereknek köszönhetően a külfölddel szembeni finanszírozási képesség magas maradhat.

Összességében a kedvező pénzügyi mutatók is erősítik Magyarország negatív külső sokkokkal szembeni ellenálló-képességét. A tartósan fennálló külfölddel szembeni többlet és járvány lecsengését követően ismét dinamizálódó gazdasági növekedés eredményeként Magyarország fél évszázados adósi pozíció után néhány éven belül a külfölddel szemben nettó hitelezővé válhat (3.21. ábra).

3.21. ábra: A külfölddel szemben fennálló nettó adósság alakulása
(a GDP százalékában)

Forrás: MNB, PM-számítás

3.7. A KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK GAZDASÁGI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA

Jelen fejezet a 2019. évi Konvergencia Program megjelenése óta meghozott fontosabb kormányzati intézkedések makrogazdasági hatásvizsgálatát tartalmazza, amelyek közül legnagyobb horderejű a koronavírus-járvány kedvezőtlen gazdasági hatásainak kivédését szolgáló Gazdaságvédelmi Akcióterv. Elemeinek elsődleges célja a munkahelyek megőrzése és újak teremtése, a hazai vállalkozások és családok védelme. Az intézkedések gazdasági léptékét tekintve elmondható, hogy mindezidáig a valaha volt legnagyobb gazdaságmentő és -élénkítő csomag, amelynek nagysága a Magyar Nemzeti Bank gazdaságfinanszírozását segítő lépéseivel együtt a GDP közel 20 százalékát teszi ki. A meghozott szerteágazó kormányzati lépések – amelyek közül az alábbiakban csak néhány meghatározó kerül kiemelésre – hathatósan segítik a magyar gazdaságot, hogy sikeresen birkózzon meg a koronavírus-járvány jelentette kihívásokkal:

- A munkahelyek védelme érdekében hozott intézkedések közül az egyik legfontosabb a jelentős keresletcsökkenés következtében fellépő kényszerű munkaidő-csökkenéssel szembesülő vállalatok bérterheinek részleges átvállalása. A rövidített munkaidő keretében a kormány 3 hónapra bértámogatást biztosít, mely a kieső munkaidőre járó arányos nettó bér rész 70%-a. Emellett számos ágazatban működő cégeknek nem kell munkáltatói járulékot fizetniük, a munkavállalók járulékát jelentősen csökkentik: nyugdíjjárulékot nem kell fizetniük, és az egészségbiztosítás díja a törvényi minimumra csökken. A mérnöki és kutatás-fejlesztési munkakörben dolgozók esetén a következő 3 hónapban 40 százalékos bértámogatást biztosít a kormány. Továbbá a szociális hozzájárulási adó 2020. július 1-jétől 2 százalékponttal csökken.
- A válságot követően új munkahelyek teremtése szintén kiemelt cél, ezért a munkavállalókat megtartó cégek számára technológiafejlesztésre, környezetvédelmi és energiahatékonysági beruházásra összesen több százmilliárd forintnyi keretösszeggel jelennek meg pályázatok, a képzések tandíjainak 95 százalékát átvállalja az állam, az állást keresők kamatmentes felnőttképzési diákhitelre jogosultak. Mivel a válságot követően nagy számban lesz szükség képzett munkaerőre, ezért az egyetemi hallgatók egyszeri, szabad felhasználású, 500 ezer forint összegű, kamatmentes diákhitelt igényelhetnek és 75 ezer hallgató mentesül a diploma megszerzéséhez szükséges nyelvvizsgakötelezettség alól.
- A vállalkozások és a háztartások számára az idei év végéig hiteltörlesztési moratórium került kihirdetésre. A háztartások likviditásának, rendelkezésre álló jövedelmének védelmét szolgálja továbbá a fogyasztási hitelek teljes hiteldíj mutatójának 5,9%-ban történő maximalizálása az év végéig. Emellett a lejáró gyed, gyes, gyet ellátások meghosszabbításra kerülnek a veszélyhelyzet idejére. Továbbá 2021 februárjától visszaépítésre kerül a 13. havi nyugdíj négy részletben.
- A válság során a kiemelt ágazatok védelme érdekében is jelentős forrásokat költ el a kormány. Azon ágazatok számítanak kiemeltnek, amelyek működését a vírus alapvetően megakasztotta. Ilyen a turizmus, egészségipar, élelmiszeripar, kreatív ipar, mezőgazdaság, építőipar, közlekedés és logisztika. Az elkövetkező 3 évben ezeket az ágazatokat beruházási támogatási programokkal, kedvezményes tőke- és garanciatámogatott hitelekkel, infrastruktúra fejlesztések támogatásával és adócsökkentésekkel segíti a Kormány. Az idegenforgalmi adó december 31-ig felfüggesztésre kerül, a szállóvendégek által meg nem fizetett adóval megegyező összegű, vissza nem térítendő költségvetési támogatást juttatnak a települési önkormányzatok számára. A SZÉP-kártyára vonatkozó szociális hozzájárulási adó június 30-ig eltörlésre került. A keretösszeg 2020-ban 800 ezer forintra nő a versenyszférában, 400 ezer forintra pedig a közszférában, hozzájárulva a hazai turizmus élénkítéséhez a járvány lecsengése után. A turizmus területén, szállodák és éttermek számára fejlesztési és hitelprogramot biztosít a kormány 600 milliárd forintértékből. Az egészségipar minden eddiginél jelentősebb támogatásban részesül, annak érdekében, hogy a belföldi gyógyszer- és eszközgyártók termékei nagyobb arányban jelenjenek meg a magyar egészségügyben.

Támogatásban részesülnek mind az egyetemi, mind a vállalati kutatóintézetek, létrejön az Egészségipari Innovációs Ügynökség.

- A munkaadók védelmében vállalati likviditást segítő kamat és garanciatámogatott hitel- és tőkeprogramokat hirdettek, ezek a gazdasági visszaeséstől és a külföldi felvásárlásoktól is megvédhetik a magyar tulajdonú vállalatokat. A kedvező kamatozású vállalati hitelek összege csaknem 2 ezer milliárd forint, 650 milliárd forintos állami garanciavállalással. Emellett a Magyar Nemzeti Bank Növekedési Hitelprogram Hajrá konstrukciója a kkv-szektor számára nyújt kedvező és kiszámítható kamatozású forrást a munkahelyek és termelési kapacitások megtartásához, illetve beruházásaik finanszírozásához 1500 milliárd forintnyi keretösszegben.
- A nehéz helyzetben lévő vállalkozások adóterheinek enyhítésében segít az adóbevallási határidők kitolása, az áfa visszaigénylések felgyorsítása. A vállalkozások 5 millió forintig adóelengedést, illetve részletfizetést kérhetnek. A kisvállalkozásokat hozza jobb helyzetbe, hogy 12%-ról 11%-ra csökken a kiva kulcsa 2021-ben. A kisvállalkozók egyes ágazatokban mentességet kapnak június végéig a kata megfizetése alól.

A hatásvizsgálat a Pénzügyminisztérium DINAMO-modelljének felhasználásával készült. A DINAMO-modell struktúrája hosszú távon neoklasszikus növekedési összefüggéseken nyugszik, ugyanakkor rövidtávon különböző súrlódások lassítják az ehhez való igazodást. A modell tulajdonságai alkalmassá teszik a kormányzati intézkedésekkel kapcsolatos hatásvizsgálatok elkészítésére. Ugyanis egyrészt a makrogazdasági változók széles körét tartalmazza, modellezve az egyes gazdasági szereplők viselkedését.

Másrészt a nemzeti számlák és az államháztartás pénzügyi számlái közötti kapcsolati rendszert konzisztensen teljesíti. Harmadrészt számos olyan transzmissziós csatorna is beépítésre került a modellbe, amelyeken keresztül a fiskális változók fejtik ki hatásukat a gazdaságra.

A költségvetési vonzatok által kifejtett közvetlen konjunkturális élénkítésen túl ugyanakkor az egyes intézkedések olyan hatásokat is kiváltak, amelyek révén megvalósuló növekedési többlet túlmutat a Dinamo-modellbe épített mechanizmusokon. Erre egy szemléltető példa a bértámogatások bevezetése lehet, amely a modell keretei között a költségvetéstől a háztartásoknak nyújtott transzferként jeleníthető meg közvetlenül. Ugyanakkor a bértámogatás egyben a munkavállalók továbbfoglalkoztatását teszi lehetővé, megőrizve munkahelyeket és termelési kapacitásokat, így ezeknek a hatásoknak megjelenítéséhez modellen kívüli számítások is felhasználásra kerültek.

Az intézkedések DINAMO modellel készített makrogazdasági hatásait a 3.1. táblázat ismerteti. A modellezett gazdaságpolitikai lépések elsősorban a beruházási aktivitás erősödésén, valamint a foglalkoztatás dinamikus növekedésén, és ezáltal a háztartások fogyasztásának bővülésén keresztül támogatják a konjunktúrafolyamatokat. A kapacitásbővítések hosszú távon is javítják a gazdaság növekedési potenciálját, ugyanis a megvalósulásukat követő időszaktól kezdődően további csatornákon, elsősorban az exporton, valamint a munkajövedelmeken keresztül is serkentik a GDP-bővülést. A kormányzati intézkedések összességében mérsékelt inflációs hatást eredményeznek. A számszerű hatásokat tekintve a közelmúltban meghozott kormányzati lépések a gazdaság idei évi teljesítményét 3,7 százalékponttal, a jövő évit pedig 4,3 százalékponttal javítják. Fontos kiemelni, hogy az intézkedések a 2021-et követő időszakban is támogatják a gazdaság teljesítményét.

3.1. táblázat: Intézkedések makrogazdasági hatásai

(a változók szintjének százalékos kumulált eltérése az alappályához viszonyítva)

	2020	2021
GDP	3,7	4,3
Háztartások fogyasztási kiadása	6,8	8,8
Beruházások	13,4	13,9
Export	0,1	3,7
Import	2,1	2,7
Infláció	0,0	0,5
Versenyszféra foglalkoztatás	6,2	7,7
Versenyszféra bruttó átlagkereset	0,5	2,0

Forrás: PM-számítás

3.8. MONETÁRIS ÉS ÁRFOLYAM-POLITIKA

A hatályos, Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény elsődleges célként az árstabilitás elérését és fenntartását jelöli meg. A koronavírus-járvány hatásainak következtében átalakult makrogazdasági környezetben is ez, valamint a pénzügyi stabilitás megőrzése és a Kormány gazdaságpolitikájának támogatása a jegybank feladata. Az MNB 2001 óta az inflációs célkövetés rendszerében határozza meg a monetáris politikát. Ennek keretében a Monetáris Tanács 3%-os középtávú inflációs célt határozott meg, amelyet 2015 márciusában egy ± 1 százalékpontos toleranciasávval egészített ki az esetlegesen bekövetkező gazdasági sokkok hatásának tompíthatósága érdekében. Az inflációs célkövetést a monetáris politika az alapkamat változtatásával, a lebegő árfolyamrendszer nyújtotta rugalmasság kihasználásával és nem-konvencionális eszköztárával biztosítja.

2019-ben a nemzetközi folyamatokra tekintettel, majd 2020 elmúlt heteiben a koronavírus negatív gazdasági hatásainak tompítása érdekében jelentősen megváltozott a monetáris politikai eszköztár:

2019-ben az irányadó eszköz a kötelező tartalék lett. A hitelintézetek számára egységesen előírt kötelező tartalékráta változatlanul 1% volt, amely 2020. március 24-től ideiglenesen felfüggesztésre került. Az elhelyezett tartalék után fizetett kamat, valamint alultartalékolás esetén a hitelintézetek által fizetendő

büntetőkamat mértéke a 2004-es európai uniós csatlakozás óta megegyezik az alapkamat rátájával, amely jelenleg is 0,9%.

2018 szeptemberétől a kamatfolyosó és a finomhangoló devizaswapok optimális kombinációja szolgált a monetáris politikai kezelési stratégia fő eszközeiként. 2019 márciusában az egynapos betéti kamata -0,05%-ra emelkedett.

2020. április 7-én a kamatfolyosó felső határaként funkcionáló egynapos, O/N fedezett hitel kamata 0,9%-ról 1,85%-ra emelkedett az egyhetes fedezett hiteleszközével egyetemben. A kamatfolyosó ezzel szimmetrikussá vált. 2020. április 1-jétől pedig hetente meghirdetésre kerül a 2016 óta potenciálisan az eszköztár részét képező egyhetes betéti eszköz, amely az O/N betéti eszközzel szemben kedvezőbb kamatot fizet. Az egyhetes betéti eszköz 0,9%-os kamata ráadásul április 7-től célzottan alakíthatóvá vált: a kamatfolyosón belül +/- irányba is eltérhet az alapkamattól. Erről a Jegybank a mindenkori meghirdetésekor határoz. A továbbiakban így ez az eszköz funkcionál irányadóként. Mindez pedig a laza monetáris politika szigorítóbbá válását jelenti.

Az MNB devizaswap-eszközén keresztül emellett továbbra is többletlikviditást biztosít a bankrendszer számára. A megcélzott kizorítandó likviditás mértéke a 2019-es év közben több alkalommal változott ± 100

milliárd forinttal, 2020 második negyedévére pedig az MNB a mozgástér növelése érdekében nem határozott meg ehhez kapcsolódó célértéket.

A nem-konvencionális monetáris politikai eszköztár részeként meghirdetett kötvény- és hitelprogramok (NKP, NHP) többletlikviditása az alapkamaton kamatozó preferenciális betéttel kerül semlegesítésre. Az NKP és az NHP Hajrá konstrukciók állománynövekedésére az MNB 2021. június végéig kedvezményes, 4%-os kamatot fizet.

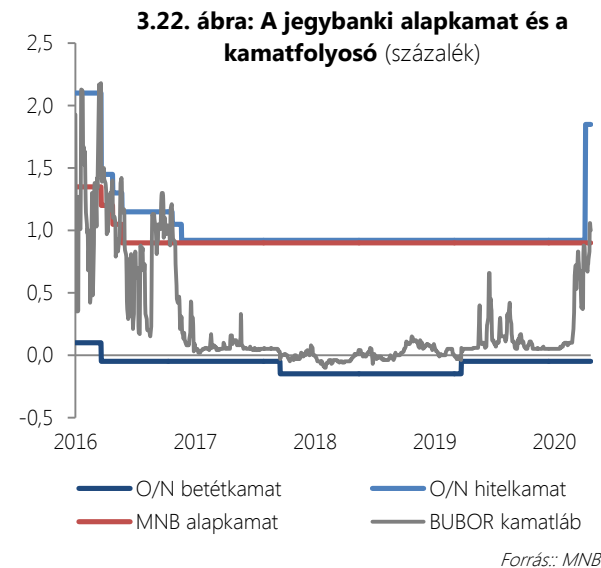
A 2020. március 24-i likviditásbővítő intézkedési csomag részeként a pénzügyi szektor számára szükséges likviditás biztosítása érdekében hosszú lejáratú (3, 6, 12 hónapos és 3, 5 éves futamidejű), fix kamatozású fedezett hiteleszköz (repo) is bevezetésre került korlátlan keretösszeggel, alapkamattal megegyező kamatozással. Az ötéves lejárat bizonyult mindaddig népszerűnek, amely támogatólag hat a hosszú állampapírhozámok csökkentésére. A jegybank kiterjesztette emellett a bankok fedezeti körét nagyvállalati hitelekkel is, így jelenleg összességében 9600 milliárd forint fedezet áll a bankok rendelkezésére a likviditásuk jegybank általi támogatásához.

2020. április 7-én az MNB egy új eszközvásárlási programról is döntött a másodlagos piacon, amely május elején indul, illetőleg jelzáloglevél-vásárlási programját is újraindítja a bankrendszer hosszú távú forrásellátottságának növelése céljából.

Az MNB új monetáris politikai mixének célja a hozamgörbe hosszú végének lejjebb szorítása a pénzügyi rendszerbe helyeződő addicionális likviditás által, amelyet a rövid oldalon az egyhetes betéti eszköznek köszönhetően ellentétes folyamat egészít ki. Utóbbi a megemelkedett forintárfolyam nyugtatását is támogatja. Mindezzel várhatóan a hozamgörbe laposabbá válik.

Összességében elmondható tehát, hogy a magyar monetáris politika 2019-ben a lassú, fokozatos szigorítás felé irányult, 2020-ban azonban a koronavírus-járvány gazdasági és piaci hatásainak enyhítése ösztönözte a monetáris politika alakulását. Ennek keretében viszont számos, főképp

likviditástámogató intézkedés mellett végül szigorítás is szükségessé vált (3.22. ábra).

Nemzetközi tekintetben a vezető jegybankok 2019 elején a szigorítás mérséklése, illetőleg a kivárás útjára léptek. Óvatos politikájuk háttérében pedig a világgazdaság teljesítményének egy bizonytalanabb időszakba lépése, a konjunktúrával kapcsolatos aggodalmak álltak. Sorra egyre enyhébb hangnemet ütöttek meg a jegybankok, lazító intézkedések sora vette kezdetét. A Fed 2019 második félévében három alkalommal hajtott végre 25 bázispontos kamatvágást. Az EKB 2019. márciusi döntése értelmében hosszú lejáratú hiteleket nyújtó hitelösztönző programot jelentett be (TLTRO III) a bankok számára, szeptemberben pedig ennek finomhangolása mellett lazító intézkedési csomagról döntött, amelynek keretében az alapkamat 10 bázisponttal -0,5%-ra csökkent. Emellett kétszintű kamatrendszer került bevezetésre, hogy a bankok többletlikviditásának egy része mentesülhessen a negatív betéti kamat alól, továbbá újraindították a nettó állampapír-vásárlást (APP) 20 milliárd euró havi keretösszeggel.

Mindezt 2020 tavaszán a koronavírus-járvány folyományaképpen rendkívül támogató monetáris politikai intézkedések követték. A jegybankok a felmerülő problémák orvoslására jellemzően erőteljes kamatcsökkentéseket, valamint mennyiségi lazítási programokat hirdettek meg. A legfontosabbak között említendő a Fed két (50 és 100 bázispontos) kamatvágása (az irányadó kamat 0%-0,25%-os szintre

került). Emellett 1-3 hónapos, egyenként 500 milliárd dollár összegű repók, majd korlátlan keretösszegű eszközvásárlási program, továbbá a tőkekövetelmény ideiglenesen figyelmen kívül hagyása került bejelentésre. Az EKB szintén újraindította nettó eszközvásárlási programját, amellyel 120+750 milliárd eurónyi eszköz megvételére kínálkozik lehetőség, de a keret növelése is kilátásba került. Ez pedig meghaladja a 2008/2009-es válságban alkalmazott 80 milliárd eurós havi szintet. Az európai jegybank emellett

3.9. PÉNZÜGYI SZEKTOR

2019-ben tranzakciós alapon bővült a nem pénzügyi vállalatok hitelállománya. Az árfolyamtisztított éves növekedési ütem a teljes vállalati szektorra nézve jelentős, 14,2%-os növekedést mutatott, míg a kkv-szektor esetén 14 százalék volt. A kkv-szektor aránya tovább növekedett a teljes vállalati tranzakció volumen keretein belül, mivel a tranzakciók 63%-a, 644 milliárd forint a szektorhoz köthető.

Bővülés figyelhető meg az újonnan folyósított hitelek mértékét tekintve is: a nem pénzügyi vállalatoknak 2019-ben folyósított hitelek 2,5%-kal (a kkv-k esetében pedig 10%-kal) haladták meg a 2018. évi értéket. Megjegyzendő, hogy a folyósítások jelentős részét a rövid lejáratú vállalati hitelek évről évre történő meghosszabbításai képezik.

2019 elején új hitelösztönző programként elindult az NHP fix. A program célja a hosszú lejáratú és rögzített kamatozású hitelek részarányának növelése volt. Bő 1 év alatt több mint 460 milliárd forint összegben, közel 15 500 vállalattal kötöttek hitel- vagy lízingszerződést az NHP fix keretein belül, ebből a lehívott állomány 2020. április elején közel 360 milliárd forint volt.

A vállalati szektor érdemi keresletcsökkenése prognosztizálható 2020-ra, mely határozottan a COVID-19 járvány negatív gazdasági hatásának tudható be. A járvány hatása többek között megjelenik árbevétel-kiesésben, beszállítói fennakadásokban, valamint hatással lesz a foglalkoztatás mértékére és beruházások halasztására.

a kereskedelmi bankok kkv-hitelezését támogató program feltételeinek enyhítéséről (LTRO, TLTRO III), továbbá a likviditási és tőkekövetelmény mutatók szigorú betartásának ideiglenes felfüggesztéséről is döntött. Régiós tekintetben 50 bázispontos kamatvágások, repo- és eszközvásárlási programok, refinanszírozási hitelprogram, valamint a tőkekövetelmény mérséklése is a cselekvési paletta részét képezte.

A szabályozó több lépésben reagált már a vállalati szektor megsegítése érdekében. A válaszreakciók között megjelent a törlesztési moratórium elrendelése 2020-ra, és a Növekedési Kötvényprogram feltételeinek lazítása, mellyel a nagyvállalati finanszírozás korlátait lazítják. 2020. április második felétől elindult a Növekedési Hitelprogram Hajrá (NHP Hajrá), a program keretein belül a kkv-szektor szereplői igényelhetnek kedvező, fix kamatozású forrást. A programra 1500 milliárd forintos keretet különítettek el.

Emellett a kormányzat részéről a garanciaprogramok feltételeinek korábbinál még kedvezőbbé tétele segíti a vállalatok forráshoz jutását – a hitelkockázatok korábbinál is nagyobb részét, akár 90%-át átvállalva a bankoktól. Emellett a kamattámogatott konstrukciók is enyhítik a vállalkozások kapcsolódó terheit.

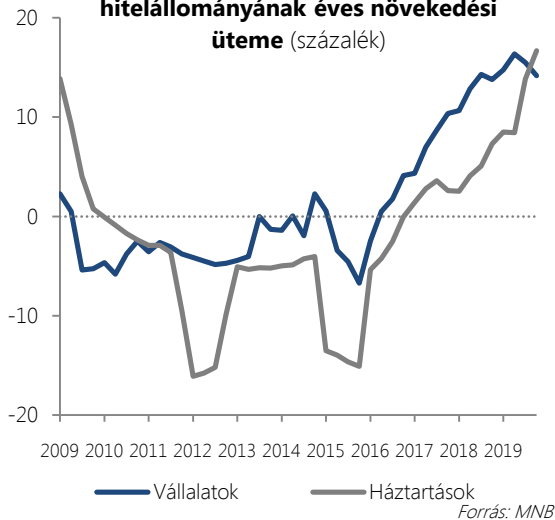
A korábbi évekhez hasonlóan 2019-ben is mérséklődött a vállalati NPL-ráta. A 1,4 százalékpontos (69 milliárd forint) csökkenés után 2019 végén 4,1%-on állt a nem pénzügyi vállalatok nemteljesítő hiteleinek aránya. A portfólióminőség javulás tisztán a nemteljesítő hitelállomány csökkenése miatt 0,9 százalékpont volt (a hitelállomány bővülés hatását kiszűrve). A nemteljesítő hitelállomány-csökkenés hatását kiszűrve, a hitelállomány-bővülés 0,5 százalékponttal mérsékelte a NPL rátát.

A bankszektor korábbi évekre jellemző kedvező jövedelmi viszonyai 2019-re is megmaradtak.

Növekedett a kamateredmény, valamint a díj- és jutalékeredmény is. A bevételek jelentős részét a működési költségek merítik ki, mely egy potenciális fejlesztési irány lehet a jövedelmezőség és hatékonyság növelése érdekében.

A magyar bankszektor továbbra is jelentős többlet mellett teljesíti a tőkekövetelményeket. A teljes tőke megfelelés mutató 20,2%, míg a CET1 tőke megfelelési mutató 17,6% volt 2019-ben. A rövid távú likviditás fedezeti mutató mérséklődött 2018. évi mértékéhez képest, azonban 155%-os szintjével továbbra is több mint 50 százalékponttal felülteljesíti a szabályozói minimumot. A hosszú távú, nettó stabil finanszírozási mutató 124%-os aránnyal teljesített.

3.23. ábra: A nem pénzügyi vállalkozások és a háztartások hitelállományának éves növekedési üteme (százalék)

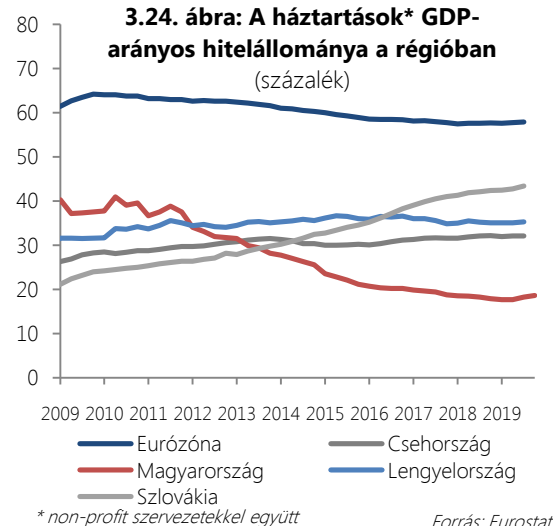
A háztartások hitelfelvétele 2019-ben jelentősen megemelkedett, ugyanis a továbbra is alacsony kamatkörnyezet, a növekedő reálbérek és a babaváró kölcsön bevezetése kedvező hitelezési feltételeket teremtettek. A háztartások hitelállománya a növekvő hiteltörlesztések ellenére 2019-ben 1025 milliárd forinttal bővült az elmúlt 11 év legnagyobb emelkedését eredményezve, ami 14,2%-os növekedési ütemet jelent. 2019-ben a hitelintézetek az előző évhez képest 48%-kal több, 2411 milliárd forint új hitelt folyósítottak a háztartások számára. A lakáscélú hitelek folyósítása 59 milliárd forinttal emelkedett. A fogyasztási hitelek folyósítása pedig 709 milliárd forinttal bővült, amelyet leginkább a babaváró kölcsönök 454 milliárd forintos folyósítása magyaráz.

A babaváró kölcsön a magyar demográfiai program része, a jogosultak egy teljes mértékben kamattámogatott szabad felhasználású, legfeljebb 10 millió forintos hitelt vehetnek fel és 5 éven belüli gyermekvállalás esetén a hitel kamatmentes is marad. A hitel felvételét követő második gyermek születése esetén a fennálló tartozás 30 százalékát, harmadik gyermek születése esetén pedig a teljes fennálló tartozást átvállalja az állam.

További kedvezmény, hogy a várandósság 12. hetétől a törlesztés 3 évig szüneteltethető.

Az előző év kiemelkedő hitelnövekedése ellenére a magyar háztartások eladósodottsága a régiós országok közül továbbra is az egyik legalacsonyabb és lényegesen elmarad az euró-zóna átlagától, ami azt jelenti, hogy a háztartási hitelezésben még jelentős növekedési potenciál rejlik.

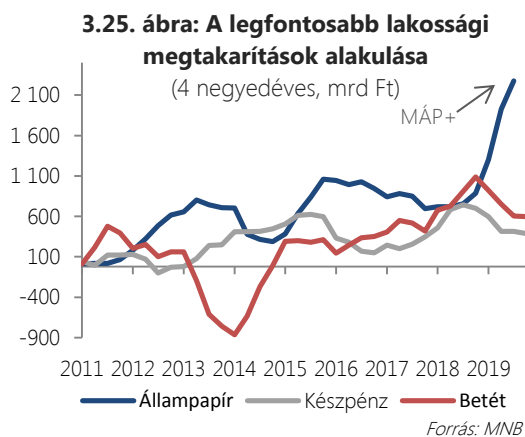
3.24. ábra: A háztartások* GDP-arányos hitelállománya a régióban (százalék)

A 90 napnál nagyobb késedelemben lévő hitelállomány aránya a hitelintézeteknél 2019 végén 2,7%-ot tett ki, ami 2018-hoz képest 1,8 százalékponttal csökkent, amelyet főként a nemteljesítő állomány leépülése magyaráz. A hitelportfólió javulásában nagy szerepe volt a Nemzeti Eszközkezelőnek, amely mintegy 43 ezer család lakhatásán segített azzal, hogy az ingatlant megvásárolta és azt kedvezményesen bérbe adta a volt vevőknek. A bérlők több mint fele pedig egy összegben vagy részletfizetéssel már visszavásárolta korábbi ingatlanát.

A koronavírus-járvány közepette az új hitelek folyósítása jelentősen visszaesett, ennek megfelelően a tavalyi kiemelkedő évhez képest idén akár a hitelállomány csökkenése is elképzelhető.

A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak tompítására a Kormány 2020. március 19-től 2020. december 31-ig fizetési moratóriumot hirdetett a háztartási hitelekre is. A háztartások megtakarításai 2019-ben rekord összegben, 3550 milliárd forinttal emelkedtek. Az új megtakarítások nagyságrendileg kétharmada (2276 milliárd forint) állampapírba áramlott. A kiemelkedő állampapír-bővülés elsősorban a 2019 júniusában bevezetett Magyar Állampapír Plusznak és a kamatadómentességnek köszönhető. Az új állampapírból 2019-ben 7 hónap alatt 3200 milliárd forintos állomány épült fel, és így hamar a legnagyobb állománnyal rendelkező állampapírrá vált. A Magyar Állampapír Plusz egy 5 éves futamidejű, fix, sávosan növekvő kamatozású lakossági állampapír, amelyet fél év után és minden év végén költségmentesen vissza lehet váltani.

Ezzel a háztartások megtakarításain belül bővült az állampapír-résarány. A könnyebben mozgósítható megtakarítások közül a legjelentősebb jelenleg továbbra is a bankbetét szerepe (10,4 ezer milliárd forintos állomány). A második legnépszerűbb az állampapír formájában lévő megtakarítás (8 ezer milliárd forint), míg a harmadik legnagyobb részt a készpénz képviseli (5,2 ezer milliárd forint). Kiemelendő továbbá a biztosítástechnikai tartalékokban, vagyis a pénztáraknál, biztosításokban (4,6 ezer milliárd forint), valamint a befektetési jegyekben (4,2 ezer milliárd forint) lévő megtakarítás.

A pénzügyi szektor folyamataiban minden bizonnyal fordulópontot jelent a koronavírus-járvány és hatásai. Mindazonáltal egyfelől igen jó állapotban érte a hazai bankszektort a válság, köszönhetően az elmúlt évek gazdaságpolitikai intézkedéseinek. A forintosítás, a hitelek egyre nagyobb arányú fix kamatozása és a túlzott eladósodást megelőző makroprudenciális intézkedések mind hozzájárultak ahhoz, hogy egy egészséges szerkezetű hitelállomány alakuljon ki. Emellett a kedvező konjunktúrafolyamatok és a demográfiai programok, továbbá a különböző támogatott vállalati hitelkonstrukciók mind a hitelkereslet bővülését szolgálta, amely végső soron a bankok üzletmenetére és pénzügyi mutatóira is kedvezően hatottak. Másfelől pedig a járvány kedvezőtlen gazdasági hatásait tompító intézkedések gyorsan és kellő mértékben érkeztek, ezzel a válság számos negatív következményét, így például a bankok jövedelmezőségét és tőkéjét erodáló nem teljesítő állományok felduzzadását, a gazdaságpolitika nem elhalasztani, hanem várakozásaink szerint érdemben mérsékelni is tudja. Ez pedig hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyi szektor a hitelfolyósításain keresztül a jövőben is megfelelően képes legyen hozzájárulni a gazdaság vérkeringésének fokozásával.

4. A KORMÁNYZATI SZÉKTOR HIÁNYA ÉS ADÓSSÁGA

4.1. KÖLTSÉGVETÉS-POLITIKAI CÉLOK

Az elmúlt években végrehajtott költségvetési konszolidáció eredményeként a kormányzati szektor hiánya 2012 óta a GDP 3%-a alatt van, és ennek megfelelően folyamatosan, évről-évre mérséklődött az államadósság GDP-hez viszonyított aránya. Az adósságráta a 2011. évi 80,8%-ról 2019 végére 66,3%-ra süllyedt. A kiépített fiskális puffer és megképzett költségvetési tartalékok megfelelő mozgásteret biztosítanak a koronavírus-járvány okozta gazdasági nehézségek kezelésére.

A fiskális politika a válság elleni védekezés során célzott, a költségvetés egyenlegének szintjén kellően rugalmas megközelítést tervez alkalmazni a megfelelő

reagálás és a szükséges anticiklikus keresletélénkítés megvalósítására.

Ezzel összhangban a járványügyi és gazdaságvédelmi kiadások, a válság terheinek enyhítését célzó adóintézkedések, valamint az automatikus stabilizátorok működése következtében előálló magasabb költségvetési hiány az idei évben átmenetileg az adósságráta emelkedését eredményezi. A 2019. évi konvergencia programban a Kormány a 60% alatti adósságráta megvalósítását 2022 végére tervezte. Ez a válság miatt várhatóan két évvel kitolódik. A 60%-os referenciaérték elérése a fokozatosság elvét követve, 2024-re tűzhető ki.

4.1. táblázat: Középtávú költségvetési pálya (GDP %-ában)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kormányzati szektor egyenlege	-2,0	-3,8	-2,7	-2,2	-1,6	-1,0
Bruttó államadósság	66,3	72,6	69,3	66,3	63,2	59,8

Forrás: KSH, MNB, PM-számítás

4.2. A 2019. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS TELJESÜLÉSE

A Kormány költségvetés-politikai prioritása 2019-ben is a GDP-arányos költségvetési hiány csökkentése volt, valamint az államadósság mérséklése legalább a hazai és uniós elvárásoknak megfelelő ütemben, a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés biztosítása, a foglalkoztatás bővítése és a versenyképesség javítása. A 2019. évi költségvetést 4,1% gazdasági növekedéssel, 2,7%-os inflációval fogadta el a Parlament, a hiánycélt a GDP-hez viszonyítva 1,8%-ban határozta meg. A tényadatok szerint a deficit 2019 végén a kitűzött célnál kissé magasabb, a GDP 2,0%-án teljesült, de alacsonyabban alakult, mint a 2018. évi 2,1%, illetve a 2017. évi 2,5%.

Bevételi oldal

Az elmúlt években a költségvetés-politika egyik sarokköve a foglalkoztatás növelése volt, amelyet az a felismerés alapozott meg, hogy tartós költségvetési egyensúly csak ennek révén érhető el, hiszen a költségvetés adóbevételeinek közel fele közvetlenül a

munkavállaláshoz kapcsolódó bevételekhez kötődik. Ennek jegyében korábban is számos nagy jelentőségű, számottevő költségvetési kihatással bíró intézkedés került sor. Ebbe illeszkedett a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma által 2016. novemberben kötött bér- és adómegállapodás. A megállapodásnak megfelelően 2019 harmadik negyedének elején újabb 2%-pontos adócsökkentés valósult meg. Bővült a kisvállalati adó (KIVA) igénybevételi határa is: ötszáz millió forint helyett már 1 milliárd forint bevételi határig választható lett ez az egyszerűbb adózási forma.

A munkavállalók országon belüli mobilitásának előmozdítása érdekében 2019 őszétől munkásszállás-építési vagy felújítási támogatás igénybevételére lehetősége nyílt a magántulajdonú vállalkozásoknak is, az önkormányzatok és társulásai, valamint a 100%-ban önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok mellett.

2019. január 1-jétől a munkaviszonyban foglalkoztatott saját jogú nyugdíjasnak minősülő munkavállalók esetében nem kell egyéni járulékot fizetni, és emellett a foglalkoztatót sem terheli szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettség.

2019-ben a nagyvállalkozások adminisztrációs terhei is csökkentek azáltal, hogy a társasági adózásban lehetővé vált a csoportadózá, amely a vállalatcsoportok számára nemcsak adminisztrációs könnyítést jelent, hanem adómegetakarítással is járhat. Ugyanígy a nagyobb méretű vállalkozásokat érinti, hogy 2019-től a fejlesztési tartalék maximális értékhatára 500 millió forintról 10 milliárd forintra emelkedett.

Számos, a lakosságot érintő adókönyítésre is sor került, így tovább nőtt a családi adókedvezmény (gyermekenként 20 ezer forintra emelkedett a havonta igénybe vehető adókedvezmény összege), valamint 18%-ról 5%-ra csökkent az UHT és az ESL tej áfája. Ezen kívül minden lakossági átutalás tranzakciónként 20 ezer forintig mentesül a pénzügyi tranzakciós illeték megfizetése alól.

A bérmegállapodás hatására dinamizálódó munkaerőpiac és az élénkülő fogyasztás növelték az adóalapokat. A költségvetési bevételek emelkedéséhez jelentősen hozzájárultak olyan, a gazdaság fehéredését szolgáló, teljes hatásukban 2019 során érvényesülő kormányzati intézkedések is, mint a 2018. július 1-jétől kötelezővé vált online számla adatszolgáltatás, és az élelmiszerértékesítést végző automata berendezések NAV-hoz történő bekötése.

Az uniós módszertan szerint, 2019-ben 1299 milliárd forinttal több adó- és járulékbevételek érkeztek, mint 2018-ban a vártnál magasabb bérdinamikának és a kedvezőbb foglalkoztatási adatoknak köszönhetően. Az adó- és járulékcsökkentések hatását bőven ellentételezték a kedvező gazdasági folyamatok. A nagyobb bérkiáramlás következtében 244 milliárd forinttal magasabb bevétel realizálódott a személyi jövedelemadóból 2018-hez képest. Az általános forgalmi adó bevétel 397 milliárd forinttal lett

magasabb a fehéritő intézkedéseknek is köszönhetően. A kisvállalati adóból 30 milliárd forinttal több folyt be annak köszönhetően, hogy ezt a népszerű adózási típust választó vállalkozások száma 2020 elején már az 50 ezret is meghaladta.

Kiadási oldal

A költségvetés-politika biztosította a Kormány gazdaság- és társadalom-politikai prioritásainak érvényesülését, elsősorban a demográfiai program megvalósítását.

A demográfiai fordulat elérése érdekében Családvédelmi Akciótervet fogadott el a Kormány, amelynek keretében 2019. július 1-jétől kiterjesztette a kamattámogatott lakáscélú kölcsönt a használt lakás vásárlására. A többgyermekes családok lakáscélú jelzáloghitel-tartozásainak csökkentésére 4 millió forint támogatást igényelhettek a harmadik gyermek után és minden egyes további gyermek esetén további 1 millió forintot. 2019. július 1-jétől a fiatal házaspárok Babaváró támogatást igényelhetnek, a három- vagy több gyermeket nevelő nagycsaládosok pedig személygépkocsi vásárlásához kérhetnek támogatást. Továbbá kibővült a bölcsődefejlesztési program is, amelynek keretében a Kormány 2022-re 70 ezerre tervezi emelni a bölcsődei férőhelyek számát, és biztosítani kívánja a megfelelő szakember-létszámot a bölcsődékben. Ezen kívül döntés született - a Magyar Falu Program keretében - a Falusi CSOK bevezetéséről is. Továbbá a Kormány 2019 január 1-jétől a tartósan beteg, önellátásra képtelen gyermeküket otthon ápolók számára bevezette a gyermekek otthongondozási díját.

2019-ben is tovább folytatódtak a közsférában elindult *életpálya-modellek*. A fegyveres és rendvédelmi életpályamodell keretében 2019-ben további, átlagosan 5%-kal nőtt a katonák és a rendvédelmi dolgozók fizetése. A honvédségnél dolgozó civilek 2019-től egy új besorolásban honvédelmi alkalmazottakként dolgoznak, négy év alatt egységesen 35%-os illetményfejlesztésben részesülnek. Az ügyészi állomány tekintetében beosztási pótlék és a címpótlék került bevezetésre. Az egészségügyi szakdolgozók és védőnők a 2019.

november 1-jétől esedékes 8%-os bérfeljesztést már 2019. július 1-jétől megkapták. 2019-ben átlagosan 30%-kal emelkedett a minisztériumokban és a háttérintézményeknél dolgozó kormánytisztviselők bére, a kormányzati munka racionalizálása, a létszám csökkentése mellett.

A kedvező munkaerő-piaci helyzethez igazodva a *közmunka program* kiadásai 165 milliárd forintban teljesültek, 8 milliárddal alacsonyabban az előző évhez képest, ami mutatja, hogy folytatódott a közmunkásként foglalkoztatottak átáramlása a munkaerőpiacra. A közmunka programban résztvevők átlagos létszáma a 2018. évi 126 ezer főről 101 ezer főre csökkent 2019-ben.

A szociális kiadások kissé magasabbak lettek az előző évinél a köznevelési és szociális normatívák túlteljesülése miatt.

A *nyugdíjkiadások és egyes jövedelempótló ellátások reálértékének megőrzése* érdekében a költségvetés 2019-ben is fedezte az infláció melletti értéktartáshoz szükséges forrásokat. Ezen felül a nyugdíjasok is részesülhettek a gyors gazdasági növekedés eredményéből rezsziutalvány és nyugdíjprémium formájában. Így 2019-ben a nyugdíjkiadások 4,7%-kal magasabban alakultak, mint az előző évben.

A gyógyító-megelőző ellátásokra, gyógyszer-támogatásokra és gyógyászati segédeszközökre szánt források együttesen 64 milliárd forinttal haladták meg az előző évi szintet az egészségügyi ágazatban végrehajtott béremelések következtében.

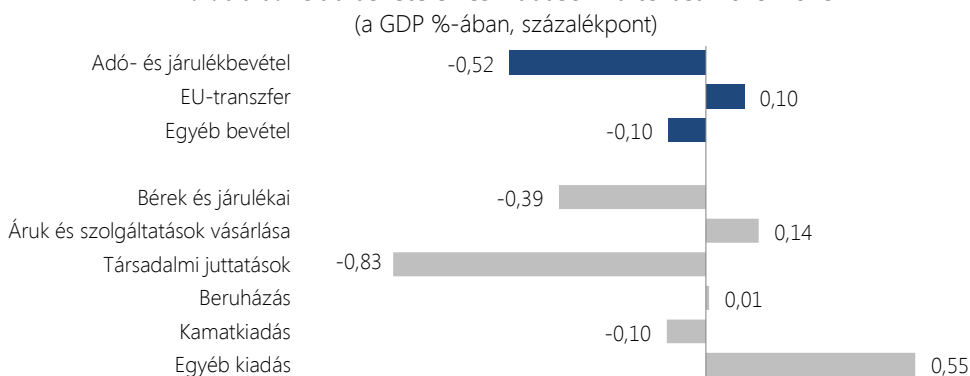
Az uniós módszertan szerinti nettó kamatkiadások az előző évinél 66 milliárd forinttal magasabbak lettek, részben a magasabb kamatozású lakossági állampapírok iránti kereslet eredményeként.

Az uniós pénzügyi ciklus előrehaladtával az előttünk álló időszakban a kifizetett pénzek felhasználására került a hangsúly. A korábbi években a hazai költségvetés által megelőlegezett projektek megvalósítása az előlegek felhasználásán keresztül felgyorsult, ami hozzájárult a gazdasági növekedés lendületének fenntartásához. A vissza nem térítendő támogatások mellett a korábbi pénzügyi időszakhoz képest jelentősen magasabb arányban kerülnek meghirdetésre pénzügyi eszközök is, amelyek a többszöri kihelyezés által hosszú távon tudnak biztos finanszírozási forrást nyújtani a megerősödő vállalkozások jövőbeni fejlesztéséhez. Az időszak végén már számolni lehet az új, 2021-2027-es tervezési periódus keretében meghirdetésre kerülő programokkal.

A hazai forrásból megvalósuló beruházások felgyorsultak. A közlekedési fejlesztésekre jelentős összeget fordított a kormányzat. A gyorsforgalmi útfejlesztéseket finanszírozó kiemelt közúti projektek előirányzatról 380 milliárd forint, a közúthálózat felújítására szolgáló előirányzatokról 79 milliárd forint, vasúthálózat fejlesztésére szolgáló előirányzatról 39 milliárd forint kifizetés történt 2019-ben. A „Modern Városok Program” előirányzatról a Kormány 114 milliárd forintot fordított a vidéki nagyvárosokat modernizáló, versenyképességet, turisztikai vonzerőt növelő és életminőséget javító fejlesztésekre.

Az év végén a kormányzat egyszeri juttatásban részesítette a fegyveres testületek tagjait és különféle társadalmi célok megvalósítására, oktatási, egyházi intézmények és sport szervezetek számára biztosított többletforrást. Ezeknek az egyszeri kiadásoknak a volumene jóval elmaradt a korábbi évek végén hozott intézkedésektől, a GDP 0,1%-át tette ki.

4.1. ábra: Főbb bevételek és kiadások változása 2019-2018

Forrás: PM-számítás

4.3. A 2020. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS A COVID-19-VÁLSÁG FÉNYÉBEN

A 2020-as költségvetés készítésekor 4%-os gazdasági növekedést és 2,8%-os inflációt feltételezve 1%-os hiánycélt tűzött ki a Kormány, amely a strukturális hiány 1,1%-os értékének felelt meg. Ez lényegében a Magyarországra vonatkozó középtávú költségvetési cél teljesülését jelentette volna. A koronavírus-világjárvány kibontakozása azonban jelentős gazdasági visszaesést okoz mind hazai, mind nemzetközi téren, ami a költségvetési pozíció romlásával jár várhatóan. Az új helyzetben a világjárvány hatására megváltozott makrogazdasági és fiskális feltételek szükségessé tették a 2020. évi költségvetéstől való eltérést. Kormány által meghozott járványügyi és gazdaságvédelmi intézkedések mind a bevételi, mind a kiadási oldalt érintik.

Az intézkedések fedezetének biztosítására a Kormány ezermilliárd forintos nagyságrendben csoportosított át olyan előirányzatokról, amelyek az adott helyzetben megtakarítás várható, illetve ahol a forrásbiztosítás halasztható az előirányzat jellege miatt. A központi államháztartás közel egyharmadát teszik ki azok a diszkrécionális kiadások (költségvetési szervek, fejezeti kezelésű előirányzatok), amelyek az átcsoportosítások alapját képezték. Fontos, hogy az egyes költségvetési előirányzatok egységes csökkentése helyett olyan átrendezésre került sor, amely egyrészt biztosítja a valóban szükséges forrásokat a minisztériumok költségvetésében, másrészt a felszabadítható összegekből létrehoz egy-egy alapot a járványhelyzet kezelésére (Járvány Elleni Védekezési Alap - JEVA), illetve a gazdaság újraindítása érdekében (Gazdaságvédelmi Alap - GVA). A Járvány Elleni Védekezési Alap fő forrását a 378 milliárd forintnyi tartalékot tartalmazó Országvédelmi Alap (OVA) beolvasztása jelenti. Ezt kiegészíti a pártok támogatásának 50%-os átcsoportosítása, az újonnan bevezetendő kiskereskedelmi adó, a gépjárműadónak az önkormányzatoktól a központi költségvetésbe irányított része, a pénzügyi szektor hozzájárulása és egyéb átcsoportosítások. Ezek eredményeként a JEVA 634 Mrd Ft forrással rendelkezett felállításakor. A GVA-ba kerülnek átcsoportosításra a tárcáknál előírt

megtakarításból keletkező források, és ide olvad be a Nemzeti Foglalkoztatási Alap, így a GVA kiadási lehetősége 1346 milliárd Ft.

A bevételek alakulását a járvány kialakulása előtt a korábban elindult folyamatok határozták meg. Folytatódtak a gazdaság fehéredését szolgáló intézkedések a 2019 őszén elfogadott adócsomag alapján, amely előírta az online számla adatszolgáltatás kibővülését 2020. július 1-jétől a belföldi áfa-alany vállalkozások közötti teljes számlaforgalomra. Ez a korábbi becslések szerint mintegy 5-10 milliárd forint költségvetési bevételi többletet eredményezhet 2020-ban.

2020. január 1-jétől átmeneti szabály mellett visszaállt a normál 27%-os áfa kulcs az új lakóingatlanok értékesítése esetében. A cigaretta és a fogyasztási dohány jövedéki adómértéke az európai uniós adóminimumhoz történő közelítés érdekében 2020. januártól tovább emelkedett.

A járvány kezdetekor jelentős adókönyítésekkel igyekezett a Kormány tompítani a gazdasági leállás hatását. A válsághelyzet által leginkább sújtott ágazatok adó- és járulékkedvezményben részesülnek a rövid távú károk enyhítése érdekében, azaz a munkáltatóknak nem kell a szociális hozzájárulási adót, a szakképzési hozzájárulást és a rehabilitációs hozzájárulást megfizetniük. Az intézkedések jelentős kedvezményben részesítik a munkavállalókat is, ugyanis a munkaerőpiaci- és nyugdíjjárulék fizetési kötelezettségük átmenetileg eltörlésre került, valamint az egészségbiztosítási járulék összege is legfeljebb a jogszabályban előírt minimum (7710 Ft) összegéig kerül levonásra. Összhangban a járulékokra vonatkozó intézkedésekkel a leginkább sújtott ágazatokban, a kisvállalati adót (KIVA) választók esetén sem kell beszámítani a személyi jellegű kifizetéseket az adó alapjába. A KATA szerint adózó legkisebb vállalkozások, önfoglalkoztatók fizetési kötelezettségei is elengedésre kerülnek egyes ágazatokban június 30-ig. Továbbá az adóhatóság felfüggesztette az adóvégrehajtásokat a

veszélyhelyzet végéig. A turisztikai szektor különös érintettségére tekintettel nem kell fizetni turizmusfejlesztési hozzájárulást a 2020. március 1. és június 30. közötti időszakra.

Az ún. fejlesztési tartalékot a jövőben az adózási előtti nyereség teljes összegéig lehet igénybe venni, figyelemmel a tízmilliárd forintos felső határra. A kormány újabb beruházásösztönző intézkedése lehetővé teszi, hogy az elkövetkező négy évben magyarországi beruházást tervező cégek esetében a beruházásra fordítani kívánt nyereség akár teljes egészében társasági adó mentességben részesüljön.

A családok helyzetének javítását szolgálja, hogy a veszélyhelyzet megszűnéséig meghosszabbodott a gyermek gondozására, nevelésére tekintettel nyújtott egészségbiztosítási és családtámogatási ellátásokra való jogosultság. Az adó- és családvédelmi intézkedések együttes költségvetési hatása a jelenlegi becslések szerint az idei évben elérheti a 381 milliárd forintot.

A Gazdaságvédelmi Akcióterv második üteme, amelyet a Kormány április elején jelentett be, az azonnali válságkezelésen túl a munkahelyek megőrzését és a gazdaság újraindítását célozza.

Az akcióterv az alábbi elemeket tartalmazza:

1. Munkahelyek megőrzése

Rövidített munkavégzés („Kurzarbeit”) esetén Munkahelyvédelmi Bértámogatás igényelhető, amely a kieső nettó munkabér 70%-át téríti meg a munkavállalónak, amennyiben minimum 25%, de maximum 85%-ig csökken a munkaidő. Emellett a mérnökök és K+F tevékenységekben dolgozók pedig 40%-os bérkiegészítést igényelhetnek – a jogszabályban előírt plafonig - 3 hónapra.

A vállalkozások adminisztrációs és adózási terheinek könnyítése érdekében szeptember 30-ig kitolódik a beszámolók és a hozzá kapcsolódó éves adóbevallások benyújtásának határideje, speciális fizetési könnyítések (részletfizetés, fizetési halasztás), adómérséklési lehetőségek állnak rendelkezésre, és az áfa visszaigénylések határideje is csökken.

A vállalatok számára a bérköltségek csökkentését elősegíti az is, hogy 2020. július elsejétől 2 százalékponttal csökken a szociális hozzájárulási adó.

2. Munkahelyteremtés

Egyszerűsített pályázati konstrukció nyílik meg azon cégek számára, amelyek ebben a nehéz időszakban is beruházást, technológia változtatást, környezetvédelmi fejlesztéseket terveznek, illetve a vállalkozásnál épp nem foglalkoztatható munkavállalók online átképzését vállalják. A gazdaság újraindulásakor sok diplomásra lesz szükség, ezért a Gazdaságvédelmi Akcióterv részeként mindenki mentesül a nyelvvizsga-kötelezettség alól, és így megkaphatja oklevelét, aki 2020. augusztus 31-ig sikeres záróvizsgát tett vagy tesz a felsőoktatásban, de az oklevél megszerzésének feltételül előírt nyelvvizsgát nem tette le. A gazdaság struktúraváltása érdekében pedig digitalizációs és dizájn távoktatásos képzésekhez, illetve a jövő iparágainak (önvezető járművek, biotechnológia, hidrogén alapú ipar, mesterséges intelligencia, kiberbiztonság, kvantumtechnológia, úripar, adatgazdaság) fejlesztéséhez kérhető támogatás. Emellett a kutatás-fejlesztési támogatások átalakítása is szükséges annak érdekében, hogy erőteljesebben hozzájáruljanak a gazdaság újraindulásához.

3. A kiemelt ágazatok védelme

A turizmus, az egészségipar, az élelmiszeripar, a mezőgazdaság, az építőipar, a logisztika, a közlekedés, a film és kreatív ipar újraéledését beruházási támogatási programokkal, kedvezményes tőke- és garanciatámogatott hitelekkel, infrastrukturális fejlesztések támogatásával és adócsökkentésekkel segíti a Kormány a következő három évben. A turizmus támogatása érdekében infrastrukturális fejlesztésekre, belföldi utazást ösztönző programok indítására és adócsökkentésekre (SZÉP kártyához kapcsolódó szociális hozzájárulási adó, idegenforgalmi adó elengedésére) kerül sor. Az egészségipari támogatások is nőnek és a kiválasztási szempontok átalakulnak annak érdekében, hogy a hazai gyárak termékei nagyobb arányban jelenjenek meg a hazai egészségügyben.

4. A hazai vállalkozások támogatása

A magyar vállalatok számára kamat- és garanciatámogatott hitelek állnak rendelkezésre, amihez állami garanciaprogram társul. Emellett tőkeprogramok indulnak a magyar cégek védelmében.

5. Család és nyugdíjas programelem

2021 februárjától - négy részletben - visszaépül a 13. havi nyugdíj. 2021-2024 között a januári nyugdíjon felül a nyugdíjasok 1 heti nyugdíjat fognak kapni. A tartósan beteg gyermeket nevelő szülők családi pótléka a veszélyhelyzet megszűnését követően is fennmarad.

A járványügyi védekezéshez kapcsolódó közvetlen költségek április végéig mintegy 600 milliárd forintot tettek ki. Ezek, valamint az egészségügyi bérintézkedések a JEVA keretében teljesülnek.

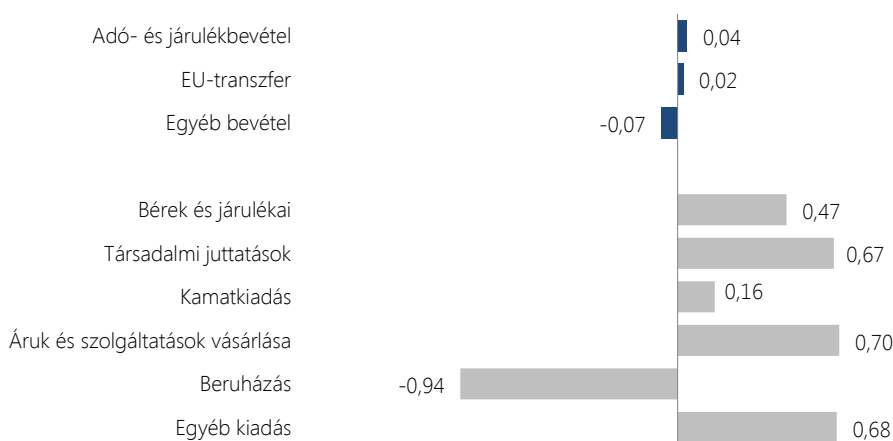
Az egészségügyi szakdolgozók és védőnők 2019-ben megkezdett 4 lépcsős béremelése folytatásaképpen 2020. januártól - a 2018-as bérszinthez képest - újabb 14 százalékkal, majd novembertől további 20 százalékkal emelkedik az alapilletmény, amely 82

milliárdos kiadással jár. A járványhelyzetben mutatott helytállásuk megbecsüléseként minden egészségügyi dolgozó - bruttó 500 ezer forintos bérkiegészítést kap, amelyre 70,6 milliárd forintot biztosít a JEVA.

Noha a rendkívüli helyzetre való tekintettel az idei évben a tagállamok eltérhetnek az általános mentesítő záradék keretében a „normál” időszakos fiskális követelményektől, a Kormány törekszik arra, hogy a hiány a körülményekhez képest alacsony szinten alakuljon. A 2020. évben a kormányzat és a tárcák által közvetlenül költendő összes forrás jelentősen nem nő a tervek szerint, mivel a rendelkezésre álló tartalékok és átcsoportosítások várhatóan biztosítani tudják a járványhelyzet kezelésével és a gazdaság újraindításával összefüggő kiadások fedezetét. Figyelembe véve továbbá, hogy a kiadásokon belül az átcsoportosítások miatt markánsan megnő az egyszeri jellegű, a koronavírus járványhoz kapcsolódó tételek aránya, a költségvetés strukturális pozíciója nem romlik a költségvetési törvényben tervezetthez képest.

4.2. ábra: Főbb bevételek és kiadások változása 2020-2019

(a GDP %-ában, százalékpont)

Forrás: PM-számítás

4.4. 2021-24. ÉVI ÁLLAMHÁZTARTÁSI FOLYAMATOK

A programidőszak utolsó négy évében a konvergencia program előrejelzése döntően már eddig meghozott kormányzati döntéseket vesz figyelembe.

A bevételi oldal meghatározó elemei az adó- és járulékbévételek, valamint az uniós transferek. Figyelembe véve a szociális hozzájárulási adó fokozatos csökkentését és a versenyképességi programban tervezett, a kkv-szektorot segítő lépéseket (KIVA kulcs csökkentését), az adócentralizáció 2,4 százalékponttal mérséklődhet 2021 és 2024 között. Folytatódik az adószervezet munkabaráttá alakítása, azaz a munkát terhelő elvonások csökkentése. Az uniós támogatások felhasználásának gyorsítása

eredményeként a 2014-2020-as programozási időszak kereteinek jelentős része már 2020-ig kifizetésre került, ugyanakkor a kifizetett előlegek felhasználása még érdemben hozzájárul a kormányzati beruházásokhoz a tervezés horizontján. 2021-től egyre növekvő mértékben számolunk az új többéves pénzügyi ciklus forrásainak felhasználásával. Ezzel együtt az uniós támogatások felhasználása csökken a GDP arányában. Ennek és az adóbevételek GDP-től elmaradó növekedésének az eredményeként jelentősen mérséklődik a centralizációs ráta. Az államháztartás összes GDP-arányos bevétele az utolsó négy évben 4,4 százalékponttal mérséklődhet

4.2. táblázat: Az államháztartás fő bevételei (a GDP %-ában)

	2021	2022	2023	2024
Adó- és járulékbévételek	36,9	35,7	34,9	34,4
Egyéb bevétel az EU transferek nélkül	4,6	4,3	4,0	3,8
Összes bevétel az EU transferek nélkül	41,4	39,9	38,9	38,2
EU transferek	1,8	1,4	1,4	0,6
Bevételek összesen	43,2	41,3	40,3	38,8

Megjegyzés: a kerekítések miatt a részletek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

Forrás: PM-számítás

2021 és 2024 között az uniós támogatások nélkül 3,2 százalékponttal mérséklődhet a GDP-arányos összes bevétel, míg az uniós támogatások nélküli kiadások ennél erőteljesebben, 4,9 százalékponttal szorulhatnak vissza. Az előrejelzés számol:

- az előző évekhez hasonlóan jelentős közúti és vasúti fejlesztésekkel,
- a Magyar Falu és a Modern Városok Program előrehaladásával,
- az Egészséges Budapest program keretében sorra kerülő beruházásokkal,
- turisztikai, zöldgazdasági és egyéb gazdasági fejlesztésekkel,
- a bölcsődefejlesztési program folytatásával,
- a Babaváró támogatással és a Falusi CSOK igénybevitelével (erre 2022-ig van lehetőség),
- az adó adminisztráció csökkentése érdekében az adóbevallások teljes digitalizációjával (2021-től a

vállalkozások számára is az adóhivatal készítheti az adóbevallást).

A közzsférában többek közt az egészségügyben, oktatásban, szociális szférában és a rendvédelemben emelkedhet a munkavállalói jövedelemre fordított összeg, ugyanakkor a hatéves bérmegállapodás szerinti szociális hozzájárulási adó csökkentések mérséklően hatnak erre a kiadásra.

A piaci termelők útján nyújtott juttatások GDP arányos nagysága a 2020-as, a járvány elleni védekezés miatti emelkedés után visszaszorulhat, majd évről évre csökkenhet.

A társadalmi juttatások alakulását továbbra is meghatározzák a korábban végrehajtott strukturális átalakítások. Csökkenést hoz magával, hogy 2021-től a foglalkoztatottak száma újra növekedésnek indul. A

pénzbeli juttatások mérséklődnek a GDP arányában a dinamikus gazdasági növekedés gyors visszatérése miatt, a 13. havi nyugdíj fokozatos bevezetése ellenére is. A GDP százalékában mérve az összes társadalmi juttatás 0,9 százalékponttal mérséklődhet 2021 és 2024 között, és ezzel jelentős arányban járul hozzá az újraelosztási ráta csökkenéséhez.

A kamatkidás – bár nominálisan emelkedik 2022-ben és 2023-ban – GDP arányosan várhatóan 0,3 százalékponttal alacsonyabb lesz 2024-re. A lakosság által tartott állampapírok állományának növekedése emeli ugyan a kamatkidásokat, mivel a lakossági papírok kamata magasabb a többi állampapírhoz

viszonyítva, de a magyar háztartásokhoz kerülő kamatjövedelmek a GDP emelkedéséhez, közvetve az adóbevételek növekedéséhez is hozzájárulnak.

A tisztán hazai forrásból finanszírozott beruházások stabilan magas szinten alakulnak. Míg 2021-ben az összes kormányzati beruházás 72 százaléka valósulhat meg tisztán hazai forrásból, addig 2024-ra már 87 százalékra nőhet ez az arány. A Paks 2 beruházás ebben az arányszámban nem szerepel, mivel azt felhalmozási transzferként veszi számba a statisztika.

4.3. táblázat: Az államháztartás fő kiadásai (a GDP %-ában)

	2021	2022	2023	2024
Egyenleg	-2,7	-2,2	-1,6	-1,0
Bevételek összesen	43,2	41,3	40,3	38,8
Kiadások összesen	45,9	43,5	41,9	39,8
Összes kiadás az EU transzferek nélkül	44,1	42,1	40,5	39,2
ebből:				
munkavállalói jövedelem	10,0	9,5	9,2	8,7
árúk és szolgáltatások vásárlása tisztán hazai forrásból	6,8	6,4	6,1	6,2
beruházások tisztán hazai forrásból	4,2	3,9	3,2	3,8
társadalmi juttatások	12,4	12,0	11,8	11,5
kamatkiadás	2,3	2,2	2,1	2,0

4.5. STRUKTURÁLIS EGYENLEG

A strukturális egyenleg a kormányzati szektornak a gazdaság ciklikus hatásaitól és az egyszeri tételektől megtisztított egyenlege. A középtávú költségvetési cél („*medium-term budgetary objective*”) a strukturális egyenlegre meghatározott célérték, mely 2020-tól 2022-ig a GDP 1,0%-ának megfelelő strukturális hiány, összhangban a „Code of Conduct”-ban bemutatott módszertannal.

A strukturális egyenleg becsléséhez a konvergencia program 0,45 nagyságú együtthatóval számítja ki a ciklikusan igazított egyenleget, amely megfelel az EU Kibocsátási Rés Munkacsoport által elfogadott módszertannak. Az együttható azt jelenti, hogy az államháztartás egyenlege 0,45 százalékponttal változik, amennyiben a GDP (változatlan szerkezetben) 1%-kal eltér a potenciális kibocsátástól.

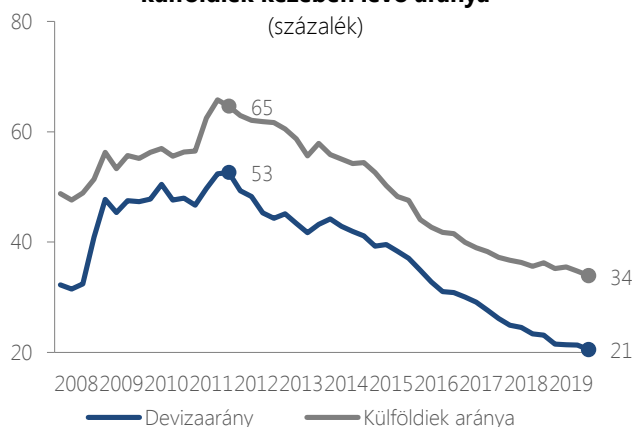
A kibocsátási rés 2018 során az erőteljes belföldi kereslet eredményeként pozitív tartományba kerülhetett, majd 2019-ben, a folytatódó kimagasló növekedési teljesítményhez köthetően értéke tovább nőhetett. Mindazonáltal a koronavírus-válság miatt 2020-ban a kibocsátási rés jelentős mértékben a negatív tartományban alakulhat. Jelenlegi becslésünk alapján az értéke -3,5% lehet. A konvergencia program előrejelzési időhorizontján a kibocsátási rés fokozatos záródása valószínűsíthető.

Az egyszeri és átmeneti jellegű, a koronavírus-járványhoz kapcsolódó tételek, illetve a számottevő negatív kibocsátási rés miatt a jelenlegi információk alapján a költségvetés strukturális egyenlege 2020-ban a GDP 0,1%-ának megfelelő mértékű hiányt mutathat.

4.6. A KORMÁNYZATI SEKTOR ADÓSSÁGA

A magyar államadósság-kezelés fő stratégiai célja továbbra is az adósságráta csökkentése, az államadósság szerkezetének egészségesebbé tétele és a devizaadósság arányának mérséklésével párhuzamosan. A devizaarány ezzel összhangban a 2011 végi 53%-ról 21%-ra, míg a külföldiek aránya 65%-ról 34%-ra mérséklődött, ami az ország devizakitettségeinek és külső sérülékenységeinek további mérséklődéséhez vezetett (4.3. ábra).

4.3. ábra: Az államadósság devizaaránya és a külföldiek kezében lévő aránya

Forrás: MNB

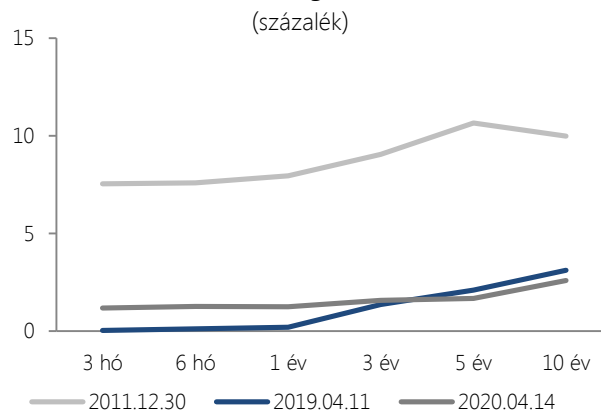
Nyolc éves távlatra visszatekintve az ötéves CDS-felár a 2012 eleji 600 bázispont feletti szinthez képest jelenleg 80 bázispont körül mozog. A tavalyi évben stabilan erre a szintre csökkent az év eleji 90 körüli értékekről, majd 2020 februárjában 50 bázispont alatt is járt. A koronavírus természetesen ezt az indikátort sem hagyta érintetlenül, így kezdett újra emelkedni a magyar CDS-felár szintje is. Részen az előző évek során sokat mérséklődött országkockázati felárnak is köszönhetően 2012 óta mind a rövid, mind a hosszú állampapírok hozamai jelentős mértékben, hozzávetőleg 6,5-9,0 százalékponttal csökkentek: a 3 hónapos hozamok 7,5%-ról 1,2%-ra, az öt- és tízéves hozamok pedig 10%-ról 1,7-2,6%-ra süllyedtek.

A tavalyi év folyamán a magyar rövid és hosszú hozamok is történelmi minimumokon jártak az alacsony hozamkörnyezetben. A mindvégig nulla közelében mozgó 3 hónapos hozam év végére negatív tartományba is került, míg az 5-10 éves hozamok az év eleji átlagosan 1,5-2,5%-ról az év második felére 1-2%-ra mérséklődtek. 2020-szal ugyanakkor a

hozamszintek a nemzetközi folyamatokat, beleértve a legutóbbi hetek koronavírus-járvány hatását lekövetve, emelkedésnek indultak, jelenleg a rövid 1,2%-os, a hosszúak 1,7-2,6%-os szinten tartózkodnak.

Az elmúlt hetekben a hozamgörbe ellaposodása látható, a rövidebb vége 1,1 százalékponttal feljebb került, ugyanakkor a hosszú végen az elmúlt egy évben 40-50 bázispontos hozamcsökkenés volt tapasztalható.

4.4. ábra: A hozamgörbe eltolódása

Forrás: ÁKK

Az elsődleges piacon az aukciós hozamok is nagyrészt a másodpiaci trendek mentén alakultak. A még mindig kedvező hozamkörnyezetben ugyanakkor továbbra is érzékelhetően alacsony költségek mellett valósulhat meg az adósságfinanszírozás: míg 2012-ben az adósság implicit kamatlába 5,3%-os szinten állt, addig ez az átlagos kamatteher 2018-ra 3,7%-ra, 2019-re pedig 3,5%-ra mérséklődött.

Az adósságszerkezet javítása a külső sérülékenység további mérséklésének jegyében egyrészt a hazai befektetői szektorokra való támaszkodás, másrészt az államadósság devizakitettségeinek csökkentése által valósul meg. Az egyre alacsonyabb devizaarányt célzó kormányzati törekvéseket az adósságkezelő negatív nettó devizakibocsátással támogatja, azaz a lejáró devizaadósság jelentős részét forintból újítja meg. A megemelkedett forintpiaci forrásbevonásnak köszönhetően 2019-ben sem volt szükséges nemzetközi devizakötvény kibocsátása. Jelentős

nagyságrendben történtek viszont visszavásárlások, főként a dollárban denominált kötvények terén.

A devizaadósság mérséklése mellett kedvezően hatott az adósság szerkezetére, hogy az adósságkezelő kiemelten ösztönzi az államadósság minél nagyobb arányú hazai befektetők általi finanszírozását. Az első, ez irányú fontos kezdeményezés már 2012-ben megjelent a lakossági program bevezetésével, amelyet az adósságkezelő folyamatos intézkedésekkel támogatott (futamidő hosszabbítása, elérhetőség javítása). 2019-ben az állampapírpiac sok tekintetben átalakításra került a lakossági befektetők számára kínált még kedvezőbb feltételek és a futamidő-hosszabbítás jegyében. Több állampapír kivezetése mellett bevezetésre került az ötéves futamidejű, sávosan fix kamatozású MÁP Plusz, amely példátlan népszerűsége telt szert.

Mindezek eredményeként a külföldiek részaránya jelentősen süllyedt, a hazai szereplők állampapír-piaci részesedése a 2011 végi nagyságrendileg 43%-ról mára 71%-ra növekedett. Ezen belül csak a lakosság kezében lévő állampapírok állománya folyamatosan növekedve 2020 februárjára már közel 7700 milliárd forinttal nőtt, ezzel a lakosság részesedése az állampapírpiacra 5%-ról 28%-ra emelkedett.

4.4. táblázat: Egyes szektorok állampapír-piaci részesedése (%), 2020. február)

Befektetőtípusok	
Külföld	29
Hitelintézetek	29
Háztartások	28
Biztosítók, nyugdíjpénztárak	8
Egyéb	6

Forrás: MNB, PM számítás

Az adósságkezelési stratégia alapvető irányát nem megváltoztatva, Magyarország 2020. április 23-án

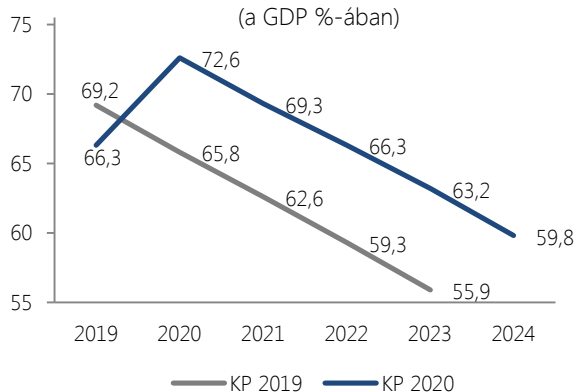
6 és 12 éves futamidejű eurókötvényeket bocsátott ki összesen 2 milliárd euró értékben. A kibocsátásra a finanszírozás biztonsága érdekében, előre nem látható kockázatokat megelőzendő, elővigyázatossági finanszírozási tartalék növelése érdekében került sor. A kibocsátás rendkívül sikeres volt. Ez az eddigi legnagyobb, egy napon végrehajtott euró kibocsátása a magyar államnak. Továbbá a 6 éves kötvény 1,125%-os kamata az eddigi legalacsonyabb kamatozású euróban kibocsátott kötvény, a 12 éves futamidejű sorozat 1,625%-os kamata pedig alacsonyabb, mint a 2017-ben piacra vitt, euróban kibocsátott 10 éves magyar államkötvény kamatozása.

A kibocsátással Magyarország megerősítette, hogy az első európai, nem eurózónás szuverénként, az Európai Központi Bank eurózónás országok számára elérhető támogatása nélkül, a koronavírus-válság idején, hektikus piaci körülmények között is képes a korábbiakat meghaladó összegben, alacsony kamaton, döntően európai, hosszútávra gondolkodó befektetőktől forrást bevonni és erősíteni a tartalékait. Az ország újra megjelent a nemzetközi piacon és egy eredményes tranzakcióval mérettette meg magát, megelőzve számos másik országot.

Össességében véve elmondható, hogy az adósságkezelési stratégia sikerét a piac már évek óta elismeri a jelentősen lecsökkent országkockázati felárral, illetve a kedvező hozamszintekkel, valamint azzal, hogy a hitelminősítők és a nemzetközi szervezetek elemzéseikben rendre visszaigazolták a külső sérülékenység csökkenését mint kiemelten kedvező tényezőt. Mindez pedig megteremtette az alapját annak, hogy a jelenlegi turbulens piaci helyzetben a magyar piacok a körülményekhez képest stabilak maradjanak.

A GDP-arányos államadósság 2011 óta folyamatosan mérséklődik. 2019 végén 330,52 forint/euro árfolyam mellett 66,3%-on állt az adósságráta. Az elmúlt nyolc évben véghezvitt 15 százalékpontos adósságcsökkentés egyike az EU-tagországok legjelentősebb eredményének. A tavalyi erőteljes csökkenő dinamika után 2020-ra a koronavírus-válság gazdasági hatásainak és az ezt kezelő kormányzati intézkedések eredményeképpen egyszeri eseményként az adósságráta megugrása várható (72,6%), ezt követően pedig újra dinamikus mérséklődés következik, amellyel a tervezési horizont végére, 2024-re az adósságráta (59,8%) előreláthatólag már a maastrichti 60%-os kritérium alá kerül (4.5. ábra).

4.5. ábra: Az adósságráta a 2019. és 2020. évi konvergencia programokban
(a GDP %-ában)

Forrás: PM becslés

A jelenlegi konvergencia program a tavalyinál nagyságrendileg 5,9-7,4 százalékponttal magasabban futó adósságpályával számol, amiért mind a megváltozott hiánypálya, mind az egyéb tételek hatása, mind pedig a kedvezőtlenebb növekedés is felelős.

4.5. táblázat: A 2019. és 2020. évi adósságpálya-előrejelzések eltérése (százalékpont)

2020	2021	2022	2023
+5,9	+6,6	+7,1	+7,4

Forrás: MNB, PM számítás

(1) Nominális GDP: A 2019. évi konvergencia program számainál alacsonyabb nominális GDP értékek az adósságpályát érdemben feljebb tolják a tavalyi előrejelzéshez képest.

4.6. táblázat: Az eltérő nominális növekedés hatása az adósságpályára (százalékpont)

2020	2021	2022	2023
+2,5	+1,7	+1,2	+0,3

Forrás: MNB, PM számítás

(2) Számlálóhatás: A 2019. évi konvergencia programban szereplőnél az időhorizont teljes egészében jelentősen magasabb adósságállomány-előrejelzés 2020 és 2023 között önmagában a következőképp módosítja a 2019. évi adósságpálya-előrejelzést.

4.7. táblázat: Az eltérő adósságállományok hatása az adósságpályára (százalékpont)

2020	2021	2022	2023
+3,3	+4,7	+5,7	+6,5

Forrás: MNB, PM számítás

Az elmozdulás több tényező együttes hatásának tudható be, amelyből meghatározó a tavalyihoz képest lényegesen magasabb hiány és gyengébb tervezési árfolyam.

(2a) Bruttó kamatkidadások és elsődleges egyenleg:

Az elsődleges egyenleg számai az egész tervezési horizonton számottevően romlottak a 2019. évi konvergencia programban szereplő lefutáshoz képest, ami önmagában 1,4-2,1 százalékponttal magasabb adósságpályát eredményez. Eközben a kamatkidási prognózis gyakorlatilag nem változott.

(2b) Egyéb tételek:

Az adósságpálya módosulására az egyéb (ún. SFA, „stock-flow adjustments”) tételek egyenlegének eltérése is igen jelentős, ámde vegyes hatást gyakorol: 2020-2021-ben emeli, míg később némiképp lejjebb tolja azt. A gyakorlatilag változatlan kamatpálya mellett az elsődleges hiány és az SFA tételek 2020-ban a számlálóhatás nagyjából fele-fele részéért felelősek a 2019-es pályához képest. Az adósság előrejelzéséhez használt technikai árfolyamfeltevés a 2019. évi konvergencia program 330,5 HUF/EUR árfolyamánál 7,9%-kal gyengébb (356,6 HUF/EUR). A tavalyinál 26 egységnyivel magasabb árfolyamfeltevés önmagában 0,8-1,1 százalékponttal magasabb

adósságpályához vezet. Ezen kívül jelentős eltérést okoz az állam pénzeszközállományának (a Kincstári Egységes Számla és az MNB-nél elhelyezett devizabetét) változása, az EU-s transzferek megelőlegezése, továbbá a pénzforgalmi és eredmény szemléletű egyenleg különbözetének az előző konvergencia programban lévő előrejelzéshez képest eltérő értékei.

Az adósságráta jövőbeni alakulása a következő főbb tényezők változására érzékeny minden más változatlansága mellett:

(A) Elsődleges egyenleg: A GDP-arányos elsődleges egyenleg 2020-tól kezdődő, tartós, a pálya végéig érvényesülő 1 százalékpontnyi feljebb tolódása 2020-ban 1 százalékponttal, 2023-ra pedig 0,8 százalékponttal mérsékelné a bruttó adósságrátát.

(B) Árfolyam: A bruttó maastrichti adósságállomány devizaaránya 2024-re a Kormány törekvéseinek eredményeképpen 15%-ra csökkenhet. A csökkenő devizaarány miatt mérséklődik az adósság árfolyamkitettsége, amit jól tükröz az, hogy 1 egységnyi árfolyam-elmozdulás 2020-ban 0,05 százalékponttal, az időhorizont végén pedig már csak alig 0,03 százalékponttal módosítja az adósságrátát. Így tehát a konvergencia programban

szereplő árfolyam-feltételezéshez képest 1%-kal gyengébb nominális árfolyam (360,2 HUF/EUR) 2020-ban még 0,16, 2023-ban viszont már csak 0,11 százalékponttal magasabb bruttó adósságrátát eredményezne.

(C) Gazdasági növekedés: Amennyiben a nominális GDP növekedése 2020-ban 1 százalékponttal magasabban alakulna, az adósságpálya 0,5-0,7 százalékponttal tolódna lejjebb a teljes időhorizonton.

Habár a koronavírus-járványt kísérő kedvezőtlen gazdasági és piaci hatások az utóbbi évek eredményes adósságrátát és adósságszerkezetet érintő folyamatait 2020 tekintetében pillanatnyi megtorpanásra ítélték, ugyanakkor ez egy egyszeri, a koronavírus-válsággal összefüggő hatásnak tekinthető. Összességében a tervezési időhorizonton a Kormány szándéka változatlanul az adósságpálya és az adósságszerkezet eddigi hagyományokat követő, tartós javulásának a biztosítása. Az elmúlt évek adósságkezelést érintő kormányzati törekvéseinek eredményességét megalapozza, hogy a 2020 tekintetében biztonsági tartalék céllal megvalósított nemzetközi eurókötvény-kibocsátás rendkívül sikeresen zárult, ez pedig egyértelműen tükrözi a Magyarország felé megnyilvánuló befektetői bizalmat.

5. A BEVÉTELEK SZERKEZETE ÉS HATÉKONYSÁGA

A 2010 óta eltelt időszakban számos jelentős, az adórendszer versenyképességének növelését célzó intézkedés történt. A 2010-2014 közti időszakban megvalósultak a legjelentősebb szerkezeti átalakítások, melyet az adóbeszedés hatékonyságának növelése, a munkát és jövedelmeket terhelő adók jelentős csökkentése, illetve a gazdasági növekedést elősegítő célzott kedvezmények rendszerének szélesítése követett. A Kormánynak továbbra is kiemelt célja a gazdaságot terhelő adó- és járulékkerhek csökkentése és az adórendszer foglalkoztatás- és vállalkozásbarát jellegének erősítése. Ezen céllal összhangban az adópolitika a következő években továbbra is a munkát terhelő adók és a vállalkozások adó- és adminisztrációs terheinek csökkentésére, az adóbeszedés hatékonyságának növelésére, valamint az adórendszer egyszerűsítésére fókuszál.

Adócsökkentő intézkedések

Munkát terhelő adók

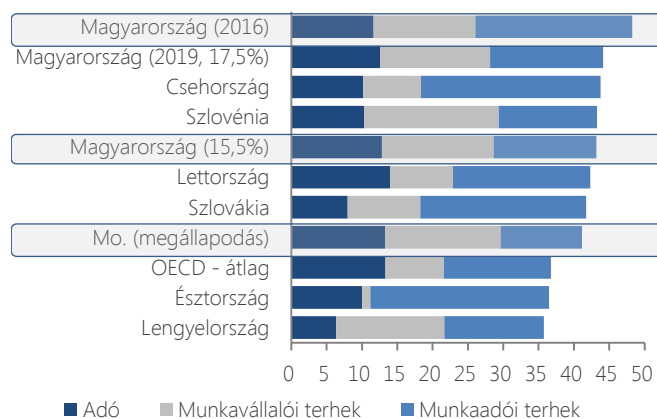
A 2010-ben kezdődő szerkezeti átalakításoknak köszönhetően a jelenlegi adórendszer minden korábbinál nagyobb mértékben támogatja a munkavállalást és lehetővé teszi a többletmunka díjazását. Ennek alapját a 2010 és 2013 között a több lépésben bevezetett, főszabály szerint teljesen lineáris adórendszer kialakítása (egykulcsos személyi jövedelemadó bevezetése, nyugdíjjárulék-plafon eltörlése) képezi.

A Kormány gazdaságpolitikai célkitűzéseinek egyike a munkát terhelő adók általános értelemben vett csökkentése. A kedvező gazdasági folyamatokból fakadó gyors növekedés, valamint a feketegazdaság elleni sikeres küzdelem eredményei 2016-ra elegendő fedezetet teremtettek a személyi jövedelemadó mértékének 1 százalékpontos csökkentésére, így az adókulcs 16 százalékról 15 százalékra mérséklődött. Ugyanebben az évben a munkáltatói és munkavállalói érdekképviselőkkel kötött átfogó megállapodás értelmében a Kormány 2017-től folyamatosan csökkenti a munkára rakódó közterheket. A

költségvetési mozgásteret is figyelembe véve 2016 és 2019 júliusa között összesen 9,5 százalékponttal mérséklődött a szociális hozzájárulási adó kulcsa és idén július 1-től további 2 százalékponttal csökken. Ezt követően középtávon várhatóan még két alkalommal csökkenhet a mértéke, amennyiben a reálbérek emelkedése a versenyszférában eléri az évi 6%-os ütemet. A Kormány által tett vállalások következetes végrehajtásának köszönhetően az adóék – azaz a munkajövedelmekre rakódó állami elvonás mértéke – látványos csökkenésen ment keresztül az utóbbi néhány évben. A mutató mértéke 48,3 százalékról 2019 második félévétől 44,1 százalékra csökkent. A megállapodás teljes végrehajtásával a kedvezmények nélkül számított adóék több mint 7 százalékponttal csökkenhet a 2016-os szintjéhez képest, amellyel hazánk a régiós versenytársakhoz hasonló szintre kerülhet.

5.1. ábra: Adóék (2018)

(egyedülálló, gyermektelen, átlagbér)

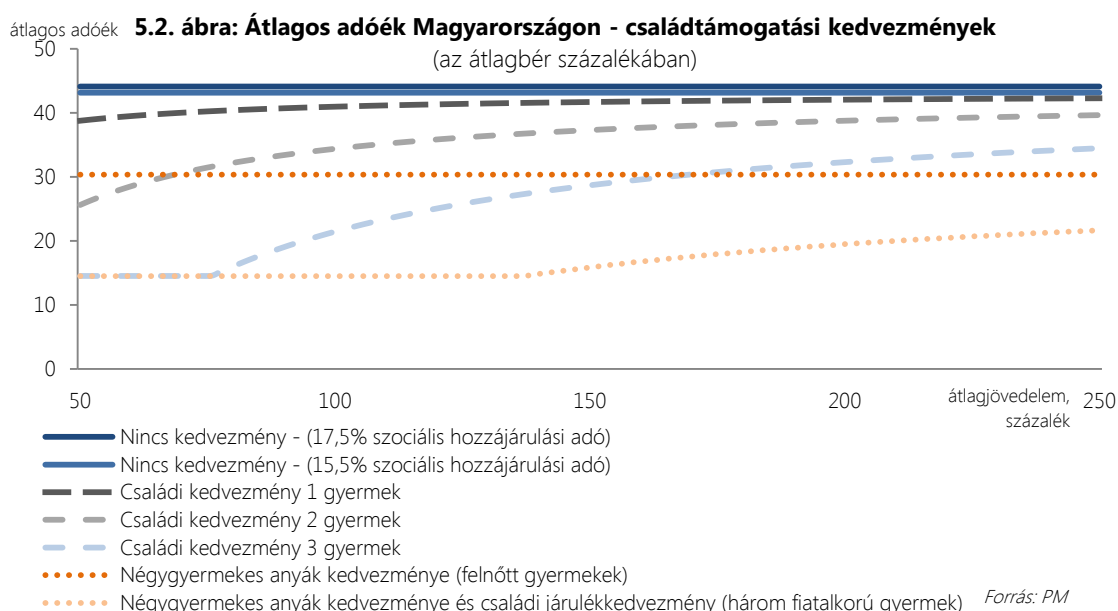
Forrás: PM számítás, OECD

A megállapodás a munkáltatói közterhek fokozatos csökkentésével párhuzamosan magában foglalta a minimálbér és a garantált bérminimum emelését is. Ennek köszönhetően idén a minimálbér 45 százalékkal, a garantált bérminimum pedig 63,3 százalékkal emelkedett a 2016-os összegéhez képest. A megállapodásnak köszönhetően nagymértékben emelkedtek a keresetek és a foglalkoztatás, mellyel párhuzamosan a költségvetés bevételei (az adócsökkentés hatását is figyelembe véve) is

emelkedtek az elmúlt években. A lineáris adórendszer 2011-től kiegészült a gyermekek után igényelhető családi kedvezmény, 2013-tól pedig a differenciált munkáltatói kedvezmények rendszerével.

A családi adókedvezményeknek köszönhetően a háztartások személyi jövedelemadó kötelezettsége az eltartott gyermekek számával arányosan csökken. A kétgyermekesek családi kedvezménye 2016-tól négy egyenlő lépésben a kétszeresére nőtt, így 2019 januárjától a 2016. évi 10 ezer forint helyett gyermekenként 20 ezer forint kedvezmény igényelhető havonta. A családbarát adórendszer 2015-től kiegészült az első házások kedvezményével,

amely 2017-től a családi kedvezménnyel párhuzamosan is igénybe vehető. A családok támogatására, a gyermekvállalás ösztönzésére 2020-ban is prioritásként tekint a Kormány. A Családvédelmi Akcióterv keretein belül a nagycsaládosok számára minden korábbiánál kedvezőbb intézkedés került bevezetésre 2020. január 1-jétől, hiszen a legalább négy gyermeket nevelő (vagy felnevelő) nők a teljes gazdaságilag aktív életpályájuk alatt mentesülnek a személyi jövedelemadó megfizetése alól. 2020-ban a Kormány minden eddiginél nagyobb összeggel – mintegy 380 milliárd forinttal - számol a családosok és az első házások számára biztosítandó kedvezmények esetében.

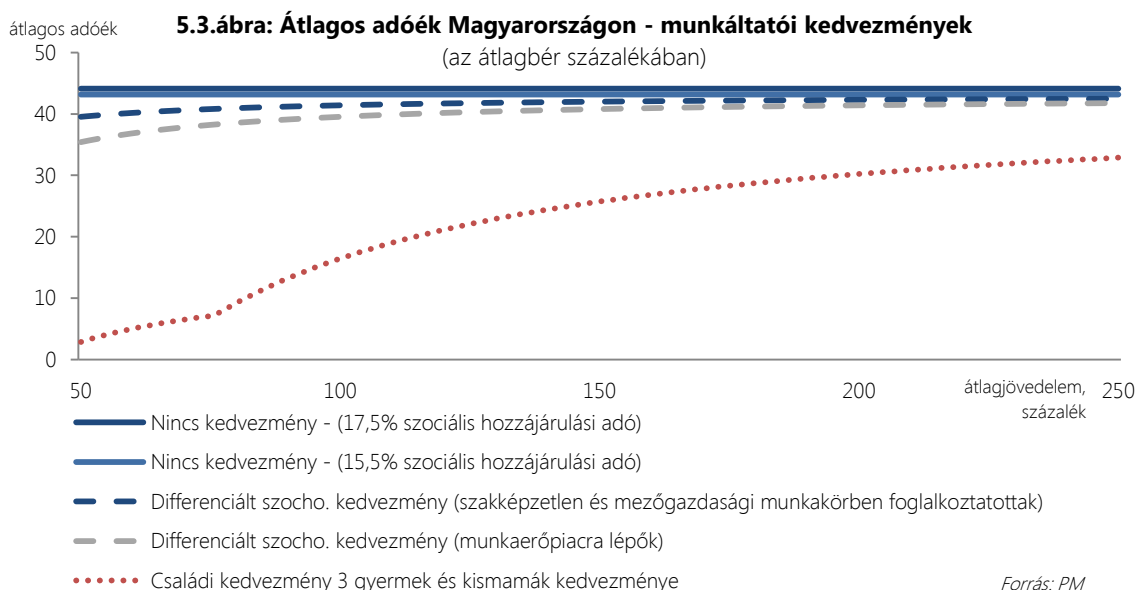

A kedvezményrendszer másik fő eleme a leghátrányosabb helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése és védelme. Ennek érdekében indult el 2013-ban a Munkahelyvédelmi Akció, melynek célzott kedvezményei a munkáltatói adókból (szociális hozzájárulási adó és kisvállalati adó) vehetők igénybe. A korábban elsődleges munkahelyvédelmi funkciót az utóbbi évek során felváltotta a munkaerő-piaci tartalékok hatékony kiaknázásának igénye. A változásokra reagálva a Kormány 2019-től átalakította a munkáltatói kedvezményeket egy olyan új rendszert létrehozva, amely a korábbiánál bőkezűbb, célzottabb és adminisztráció szempontjából is egyszerűbb. A legfontosabb változás a munkaerőpiacra lépők kedvezményének bevezetése, melynek célja az

újonnan vagy tartós kihagyást követően belépők, illetve a munkapiachoz lazábban kapcsolódó, tartósan munkanélküli csoportok elhelyezkedésének támogatása. Az új kedvezmény minden munkavállalóra vonatkozik, aki a munkába állást megelőző kilenc hónaptól hat hónapban nem rendelkezett munkajövedelemmel, így kiváltja a pályakezdők és a tartós munkanélküliek korábbi kedvezményét, továbbá támogatja a korábban tartósan inaktív személyek munkaerő-piaci integrációját is. Az új kedvezmény adminisztrációs szempontból is jelentős egyszerűsítést jelent a munkáltatók számára, hiszen az újonnan bejelentett alkalmazottak kedvezményre való jogosultságát az adóhatóság automatikusan megvizsgálja és értesítést küld az igénybe vehető kedvezményről. A

kedvezmények érvényesítésének felső korlátja a korábbi 100 ezer forintról a mindenkori minimálbér összegére nőtt. A program fókuszának megváltozásából adódóan – a foglalkoztatási mutatók tartós javulása mellett – jelentősen csökkent a

kedvezménnyel érintett munkavállalók száma, 2019 decemberében mintegy 533 ezer munkavállalót érintett az új kedvezményrendszer.

További kedvező változás, hogy a munkaviszonyban foglalkoztatott saját jogú nyugdíjasok után a munkáltatók és magánszemélyek egyaránt mentesülnek minden korábbi járulékfizetési kötelezettségük alól. Ez utóbbi intézkedés több mint 120 ezer főt érintett 2019-ben és megközelítőleg 104,1 milliárd forintot hagyott a magyar gazdaságban.

Az adórendszer egyszerűsítése, az adónemek számának, valamint az adóadminisztráció csökkentése érdekében az egyéni járulékok egy járuléknembe olvadnak össze 2020. július 1-jétől és ezzel egyidejűleg a társadalombiztosítás és a járulékszabályozás alapvető rendelkezései egységes jogszabályban kerülnek újraszabályozásra. A járulékok összevonása része a 2019. júniusi Gazdaságvédelmi Akciótervnek, valamint a Versenyképesebb Magyarorszáért program céljai között is szerepelt. Az egyszerűsítés mellett a Kormány fokozott figyelmet fordít a foglalkoztatást elősegítő lehetőségekre, ugyanakkor a visszaélészerű magatartások visszaszorítását célzó módosítások is helyet kapnak az jogszabályban.

A nyugdíj melletti munkavégzés valamennyi formája mentesül a járulék- és szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettség alól, valamint az egyéni és

társas vállalkozások esetében is egységesen a minimálbér összegére csökken a minimum járulékalap (amely után kötelezően meg kell fizetni legalább a járulékokat) a korábbi másfélszeres szorzóval emelt összeg helyett (az egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulékok esetén).

A családi járulékkedvezményt 2020. július 1-jétől 18,5 százalékig (azaz a társadalombiztosítási járulék erejéig) lehet majd érvényesíteni, ezzel 1,5 százalékponttal nő az érvényesíthető összeg, amely további 1 milliárd forintot hagy a gyermeket nevelő családoknál.

Az adórendszer további egyszerűsítése és átláthatóságának javítása érdekében 2019-től öt adónem szűnt meg. Az adminisztrációs terheket csökkenti, hogy 2019. január 1-jétől az egészségügyi hozzájárulás beolvadt a szociális hozzájárulási adóba, és a baleseti adó összevonásra került a biztosítási adóval. Emellett sor került – az eddigi csekély bevétel figyelembevételével – a kulturális adó, valamint a magánszemélyek jogviszony megszűnéséhez kötődő 75 százalékos különadó eltörlésére. Emellett a hitelintézeti különadó is megszűnt.

Vállalati adók

A társasági adó esetében 2017-ben megvalósult az adókulcs egységes, 9 százalékra történő csökkentése, továbbá jelentős beruházás ösztönző intézkedések történtek. Emellett sor került a KKV-k számára választható adónemek, a KIVA és a KATA finomhangolására, az adónemek versenyképességének növelésére, népszerűsítésére.

Mivel ezen adónemek kedvezőbb megoldást jelentenek, az egyszerűsített vállalkozói adó versenyképessége az elmúlt években jelentősen romlott, az adóalanyok létszáma folyamatosan csökkent. Emiatt 2020. január 1-jével a Kormány adócsökkentési és adórendszer egyszerűsítési céljaival összhangban az egyszerűsített vállalkozói adó szerinti adózás megszüntetésre került.

A kisvállalati adó (KIVA) szabályozása 2017-től jelentősen egyszerűsödött, a jogosultsági feltételek bővültek, az adóalanyiság megszűnésének bevételi értékhatárai emelkedtek. Ezen kívül az adó mértéke is a szociális hozzájárulási adóteher mérséklésével párhuzamosan fokozatosan csökkent: 2017-ben 16 százalékról 14 százalékra, 2018-ban további 1 százalékponttal, 13 százalékra, 2020. január 1-jétől pedig 12 százalékra csökkent, így teremtve még kedvezőbb adózási környezetet a kkv-k számára. A fenti intézkedések, valamint az adónem népszerűsítésére irányuló kampányok következtében az adóalanyok száma több mint nyolcszorosára emelkedett 2016 óta. Az adóhatóság által nyilvántartott adóalanyok száma 2020 márciusában meghaladta az 51 ezret.

A kisadózó vállalkozások tételes adójának bevételi értékhatára 2017-ben 6 millió forintról 12 millió forintra emelkedett, melynek köszönhetően jóval több kisvállalkozás – jellemzően önfoglalkoztatók – teljesítheti adózással kapcsolatos kötelezettségeit a hagyományos rendszereknél alacsonyabb adóterhelés és egyszerűbb adminisztráció mellett. Az adminisztrációs terheket tovább mérsékelte az általános forgalmi adó alanyi adómentesség értékhatárának 8 millióról 12 millió forintra történő emelése 2019-ben. A kedvező változásoknak köszönhetően a KATA népszerűsége továbbra is nő, az

adóalanyok száma 2020 áprilisában megközelítette a 395 ezer főt.

A KKV-k mellett a nagyvállalkozások adminisztrációs terhei is csökkentek a csoportos társasági adóalanyiság lehetőségének 2019-es bevezetése által. Ez az intézkedés az ország versenyképességének további növekedését segítheti, továbbá a vállalatcsoportok számára is jelentős könnyítést és adómentakarítást jelent. Szintén a nagyobb vállalkozások beruházásainak ösztönzése érdekében 2019-től a fejlesztési tartalék maximális értékhatára 500 millió forintról 10 milliárd forintra emelkedett. Az iparüzési adó esetében pedig bevezetésre került annak lehetősége, hogy az önkormányzatok adómentességet vagy adókedvezményt biztosítsanak vállalkozók részére az adott évben az önkormányzat területén üzembe helyezett beruházásaik után.

A KKV-szektor beruházásainak ösztönzése érdekében a fejlesztési adókedvezmény kis- és középvállalkozásokra vonatkozó jogcímének értékhatárai 2019-től kezdődően 3 év alatt fokozatosan egyre kedvezőbbé válnak. A fejlesztési adókedvezmény esetében továbbá enyhülnek az igénybevétel korlátai: a 2020. január 1-jétől kezdődően bejelentett beruházások vonatkozásában a létszám- és bérköltség növelésének feltételei megszüntetésre kerültek.

2019-ben a vállalkozásokat érintően jelentős adminisztrációcsökkentő intézkedések léptek hatályba: megszűnt az adóelőleg-kiegészítési kötelezettség a társasági adó, az energiaellátók jövedelemadója valamint az innovációs járulék esetében is.

Fogyasztási-forgalmi adók

Az adóztatás súlypontjának a fogyasztási-forgalmi adók felé történő eltolása továbbra is fontos eleme a Kormány adópolitikájának. Az elmúlt évek kedvező gazdasági folyamatainak valamint a gazdaság fehéritését célzó intézkedések sikereinek köszönhetően ugyanakkor több termék és szolgáltatás esetében is lehetőség nyílt célzott áfakulcs-csökkentésekre. Némely, a szürkegazdaság által erősen érintett, általános áfakulcs alá tartozó termék

illetve szolgáltatás esetében megnövekedett a nyomás a kedvezményes kulcsok alá sorolás irányába. Ennek figyelembe vételével 2016-tól 5 százalékra csökkent a sertéshús és a lakásépítések¹ áfakulcsa, valamint a baromfi, a tojás és a friss tej áfája 2017-től. Az éttermi étkezés és az internet-hozzáférés áfakulcsa két lépcsőben csökkent: 2017-ben 18 százalékra, 2018-tól pedig 5 százalékra. 2018-tól szintén az 5 százalékos áfakulccsal adóznak a sertésbelsősegek, a halhús, illetve a Braille-nyomtatók és kijelzők is. Az adórendszer további egyszerűsítése céljából 2019-től a legalacsonyabb kulcs alá kerültek átsorolásra az UHT és ESL tejek. 2020. január 1-jétől továbbá a kereskedelmi szálláshely szolgáltatások áfakulcsa is 18 százalékról 5 százalékra csökkent. Ugyanakkor a 4 százalékos turizmusfejlesztési hozzájárulás ez év januárjától a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatások után is fizetendő.

A cigarettára vonatkozó európai uniós adóminimumhoz történő közelítés érdekében 2018. szeptembertől kezdődően három lépcsőben (2018. szeptember, 2019. január és július), majd 2020 januárjától további három lépésben (2020. január, 2020. július, 2021. január) fokozatosan emelkedik a cigaretta és a fogyasztási dohány jövedéki adómértéke.

2020-tól a kincstári körbe tartozó ügyfelek mentesülnek a pénzügyi tranzakciós illeték alól (kiadási oldalon megtakarítást jelent) valamint a postai csekkekre is bevezetésre került a tranzakciónkénti illetékmentesség húszezer forintig, továbbá a hatezer forintos illetékmaximum.

Adóelkerülés elleni intézkedések

Az elmúlt években a gazdaságfehérítés érdekében megtett intézkedések fókuszában főként a fogyasztási adók beszedése állt. 2014-ben az online pénztárgépek, majd 2015-ben az elektronikus közúti

áruforgalom-ellenőrző rendszer került bevezetésre. Az elektronikus fizetések ösztönzése érdekében POS-terminál telepítési program indult 2016-ban, továbbá 2018. július 1-jétől kötelezővé vált az online számla adatszolgáltatás, mely további két lépésben kiterjesztésre kerül majd 2020 júliusától és 2021 januárjától. Az online számla adatszolgáltatási kötelezettség célja az adóalanyok közti tranzakciókat érintő áfacsalások elleni küzdelem.

Az online számlázási rendszer lényege, hogy – a korábbi utólagos számla szintű adatszolgáltatást felváltva – az adóalanyok közti legalább 100 ezer forint áfa tartalmú kibocsátott számlák adatairól valós idejű adatokat szolgáltat az adóhatóság részére, ami által lehetővé válik a hatékonyabb kockázatelemzés és ellenőrzés. A rendszer előnye továbbá az adminisztratív terhek csökkentése a számlakibocsátó esetén az utólagos számla szintű adatszolgáltatás kiváltásának köszönhetően.

A 2019 őszén elfogadott adócsomag értelmében két lépcsőben bővül az online számla adatszolgáltatás:

- 2020. július 1-jétől: az adatszolgáltatási kötelezettség értékhatára 0 forintra csökken, és kiterjed valamennyi belföldi áfaalany-vállalkozások közötti számlaforgalomra.
- 2021. január 1-jétől: az adatszolgáltatás teljes körűvé válik, kiterjed a nem adóalanyok részére kibocsátott számlákra is.

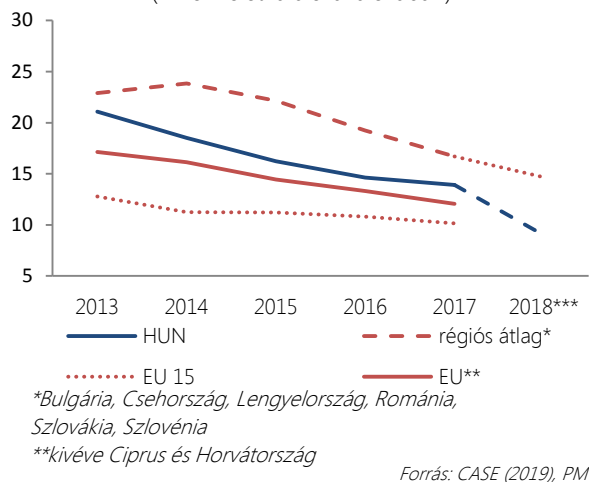
A korábbi évek intézkedéseinek eredményeként a be nem szedett áfa mértéke jelentősen csökkent Magyarországon, amelyet megerősít a CASE Európai Bizottság legújabb áfarés becslésére vonatkozó tanulmánya is. A hazai áfarés szintje 2013-ban az elméleti áfakötelezettség arányában 21 százalékot ért el. Az áfarés azóta folyamatos csökkenést mutat, mértéke 2017-ben 13,9%, a CASE előzetes becslése alapján pedig 2018-ban a 9%-ot közelíthette meg. A 2013-2017 időszakban a hazai áfarés csökkenésének üteme meghaladta az uniós országok esetében megfigyelhető átlagos ütemet. Bár az áfarés alakulásában az áfa-alapot befolyásoló egyéb tételek (lakossági beruházások, állami vásárlások) alakulása is szerepet játszott, annak jelentősebb része a gazdaságfehérítő intézkedések következménye.

¹ Az új lakásépítések áfakulcsa 2020. január 1-jétől – az átmeneti szabályozás figyelembe vételével – ismét 27%.

² CASE (2019): Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report, Varsó, 2019. szeptember

5.4. ábra: Általános forgalmi adó rész

(Az elméleti áfa százalékában)

Mindezeket túl Magyarország elkötelezetten részt vesz az agresszív adóelkerülés elleni nemzetközi küzdelemben. Az Európai Unió adóelkerülés elleni irányelve előírja a tagállamok számára, hogy az adóalapjukat védő intézkedéseket vezessenek be a gazdasági társaságok nemzetközi adóelkerülésének visszaszorítása érdekében. Ezen irányelv előírásainak megfelelően Magyarország 2018-ban módosította az ellenőrzött külföldi társaság szabályait, 2019. január 1-től pedig bevezette az irányelvben előírt kamatlevonhatósági korlát szabályokat. Ezen túl az irányelv többi rendelkezése, a tőke kivonás kezelésére vonatkozó szabályok és a hibrid eszközök (az ugyanazon tényállás eltérő jogi minősítéséből eredő különbségek miatti adóelkerülés) is átültetésre kerültek 2020-ban. Ezeket túl a nemzetközi adóügyi információcsere területén is széleskörű előrelépések történtek, melyek keretében 2019 során a határon átnyúló adóügyi konstrukciókkal kapcsolatos uniós szabályozás hazai átültetése is megvalósult.

Az adómorál erősítése, az adózók és az adóhatóság közötti kapcsolat javítása, továbbá az együttműködés, valamint az önkéntes jogkövetés ösztönzése az adóeljárási területének kiemelt céljai. Ennek keretein belül az elmúlt években megtörtént az adóhatóság szervezeti átalakítása és számos intézkedés történt az adóhatóság szolgáltató jellegének erősítése érdekében.

Nemzetközi tapasztalatok alapján az adminisztrációs terhek hatásos csökkentése az adóbevallások elektronizálásával, az adóhatóság által előre kitöltött

bevallások körének bővítésével, a bevallási gyakoriság csökkentésével, a bevallások egyszerűsítésével, egyes adónemek megszüntetésével vagy összevonásával lehetséges. Ugyanakkor az adóadminisztráció elektronizálása abban az esetben érhet csak el teljes eredményt, amennyiben az adóhatósági szolgáltatás minél szélesebb körben épít a digitalizáció előnyeinek kihasználására. A NAV már jelenleg is számos korszerű szolgáltatást nyújt: a magánszemélyek széles körének kiejánlja a jövedelemadó-bevallást, integrált elektronikus kapcsolattartási felületet működtet (könnyen elérhető, naprakész dokumentumok, információk a jogosultságokról és kötelezettségekről, egyenlegről), internetes kitöltő-ellenőrző programokat, személyes adónaptárt, kalkulátorokat, mobil applikációt, egyablakos adatkapcsolatokat, stb. bocsát rendelkezésre.

Az elmúlt évek ügyfélközpontúság felé tett leglátványosabb lépése az eSza-rendszer bevezetése volt. Ennek segítségével a NAV már több mint 5 millió magánszemély részére készíti el a bevallási tervezetet, az adózók jelentős része esetében átvállalva a személyi jövedelemadó bevallásával járó terheket. Az eSZA-nak köszönhetően megszerzett tapasztalatok valamint a különböző adatszolgáltatások fokozatos integrációja révén a NAV egyre szélesebb körben és több adónem esetében válhat képessé a bevallások kiejánlására. 2019-ben a vállalkozók közül a legkisebbek, az egyéni vállalkozók részére első alkalommal készítette el az adóhatóság a bevallási tervezetet, továbbá a viszonylag jól definiálható kört érintő jövedéki adó kapcsán is már elérhetővé váltak a kiejánlások.

A cél az, hogy a vállalkozások minél szélesebb köre számára, a legnagyobb adminisztrációs terheket jelentő bevallások (pl. áfa), illetve a munkáltatók különféle bejelentési kötelezettségei kapcsán is lehetővé váljon középtávon az előre kitöltött tervezetek adóhatóság általi elkészítése. Az online számla adatszolgáltatás kiterjesztésének célja az ellenőrzés hatékonyságának növelésén és ezáltal az áfa visszaélések további visszaszorításán túl, hogy az így szolgáltatott adatok a jövőben alapját képezzék az áfa bevallás-tervezetek (eÁfa) adóhatóság általi kiejánlásának.

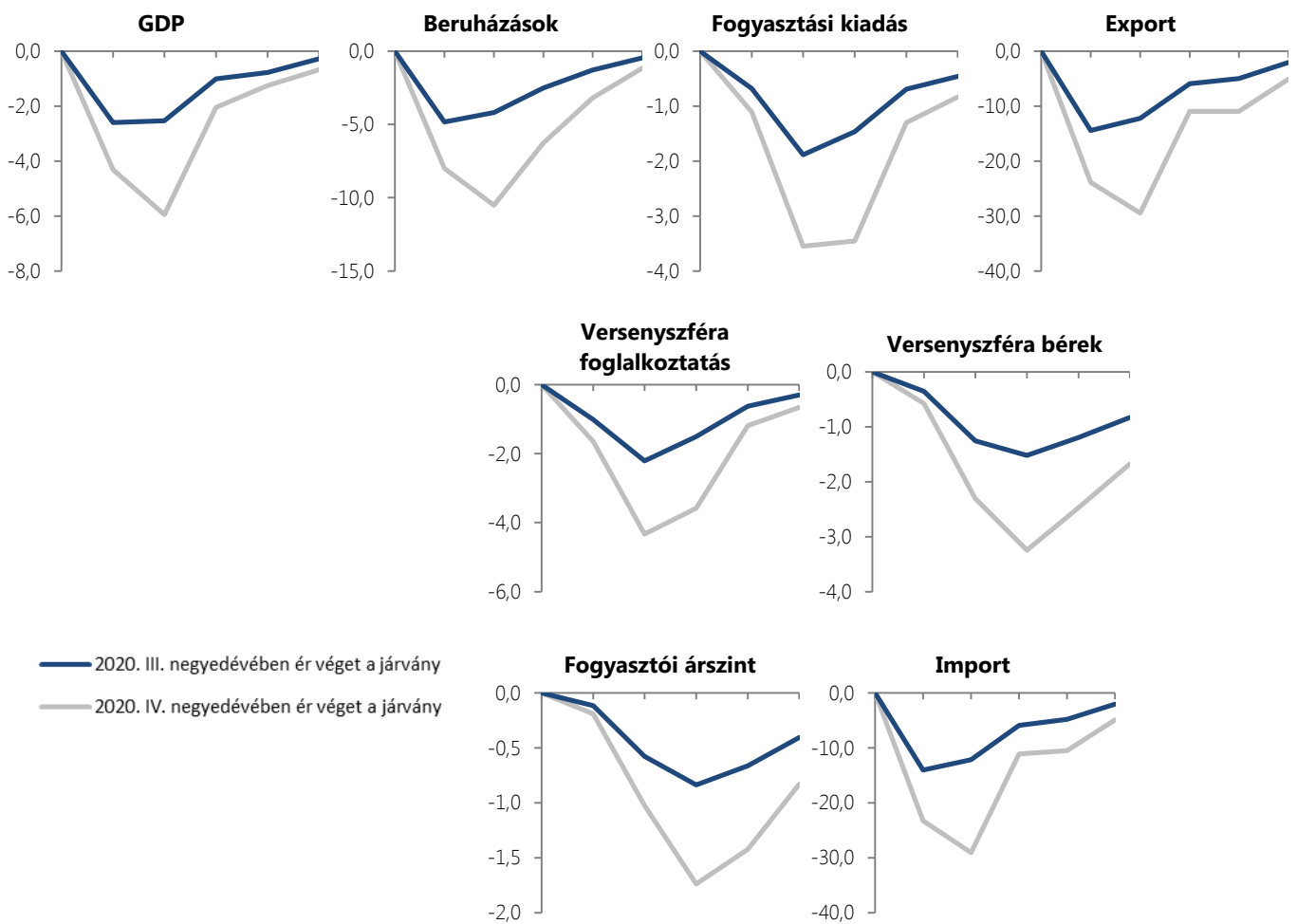
6. ÉRZÉKENYSÉGVIZSGÁLATOK

A konvergencia program makrogazdasági pályájának megvalósulását a kockázatok övezik. Különösen a jelenlegi helyzetben, amikor a koronavírus-járvány lefutása világszerte meghatározó a gazdasági teljesítmény alakulásában. Ehhez kapcsolódóan az alábbiakban két, a járvány utáni kilábalás időzítésében eltérő alternatív forgatókönyv és azok gazdasági

hatása kerül bemutatásra. A Pénzügyminisztérium DINAMO-modelljével³ készített érzékenységvizsgálatok azt számszerűsítik, hogy a sokkhatások következtében milyen mértékben térne el a főbb makrogazdasági változók szintje, illetve növekedési üteme az alappályától (6.1. ábra és 6.1. táblázat).

6.1. ábra: Alternatív forgatókönyvek alakulása

(a változók szintjének százalékos kumulált eltérése az alappályához viszonyítva *)

Forrás: PM-számítás a DINAMO-modell alapján

* A vízszintes tengely első osztása a 2019-es, az utolsó a 2024-es évet jelöli.

A konvergencia program alappályája azon a feltételezésen alapul, hogy a járványt Európa-szerte sikerül a második negyedévben visszatorzíni, így a harmadik negyedévtől – ugyan egyes szegmensekben tartósan gyengébb kereslet mellett – az ágazatok kibocsátása fokozatosan helyreállhat. Ugyanakkor

fennáll a kockázata annak, hogy a járvány visszatorzítása elhúzódik, ami miatt a gazdaságok kilábalása is csak később veszi kezdetét.

Az 1. modellezett scenárió szerint a koronavírus-járványt az idei év III. negyedévében sikerül megfékezni, így a gazdaságok felpörgése az

alappályában feltételezettnél egy negyedéssel később, a IV. negyedévben kezdődhet meg. A 2. scenárió alapján pedig a járvány visszaszorítása az alappályában feltételezettnél csak fél évvel később valósulna meg, így a gazdaságok érdemben csak 2021-től tudnának újraindulni. Ezekben az esetekben a külső kereslet lassulása közvetlenül és jelentősen tovább rontaná a magyar export lehetőségeit. Az

exportdinamika lassulása a hazai termelési kapacitások vártnál mérsékeltebb bővülését eredményezné, azaz a foglalkoztatás és a beruházások csökkenéséhez vezetne. A visszafogottabb kereslet egyben az infláció mérséklődését is maga után vonná. A konjunktúrafolyamatokkal összhangban az államháztartás egyenlege is romlana az alappályához képest.

6.1. táblázat: Kockázati pályák

(a változók növekedési ütemének százalékpontos eltérése az alappályától)

1. számú forgatókönyv: 2020. III. negyedévében ér véget a járvány	2020	2021	2022	2023	2024
GDP	-2.60	0.08	1.52	0.24	0.49
Háztartások fogyasztási kiadása	-0.68	-1.21	0.42	0.78	0.23
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-4.83	0.64	1.69	1.22	0.82
Export	-14.40	2.18	6.26	0.44	3.59
Import	-14.05	1.89	6.19	0.63	3.43
Infláció	-0.12	-0.46	-0.26	0.17	0.26
Versenyszféra foglalkoztatás	-1.02	-1.20	0.71	0.83	0.32
Versenyszféra bruttó átlagkereset	-0.35	-0.90	-0.26	0.33	0.36
Jövedelemadók*	-0.11	-0.17	0.03	0.09	0.05
Munkaadói járulékok*	-0.08	-0.13	0.02	0.07	0.04
Forgalmi adók*	-0.07	-0.16	0.00	0.08	0.04
Vállalatokat terhelő adók*	-0.31	0.01	0.18	0.03	0.06
Költségvetés kamatkiadása*	0.00	-0.01	-0.01	-0.01	0.00
Államháztartás egyenlege*	-0.51	-0.40	0.24	0.25	0.16
2. számú forgatókönyv: 2020. IV. negyedévében ér véget a járvány	2020	2021	2022	2023	2024
GDP	-4.31	-1.64	3.91	0.80	0.57
Háztartások fogyasztási kiadása	-1.10	-2.44	0.09	2.15	0.46
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-8.00	-2.51	4.24	3.06	2.05
Export	-23.88	-5.60	18.54	-0.04	5.87
Import	-23.28	-5.78	17.93	0.61	5.58
Infláció	-0.19	-0.83	-0.72	0.32	0.59
Versenyszféra foglalkoztatás	-1.65	-2.69	0.75	2.39	0.53
Versenyszféra bruttó átlagkereset	-0.57	-1.73	-0.94	0.77	0.80
Jövedelemadók*	-0.17	-0.34	-0.03	0.23	0.11
Munkaadói járulékok*	-0.13	-0.27	-0.02	0.19	0.08
Forgalmi adók*	-0.11	-0.30	-0.09	0.20	0.08
Vállalatokat terhelő adók*	-0.52	-0.20	0.47	0.10	0.07
Költségvetés kamatkiadása*	-0.01	-0.03	-0.03	-0.02	-0.01
Államháztartás egyenlege*	-0.84	-1.00	0.35	0.69	0.13

Forrás: PM-számítás a DINAMO modell alapján

* A sokkhatás során kapott főbb fiskális tételek eltérése az alappályától, az alapszenárióban becsült nominális GDP százalékában.

Megjegyzés: a kerekítések miatt a rész tételek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

¹ A Dinamikus Nemzeti számlák Alapú Modell (DINAMO) leírása az alábbi linken érhető el:
<http://2010-2014.kormany.hu/download/5/34/41000/Dinamo%20NGM%20EI%20C5%91rejelz%C3%A9si%20M%C3%B3dszertan.pdf>

7. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS HOSSZÚ TÁVÚ FENNTARTHATÓSÁGA

Az államháztartás fenntarthatóságát alapvetően az államháztartás jelenlegi helyzete (kötségvetési egyenleg, az államadósság nagysága, a GDP-hez viszonyított aránya), az idősödéshez kötődő jövőbeni költségvetési kiadások nagysága és a demográfiai folyamatok határozzák meg.

A Kormány több oldalról is összetett és célzott intézkedésekkel segíti az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságának javulását. Elsődleges költségvetés-politikai céljának tűzte ki az adósságráta csökkentését, és ennek megfelelő fegyelmezett költségvetési politikát folytat. Az alacsonyabb államadósság és költségvetési hiány kedvezőbb kiinduló helyzetet teremt az idősödő társadalommal kapcsolatos, hosszú távon jelentkező kihívások kezelésére. Emellett számos parametrikus változtatás történt a nyugdíjrendszerben, amelyek hozzájárultak a nyugdíjrendszer fenntarthatóságához és pozitív hatást gyakoroltak a foglalkoztatásra is. Továbbá a Kormány családbarát ösztönzési rendszert alakított ki és a családok támogatása érdekében számos intézkedést hozott, ami a demográfiai változáson keresztül mérsékelheti a magyar társadalom előrejelzett idősödésének költségvetési következményeit.

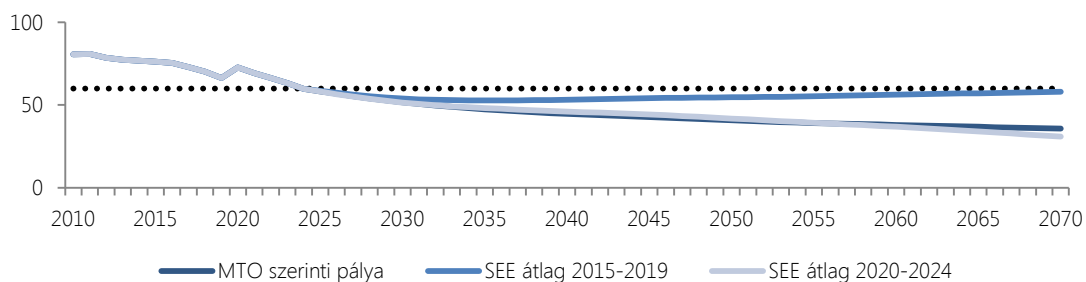
Az Európai Bizottság és az EU Gazdaságpolitikai Bizottsága által jóváhagyott számítások alapján (*The 2018 Ageing Report*) a nyugdíjkiadások 2016-ról 2070-re 9,7%-ról 11,2%-ra növekednek a GDP arányában, ami a hosszú távú nyugdíjkiadások alakulása terén

átlagos eredmény az Európai Unióban. A hosszú távú fenntarthatóság szempontjából jelentős további kiadási területekre vonatkozó számok a következők: az egészségügyi kiadások a GDP arányában 2016 és 2070 között 4,9%-ról 5,7%-ra, az időskorúak ápolására fordított kiadások 0,7%-ról 1,1%-ra, míg az oktatási kiadások 3,6%-ról 3,8%-ra nőnek Magyarországon.

Az Európai Bizottság 2020. január 24-én megjelent elemzése alapján (*Debt Sustainability Monitor*) a magyar költségvetés fenntarthatóságának kockázata rövid és középtávon egyaránt alacsony. Hosszú távon pedig elsősorban az idősödéshez kötődő jövőbeni költségvetési kiadások miatt az uniós tagállamok rangsorában átlagos, közepes mértékű kockázatot azonosítottak. Az uniós szakértők becslése alapján az adósság 2030-ra a GDP 41,3%-ára csökkenhet.

A konvergencia program előrejelzése alapján a koronavírus-válsággal összefüggésben az adósságráta fokozatosan megvalósított csökkenése idén átmenetileg megszakadhat. Mindazonáltal középtávon folytatódhat az adósságráta mérséklődése és várhatóan 2024-re a 60%-os referenciaérték alá kerül. Ezt követően hosszú távon is fenntarthatóan alakul, akár a konvergencia programban előrejelzett pálya, akár az elmúlt időszakban jellemző költségvetési politika alapján kivetítve (7.1. ábra).

7.1. ábra: Az államadósság alakulása
(GDP százaléká)

Megjegyzés: makrogazdasági pálya 2024-ig a konvergencia program, azt követően a 2018. évi Ageing Report makrogazdasági feltételezései alapján, a strukturális egyenleg adatok a konvergencia programban becsültek alapján. SEE: strukturális elsődleges egyenleg

Forrás: PM-számítás

TÁBLÁZATOK

„A” táblázat

COVID-19 válság miatt hozott intézkedések és a költségvetési hatások előzetes értékelése 2020-2021

Intézkedés	Az intézkedés ismertetése	ESA-kód	Elfogadásának státusza	Költségvetési hatás (GDP %)	
				2020	2021
JÁRVÁNY ELLENI VÉDEKEZÉS KIADÁSAI					
A járványügyi védekezés kiadásai	Eszköz-beszerzések, beruházások, egyéb intézkedések	P.2, P.51	Elfogadott	1,26%	
Egészségügyi dolgozók 2020. évi egyszeri bruttó 500 ezer forint/fő bérkiegészítése		D.1	Elfogadott	0,15%	
GYED és GYES meghosszabbítása	A válság ideje alatt lejáró egyes családtámogatások meghosszabbítása	D.62	Elfogadott	0,02%	
GAZDASÁGVÉDELMI AKCIÓTERV					
Munkahelyvédelem			Elfogadott	0,37%	
Ebből					
	Munkahelyvédelmi Bértámogatás (Kurzarbeit) (kieső nettó munkabér 70%-át az állam fizeti)	D.3	Elfogadott	0,32%	
	Munkahelyvédelmi Bértámogatás a mérnöki (kutatás-fejlesztési) munkakörben dolgozóknak 40%-os bértámogatás biztosítása	D.3	Elfogadott	0,05%	
Munkahelyteremtés			Kisebb részben elfogadott, nagyobb rész kidolgozás alatt	0,50%	0,29%
Ebből					
	A koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség növelő támogatás	D.7	Elfogadott	0,11%	
Gazdaság újraindítása		P.51, D.7, D.9	Kidolgozás alatt	1,37%	0,62%
Vállalatok finanszírozása		D.9	Részben elfogadott	0,10%	0,23%
Ebből					
	Garanciaprogramok	D.9	Részben elfogadott	0,06%	0,14%

Következő oldalon a táblázat az adóintézkedésekkel folytatódik.

Intézkedés	Az intézkedés ismertetése	ESA-kód	Elfogadásának státusza	Költségvetési hatás (GDP %)	
				2020	2021
ADÓINTÉZKEDÉSEK					
SZÉP kártyával kapcsolatos intézkedések	A SZÉP Kártya szociális hozzájárulási adója 0%-ra csökken.	D611C-C08	Elfogadott	0,02%	
	A SZÉP kártya keretösszegének emelése 2020-ban 800 ezer forintra (jelenleg: 450 ezer Ft) a versenyszférában, valamint 400 ezer forintra (jelenleg 200 ezer Ft) a közszférában.	D611C-C08	Elfogadott	0,02%	
Turizmusfejlesztési hozzájárulás felfüggesztése	Turizmusfejlesztési hozzájárulást nem kell megfizetni március 1-től június 30-ig.	D214H-C04	Elfogadott	0,03%	
Munkáltatói, munkavállalói terhek csökkentése egyes ágazatokban	Munkáltatók járulékfizetési kötelezettség felfüggesztése, munkavállalók nyugdíjbiztosítási járuléka felfüggesztése, egészségbiztosítási járuléka a törvényi minimumra csökken június 30-ig egyes ágazatokban.	D611C-C08	Elfogadott	0,13%	
Rehabilitációs hozzájárulási adó felfüggesztése egyes ágazatokban	Rehabilitációs hozzájárulási adó mentessége június 30-ig egyes ágazatokban.	D29C-C01	Elfogadott	0,01%	
Kedvezményezett ágazatok szakképzési hozzájárulási adó felfüggesztése	Szakképzési hozzájárulási adó mentessége június 30-ig egyes ágazatokban.	D29C-C02	Elfogadott	0,01%	
KATA szerint adózó egyes szolgáltatások esetén a kötelezettség átmeneti elengedése	KATA szerint adózó egyes szolgáltatások esetén a kötelezettség elengedése június 30-ig.	D29C-C05	Elfogadott	0,06%	
Egyes ágazatok kedvezményes KIVA kötelezettség megállapítása	A koronavírus által leginkább érintett ágazatok esetén a 2020 március-június havi KIVA kötelezettség megállapításakor a személyi jellegű kifizetések nem képezik az adó alapját.	D29C-C06	Elfogadott	0,005%	
Jövedéki adó kedvezmény fertőtlenítőszer gyártása esetén	Adóraktári engedéllyel rendelkezők ideiglenes biocid engedély birtokában denaturálás nélkül, egy egyszerű bejelentés mellett előállíthatnak fertőtlenítőszer jövedéki adó mentesen.	D214A-C03	Elfogadott	0,002%	
Önkormányzatok éves áfabevallása	Ha az önkormányzat általános forgalmi adófizetésre kötelezett adóalany, az áfa megállapítására vonatkozó adó-megállapítási időszaka a naptári év. (Az évenkénti adóbefizetés mintegy 80-81 milliárd forint áfa kötelezettséget érint. Ennek időarányos része március-december hónapokra 2020-ban egyenletes éven belüli eloszlást feltételezve mintegy 60 milliárd forint kiesést eredményez a költségvetés számára).	D211-C01	Elfogadott	0,13%	-0,12%
Szociális hozzájárulási adó újabb 2 %-pontos csökkentése	Az adókulcs 2%-ponttal 17,5%-ról 15,5%-ra csökken 2020. július 1-től.	D611C-C01	Elfogadott	0,34%	0,64%
1%-pontos KIVA csökkentés	2021-től 1 százalékponttal, 12%-ról 11%-ra csökken a kisvállalati adó (kiva) kulcsa.	D29C-C06	Elfogadott		0,02%
JÁRVÁNY ELLENI ÉS GAZDASÁGVÉDELMI INTÉZKEDÉSEK ÖSSZESEN				4,55%	1,68%

Megjegyzés: a kerekítések miatt a részletek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

„B” táblázat

COVID-19 válság miatt hozott forrásteremtő intézkedések 2020-2021

Intézkedés	Az intézkedés ismertetése	ESA-kód	Elfogadásának státusza	Költségvetési hatás (GDP %)	
				2020	2021
Átcsoportosítás költségvetési fejezetektől a Gazdaságvédelmi Alap számára	A kormányzat a gazdaságvédelmi intézkedések forrásaként kisebb részben intézmények, nagyobb részben halasztható programok támogatását csoportosította át.	P.51, P.2, D.7, D.9	Elfogadott	1,96%	
Járvány Elleni Védekezés Központi Tartaléka	Az Országvédelmi Alap felhasználása a járvány elleni védekezésre.	P.2	Elfogadott	0,80%	
Párttámogatás csökkentése	Pártok támogatása 50%-ának átcsoportosítása.	D.7	Elfogadott	0,003%	
Költségvetési átcsoportosítások	Költségvetési átcsoportosítások.	P.2	Elfogadott	0,10%	
Kiskereskedelmi adó bevezetése	Kiskereskedelmi különadó bevezetése 2020. május 1-jétől.	D.29	Elfogadott	0,08%	0,11%
Gépjárműadó áttérrelése a központi költségvetésbe	Gépjárműadó áttérrelése a központi költségvetésbe	D.29, D.59	Elfogadott	0,07%	
Pénzügyi szektor hozzájárulása	A hitelintézetekre vonatkozó bankadó felső kulcsa 2020-ban 0,19 százalékponttal megemelkedik, az emelés következtében befizetett magasabb összeg a Járvány Elleni Védekezési Alaphoz járul hozzá. A hitelintézetek az így befizetett összeget a következő 5 évi adókötelezettségükből egyenlő részletekben levonhatják.	D214I-C06	Elfogadott	0,12%	-0,02%
FORRÁSTEREMTŐ INTÉZKEDÉSEK ÖSSZESEN				3,13%	0,08%

Megjegyzés: a kerekítések miatt a részletek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

„C” táblázat

COVID-19 válsággal összefüggésben bejelentett/elfogadott állami garanciák

Intézkedés	Az intézkedés ismertetése	Elfogadásának státusza	Feltételes kötelezettségvállalás maximális összege (GDP %)
MFB Vis Maior Garanciaprogram	Az MFB-nél igényelhető hitelvisszafizetési garancia kkv-k és nagyvállalatok részére, amelyhez az állam visszavonhatatlan készfizető kezességet vállal a garancia összegének 90%-ig.	kormányhatározat rögzíti	0,11%
Garantiqa Krízis Garanciaprogram	A COVID-19 terjedésének következtében kialakuló vállalati fizetési nehézségek és likviditási problémák kezelése, a vállalati működőképesség visszaállítása és megőrzése érdekében vállalt kezességhez állami viszontgarancia vállalása, a kezesség összegének 90%-ig állami kezési díj támogatással.	kormányhatározat rögzíti	1,06%
Garantiqa állami viszontgarancia melletti kezesség állományi keretének megemelése	Az eddigi feltételekkel egyezően a vállalt kezességhez állami viszontgarancia vállalása, a kezesség összegének 85%-ig állami kezési díj támogatással.	kormányhatározat rögzíti	0,28%
AVHGA Krízis Agrárgaranciaprogram	A COVID-19 terjedésének következtében kialakuló agrárvállalati fizetési nehézségek és likviditási problémák kezelése az agrár vállalati működőképesség visszaállítása és megőrzése érdekében vállalt kezességhez állami viszontgarancia vállalása a kezesség összegének 90%-ig, állami kezési díj támogatással.	folyamatban	0,21%
EXIM Kárenyhítő Garanciaprogram	A COVID-19 járvány kitörése következtében kialakult likviditási nehézségek áthidalása, a vállalkozások gazdasági tevékenységének folyamatosságának biztosítása érdekében állami háttérű garancia nyújtása pénzügyintézetek által nyújtott vállalkozói hitelekhez, vállalt garanciához állami kezesség vállalása a garancia összegének 100%-ig.	folyamatban	0,11%
GARANCIÁK ÖSSZESEN			1,76%

Megjegyzés: a kerekítések miatt a résztételek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

1a. táblázat

Makrogazdasági kilátások

	ESA-kód	2019 Mrd Ft	2019	2020	2021	2022	2023	2024
			változás %-ban					
1. GDP (előző évi áron)	B1g	44 764,1	4,9	-3,0	4,8	4,6	4,3	4,2
2. GDP folyó áron	B1g	46 786,7	9,7	0,5	8,2	8,0	7,7	7,5
A növekedés összetevői (előző évi áron)								
3. Háztartások fogyasztási kiadása	P.3	20,977,1	5,0	0,9	3,8	4,6	4,6	4,5
4. Közösségi fogyasztási kiadás	P.3	8,549,6	1,7	1,5	0,7	0,3	0,8	0,8
5. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	P.51	12,385,2	15,3	-8,8	5,5	4,8	3,4	3,2
6. Készletváltozás (a GDP %-ában) ¹	P.52+ P.53	329,4	-1,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Termékek és szolgáltatások exportja	P.6	38,426,3	6,0	-8,3	10,5	7,3	6,5	7,0
8. Termékek és szolgáltatások importja	P.7	36,752,2	6,9	-6,8	8,9	6,3	5,6	6,2
Hozzájárulás a GDP növekedéséhez (előző évi áron)								
9. Belföldi végső felhasználás		42,760,6	6,7	-1,8	3,4	3,6	3,3	3,2
10. Készletváltozás	P.52+ P.53	329,4	-1,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Termékek és szolgáltatások külkereskedelmi egyenlege	B.11	1,674,1	-0,4	-1,5	1,4	1,0	1,0	0,9

¹ 2020-ban a készletváltozás a munka- és szőkónaphatást tükrözi.

1b. táblázat

Árindexek alakulása

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
változás %-ban						
1. GDP implicit árindexe	4,5	3,7	3,2	3,3	3,2	3,2
2. Háztartások fogyasztási kiadásának implicit árindexe	3,5	2,8	3,0	3,0	3,0	3,0
3. Harmonizált fogyasztói árindex (HICP)	3,4	2,8	3,0	3,0	3,0	3,0
4. Közösségi fogyasztási kiadás implicit árindexe	6,0	2,4	2,7	4,1	4,9	5,3
5. Állóeszköz-felhalmozás implicit árindexe	8,0	6,5	5,1	4,3	3,9	3,6
6. Export implicit árindexe (árak és szolgáltatások)	1,5	1,2	1,3	1,4	1,7	2,0
7. Import implicit árindexe (árak és szolgáltatások)	1,4	0,6	1,3	1,6	1,7	2,0

1c. táblázat

Munkaerőpiac alakulása

	ESA-kód	2019 szint	2019	2020	2021	2022	2023	2024
			változás %-ban					
1. Foglalkoztatottak száma (ezer fő) (15-74) ¹		4 512,1	1,0	-1,8	1,6	0,8	0,4	0,3
2. Munkanélküliségi ráta (%) (15-74)		-	3,4	5,6	4,3	3,7	3,5	3,3
3. Munkatermelékenység, foglalkoztatottra		-	3,9	-1,2	3,2	3,8	3,8	3,8
4. Munkavállalói jövedelem (Mrd Ft)	D.1	20 234	10,9	2,2	7,6	6,9	6,9	6,3
5. Munkavállalói jövedelem, egy alkalmazottra (millió Ft)		4,6	10,5	3,9	6,0	6,1	6,5	6,0

¹ Munkaerő-felmérés statisztika szerinti foglalkoztatottság.

1d. táblázat

Finanszírozási pozíciók

	ESA-kód	2019	2020	2021	2022	2023	2024
		a GDP %-ában					
1. Nettó külső finanszírozási képesség (+) /igény (-)	B9.	1,0	1,6	2,5	2,9	3,4	1,5
ebből:							
- Áruk és szolgáltatások egyenlege		3,7	2,6	3,7	4,4	5,0	5,7
- Elsődleges jövedelmek és transzferek egyenlege		-4,5	-4,0	-4,2	-4,4	-4,6	-4,9
- Tőkémérleg egyenlege		1,8	2,9	3,0	2,9	2,9	0,8
2. Magánszektor nettó finanszírozási képessége (+)/ igénye (-) statisztikai eltéréssel együtt	B9.	3,0	5,4	5,2	5,1	5,0	2,5
3. Kormányzati szektor nettó finanszírozási képessége (+)/ igénye (-)	B9.	-2,0	-3,8	-2,7	-2,2	-1,6	-1,0

2a. táblázat

Az államháztartás összefoglaló adatai

	ESA-kód	2019 Mrd Ft	2019	2020	2021	2022	2023	2024
			a GDP %-ában					
Nettó hitelnyújtás (EDP B.9.)								
1. Kormányzati szektor	S.13	-958,1	-2,0	-3,8	-2,7	-2,2	-1,6	-1,0
2. Központi kormányzat	S.1311	-799,0	-1,7	-3,4	-2,5	-2,1	-1,5	-0,9
3. Tartományi kormányzat	S.1312	-	-	-	-	-	-	-
4. Helyi önkormányzatok	S.1313	-22,0	0,0	0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0
5. TB alapok	S.1314	-137,1	-0,3	-0,6	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Kormányzati szektor (S.13)								
6. Bevételek összesen	TR	20 587,6	44,0	44,0	43,2	41,3	40,3	38,8
7. Kiadások összesen	TE	21 545,7	46,1	47,8	45,9	43,5	41,9	39,8
8. Egyenleg	B.9	-958,1	-2,0	-3,8	-2,7	-2,2	-1,6	-1,0
9. Kamatkiadások	D.41	1 070,5	2,3	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0
10. Elsődleges egyenleg		112,4	0,2	-1,4	-0,4	0,0	0,6	1,0
11. Egyszeri és egyéb átmeneti jellegű tételek ¹		75,7	-0,2	-2,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Bevételek összetevői								
12. Adóbevételek (12=12a+12b+12c)		11 668,4	24,9	25,4	25,4	24,9	24,6	24,3
12a. Termelési és importadók	D.2	8 503,9	18,2	18,2	18,2	17,7	17,4	17,2
12b. Jövedelem és vagyonszerzések	D.5	3 147,6	6,7	7,2	7,2	7,2	7,1	7,1
12c. Tőkejövedelem adó	D.91	16,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Társadalombiztosítási hozzájárulások	D.61	5 582,2	11,9	11,5	11,4	10,8	10,3	10,1
14. Tulajdonosi jövedelem	D.4	174,7	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
15. Egyéb		3 162,3	6,8	6,7	6,1	5,4	5,2	4,2
16.=6. Bevételek összesen	TR	20 587,6	44,0	44,0	43,2	41,3	40,3	38,8
Adóteher ² (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		17 332,1	37,0	37,1	37,0	35,8	35,0	34,6
Kiadások összetevői								
17. Munkavállalói jövedelem + folyó termelő felhasználás	D.1+P.2	8 590,2	18,4	19,5	17,5	16,4	15,9	15,1
17.a. Munkavállalói jövedelem	D.1	4 776,6	10,2	10,7	10,0	9,5	9,2	8,7
17.b. Folyó termelő felhasználás	P.2	3 813,6	8,2	8,8	7,5	6,9	6,7	6,5
18. Társadalmi juttatások (18=18.a+18.b)		5 705,7	12,2	12,9	12,4	12,0	11,8	11,5
ebből: Munkanélküli ellátások ³		106,0	0,2	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2
18.a. Piaci termelők útján nyújtott természetbeni társadalmi juttatások	D.6311, D.63121, D.63131	587,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2
18.b. Pénzbeni társadalmi juttatások	D.62	5 118,4	10,9	11,5	11,1	10,8	10,5	10,3
19.=9. Kamatkiadások	D.41	1 070,5	2,3	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0
20. Támogatások	D.3	815,8	1,7	2,0	1,6	1,5	1,4	1,3
21. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	P.51	2 809,8	6,0	5,1	5,8	5,2	4,5	4,3
22. Tőkefinanszírozás kiadás	D.9	998,6	2,1	1,6	1,9	2,2	2,2	2,0
23. Egyéb kiadások		1 555,1	3,3	4,2	4,3	4,1	4,0	3,5
24.=7. Kiadások összesen	TE	21 545,7	46,1	47,8	45,9	43,5	41,9	39,8

Megjegyzés: a kerekítések miatt a részértékek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

¹: a pozitív szám deficitcsökkentő tételt jelent

²: az EU-t megillető bevételekkel együtt

³: a Nemzeti Foglalkoztatási Alap pénzügyi ellátásai és egyes képzési támogatások

2b. táblázat

Intézkedések nélkül számolt előrejelzések

	2019 Mrd Ft	2019	2020	2021	2022	2023	2024
		a GDP %-ában					
1. Összes bevétel intézkedések nélkül	20 587,6	44,0	44,0	43,2	41,3	40,3	38,8

A táblázat a 2020. április 30-ig meghozott intézkedések alapján készült bevételi előrejelzéseket tartalmazza.

3. táblázat

Az államadósság alakulása

	ESA-kód	2019	2020	2021	2022	2023	2024
		a GDP %-ában					
1. Bruttó adósságráta		66,3	72,6	69,3	66,3	63,2	59,8
2. Adósságráta változása		-3,9	6,3	-3,3	-3,0	-3,1	-3,4
Hozzájárulás az adósságállomány változásához							
3. Elsődleges egyenleg		0,2	-1,4	-0,4	0,0	0,6	1,0
4. Kamatkiadás	D.41	2,3	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0
5. Az adósságra ható egyéb tényezők		0,3	2,8	-0,5	0,0	0,1	0,0
Az adósságállomány implicit kamatlába (%)		3,5	3,5	3,4	3,3	3,4	3,3

4. táblázat

Ciklikus folyamatok

	ESA-kód	2019	2020	2021	2022	2023	2024
		a GDP %-ában					
1. GDP előző évi áron (éves növekedési ütem)		4,9	-3,0	4,8	4,6	4,3	4,2
2. Potenciális GDP (éves növekedési ütem)		3,9	2,4	2,9	3,6	3,9	4,0
összetevők: - munkatényező		0,4	-0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
- tőketényező		1,3	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1
- teljes tényező termelékenység (TFP)		2,2	1,6	1,7	2,2	2,6	2,8
3. Kibocsátási rés		1,9	-3,5	-1,6	-0,6	-0,2	0,0

Megjegyzés: a kerekítések miatt a résztételek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

5. táblázat

Eltérés az előző konvergencia programhoz képest

	ESA-kód	2019	2020	2021	2022	2023	2024
GDP növekedése (%)							
1. 2019. évi konvergencia program		4,0	4,0	4,1	4,2	4,0	-
2. 2020. évi konvergencia program		4,9	-3,0	4,8	4,6	4,3	4,2
3. Különbség		0,9	-7,0	0,7	0,4	0,3	-
Kormányzati szektor egyenlege (a GDP %-ában)							
1. 2019. évi konvergencia program	EDP B.9	-1,8	-1,5	-1,2	-0,5	0	-
2. 2020. évi konvergencia program	B.9	-2,0	-3,8	-2,7	-2,2	-1,6	-1,0
3. Különbség		-0,2	-2,3	-1,5	-1,7	-1,6	-
Bruttó államadósság (a GDP %-ában)							
1. 2019. évi konvergencia program		69,2	66,7	62,8	59,3	55,9	-
2. 2020. évi konvergencia program		66,3	72,6	69,3	66,3	63,2	59,8
3. Különbség		-2,9	5,9	6,5	7,0	7,3	

6. táblázat

Hosszú távú fenntarthatóság¹

	2016	2020	2030	2040	2050	2060	2070
	a GDP %-ában						
Állami nyugdíjkiadások	9,7	9,0	8,4	9,4	10,6	11,1	11,2
Öregségi jellegű és korhatár alatti öregségi nyugdíjak	8,0	7,4	7,0	8,5	9,5	10,1	10,2
Egyéb nyugdíjak (korhatár alatti rokkantsági, hozzátartozói)	1,7	1,5	1,3	1,1	1,0	1,0	1,0
Egészségügyi, oktatási és egyéb korfüggő kiadások	9,3	9,2	9,5	10,0	10,4	10,7	10,8
Egészségügyi kiadások	4,9	5,1	5,4	5,6	5,8	5,8	5,7
Hosszú távú ápolási kiadások	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1
Oktatási kiadások	3,6	3,4	3,3	3,5	3,6	3,7	3,8
Egyéb korfüggő kiadások	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Nyugdíjbiztosítási járulékbévételek	9,4	8,3	8,5	8,5	8,4	8,4	8,5
Feltételezések							
Munkatermelékenység növekedése	0,2	1,8	2,4	2,1	1,9	1,7	1,5
GDP volumen növekedése	2,0	1,0	2,1	1,2	1,5	1,3	1,3
Aktivitási ráta, férfiak (20-64)	82,8	84,1	88,1	87,9	88,1	88,2	88,1
Aktivitási ráta, nők (20-64)	68,0	71,8	78,5	78,1	78,5	78,6	78,6
Aktivitási ráta, összesen (20-64)	75,3	78,0	83,3	83,0	83,3	83,5	83,4
Munkanélküliségi ráta	5,0	3,9	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
A 65 éves és idősebb népesség aránya (%)	18,5	20,3	22,2	25,2	28,2	29,6	29,1

¹: A Gazdaságpolitikai Bizottság (EPC) által 2018 januárjában jóváhagyott költségvetési előrejelzések alapján.

7. táblázat

Feltételes kötelezettségvállalások

a GDP %-ában	2019
Állami garanciavállalások	6,5

8. táblázat

Feltételezések a külső gazdasági környezetre¹

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Magyarország: rövid lejáratú hozam (éves átlag,%)	0,1	0,9	1,5	1,6	1,6	1,6
Magyarország: hosszú lejáratú hozam (éves átlag,%)	2,4	2,7	3,1	3,2	3,2	3,2
Forint/euró árfolyam	325,3	350,3	353,8	353,8	353,8	353,8
Világgazdaság (kivéve EU) GDP növekedési üteme	3,0	-2,9	5,0	3,4	3,3	3,3
EU-27 GDP növekedési üteme	1,7	-7,1	4,8	1,6	1,6	1,5
Magyarország exportpiacainak növekedési üteme	2,7	-5,6	9,5	3,6	3,5	3,5
Világ import (kivéve EU) növekedési üteme	0,1	-10,1	6,5	3,4	3,3	3,3
Olajárak (Brent – USD / hordó)	64,1	38,4	40,2	40,2	40,2	40,2

¹: Az Európai Bizottság 2020 tavaszi előrejelzésében alkalmazott feltevések alapján.

